

Verslag 2003

Deel 2 Activiteiten en jaarrekening

© Nationale Bank van België

Alle rechten voorbehouden. Het integraal of gedeeltelijk kopiëren van deze publicatie voor educatieve en niet-commerciële doeleinden is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

Voorwoord

door Guy Quaden, Gouverneur

Sedert de overgang naar de monetaire unie is de Nationale Bank van België een van de partners van het Europees Stelsel van Centrale Banken – de groep die wordt gevormd door de Europese Centrale Bank (ECB) en de nationale centrale banken (NCB's) van de Europese Unie – en van het Eurosysteem, het kleinere, meer operationele geheel dat bestaat uit de ECB en de NCB's van de twaalf landen die, tot op heden, de euro hebben ingevoerd.

Het Eurosysteem is een originele constructie die nergens anders ter wereld voorkomt. Hoewel soms wordt beweerd dat de NCB's filialen van de ECB zouden zijn geworden, zijn ze in feite de eigenaar ervan. Wel is het juist dat ze, elk op hun eigen grondgebied, fungeren als doorgeefluik voor het in Frankfurt vastgestelde gemeenschappelijke monetaire beleid. Daarbij mag echter niet uit het oog worden verloren dat de beleidsbeslissingen worden genomen door de Raad van bestuur, waarin naast de zes directieleden van de ECB, de gouverneurs of presidenten van de verschillende NCB's zitting en stemrecht hebben, overeenkomstig het principe van *one man, one vote*. Afgezien van hun opdrachten in het kader van het monetaire beleid en het Eurosysteem, blijven de NCB's nog andere opdrachten van algemeen belang uitoefenen.

Krachtens het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap staan de ECB en de NCB's van het Eurosysteem in voor de bepaling en de tenuitvoerlegging van het gemeenschappelijke monetaire beleid, delen ze het recht om eurobiljetten uit te geven, bewaren en beheren ze de officiële goud- en deviezenreserves van de lidstaten, waken ze over de goede werking van de betalingssystemen en dragen ze bij tot de stabiliteit van de financiële sector.

Een en ander betekent dat de moderne centrale banken niet enkel instaan voor het handhaven van de monetaire stabiliteit, dat wil zeggen de prijsstabiliteit, maar eveneens een belangrijke rol spelen op het vlak van financiële stabiliteit.

Terwijl de concentratie in de financiële sector is toegenomen, zijn het macro-prudentiële toezicht (dat traditioneel bij de centrale bank berust) en het micro-prudentiële toezicht (soms toevertrouwd aan een specifieke instelling, zoals in België de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen), vandaag de dag, als de twee zijden van éénzelfde muntstuk: verschillend maar onlosmakelijk verbonden. De institutionele organisatie verschilt evenwel van land tot land.

In België heeft de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten de banden tussen de CBFA en de Bank aangehaald en hun samenwerking gestructureerd, waarbij elke instelling echter haar eigen verantwoordelijkheden behield.

De installatie van het Comité voor financiële stabiliteit in juli 2003 vormde een van de laatste stappen in de tenuitvoerlegging van deze hervorming. Dit Comité, onder voorzitterschap van de gouverneur van de Bank, is een forum voor dialoog en overleg om situaties van financiële instabiliteit te voorkomen, maar indien nodig ook om ze te beheersen. Deze instantie is tevens belast met de organisatie en het beheer van bepaalde synergieën tussen de twee instellingen, in het bijzonder wat de ondersteunende diensten betreft. Het doel daarvan is het bewerkstelligen van schaalvoordelen, en de aldus vrijgekomen middelen te besteden aan de kerntaken van de instellingen, met name in het licht van de toegenomen behoeften inzake financieel toezicht.

Moderne centrale banken zijn meer dan louter centrale banken. Het zijn ook dienstverlenende bedrijven. Hun niet-monetaire activiteiten zijn grotendeels gegroeid uit de specifieke historische omstandigheden in elk land. In België zijn ze bijzonder uitgebreid.

Dankzij haar gewaardeerde dienstverlening alsook haar commerciële neutraliteit blijven de overheid en de financiële gemeenschap een beroep doen op de Bank zodra bepaalde projecten verwezenlijkt moeten worden. Zo werd in juni 2003 een nieuwe opdracht toegevoegd aan de andere diensten die de Bank verleent aan de ondernemingen en het geheel van de bevolking: de oprichting van een zogeheten « positieve » Centrale voor kredieten aan particulieren.

In 1987 had de wetgever de Bank opgedragen gegevens te verzamelen over de kredieten aan particulieren die hun betalingsverplichtingen niet konden nakomen. Hoewel de registratie van wanbetalingen zinvol is om te vermijden dat de financiële situatie van de kredietnemers verslechtert, is ze weinig doeltreffend voor de preventie van het risico op overmatige schuldvorming door de consument die zijn betalingsverplichtingen nakomt, maar de grens van zijn terugbetalingsmogelijkheden heeft bereikt. Ingevolge een aanbeveling van de Interministeriële conferentie voor maatschappelijke integratie en sociale economie besliste de wetgever in 2001 de strijd tegen de plaag van de overmatige schuldenlast op te voeren door de registratie uit te breiden tot alle aan particulieren verstrekte kredieten. Ook deze taak werd aan de Bank toevertrouwd. De nieuwe, zogeheten « positieve » Centrale, is operationeel geworden op de geplande datum, 1 juni 2003. In een tijdsperiode van enkele maanden werden meer dan 6 miljoen transacties geregistreerd en elke werkdag wordt de Centrale gemiddeld 22.000 keer geraadpleegd.

Al van bij het begin, in 1850, verklaarde minister Frère-Orban, hoewel hij de Bank het statuut van naamloze vennootschap toebedeelde, tijdens de bespreking van het ontwerp van de organieke wet: « Wat willen wij bereiken door een Bank op te richten? Wij willen geen winst bezorgen aan particulieren, evenmin aandeelhouders verrijken, maar wij richten een Bank op in het openbaar belang, in het algemeen belang ».

In een recent arrest bevestigde het Arbitragehof, voor zover dat nodig was, « het specifieke statuut van de Nationale Bank die, hoewel ze is opgericht in de vorm van een private vennootschap, taken van algemeen belang waarneemt ».

Dit statuut van de Bank is perfect verenigbaar met de belangen van de personen en instellingen die aandelen verwerven vanuit het perspectief van een belegging op middellange en lange termijn, gelet op de veiligheid van het effect en de regelmaat van het uitgekeerde dividend.

Het feit dat de Bank, net als elke centrale bank, niet in de eerste plaats winst nastreeft, onthefte haar overigens niet van de naleving van de regels voor goed beheer.

De permanente aandacht hiervoor, die nog werd versterkt door de strategische denkoefening die in mei 2000 werd gelanceerd tegen de gewijzigde achtergrond van de monetaire unie, maar eveneens door de verspreiding van nieuwe technologieën en de herstructureringen in de commerciële financiële sector, komt onder meer tot uiting in de vermindering van het personeelsbestand van de Bank. Eind 1992 beliep dit nog 2.864 voltijdse equivalenten. Eind 2003 was dit aantal teruggelopen tot 2.250 (nog eens 70 eenheden minder dan eind 2002), terwijl de Bank tijdens het afgelopen decennium op verzoek van de wetgever een groot deel van de activiteiten van het Nationaal Instituut voor de Statistiek, alsook het Herdiscontering- en Waarborginstituut heeft overgenomen. Alles wijst erop dat de in het kader van de strategische denkoefening vastgelegde doelstelling voor 2005 – 2.200 voltijdse equivalenten – zal worden bereikt dankzij de onverdroten inspanningen tot verbetering van de productiviteit.

VOORWOORD	5
ACTIVITEITEN	12
Hoofdstuk 1 : Aan het monetaire beleid gekoppelde activiteiten	13
Studies	13
Economische statistieken	14
Tenuitvoerlegging van het monetaire beleid	16
Beheer van de goud- en deviezenreserves	17
Hoofdstuk 2 : Beheer van de betalings- en vereffeningssystemen	21
Chartaal geld	21
Interbancaire betalingen	25
Effectenvereffening	29
Centrale verwerking handelspapier	30
Hoofdstuk 3 : Toezicht op het financiële stelsel	31
Macro-prudentieel toezicht en het Comité voor financiële stabiliteit	31
Toezicht op de betalings- en effectenvereffeningsstelsels	33
Interdepartementale crisiscel	36
Beheer van het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten	36
Hoofdstuk 4 : Internationale samenwerking	37
Europese Unie	37
Overige multilaterale samenwerking	37
Technische bijstand aan de Banque Centrale du Congo	38
Hoofdstuk 5 : Rol van de Rijkskassier en beheer van het Rentenfonds	39
Rijkskassier	39
Rentenfonds	39

Hoofdstuk 6: Informatieverspreiding	41
Verspreiding van studies en macro-economische statistieken	41
Centrales voor micro-economische informatie	42
Activiteiten op het gebied van communicatie	45
Hoofdstuk 7: Beheer van de middelen	47
Strategische beleidslijnen	47
Beheerscontrole	47
Human Resources	47
Informatica	49
Vastgoed	50
Continuïteit van de dienstverlening	50
ORGANISATIE	52
Hoofdstuk 1: Rechtsgedingen	55
Hoofdstuk 2: Beheer	57
Gouverneur	57
Directiecomité	57
Regentenraad	58
Hoofdstuk 3: Toezicht	63
Regeringscommissaris	64
Bedrijfsrevisoren	64
College van censoren	65
Hoofdstuk 4: Algemene vergadering	69
Samenstelling en bevoegdheden	69
Algemene vergadering 2003	69
Hoofdstuk 5: Organogram	71
Beheer en toezicht	72
Departementen en diensten	73

JAARREKENING	80
Hoofdstuk 1 : Voorstelling van de jaarrekening op 31 december 2003	81
Balans	82
Resultatenrekening	84
Posten buiten balansstelling	85
Winstverdeling	86
Sociale balans	87
Hoofdstuk 2 : Toelichting bij de jaarrekening	91
Juridisch kader	91
Boekhoudkundige principes en waarderingsregels	92
Toelichting bij de balans	95
Toelichting bij de resultatenrekening	109
Toelichting bij de posten buiten balansstelling	117
Gebeurtenissen na balansdatum	119
Hoofdstuk 3 : Vergelijking over vijf jaar	121
Balans	122
Resultatenrekening	124
Dividend	124
VERSLAG VAN DE BEDRIJFSREVISOREN	125
GOEDKEURING DOOR DE REGENTENRAAD	127
BIJLAGEN	128
1. Aandeelhoudersstructuur op 31 december 2003	129
2. Openingstijden en adressen	131
3. Afkortingen	133
4. Lijst van kaders, tabellen en grafieken	135

1. Aan het monetaire beleid gekoppelde activiteiten

De Bank en het Eurosysteem

De Bank, de nationale centrale banken (NCB's) van de andere EU-lidstaten die de euro hebben ingevoerd en de Europese Centrale Bank (ECB) vormen samen het Eurosysteem⁽¹⁾.

Het bepalen en uitvoeren van het monetaire beleid is de hoofdplicht van het Eurosysteem. Daarnaast behoren o.a. ook het bevorderen van de goede werking van de betalingssystemen, het vrijwaren van de financiële stabiliteit en het opstellen en verzamelen van statistische informatie tot de taken van het Eurosysteem. De Raad van bestuur van de ECB is het hoogste beslissingsorgaan van het Eurosysteem en is verantwoordelijk voor deze taken. Deze Raad vergadert in principe twee keer per maand en bestaat uit de gouverneurs van de NCB's uit de landen van de eurozone en de zes leden van het Directiecomité van de ECB. Als lid van de Raad van bestuur van de ECB neemt de gouverneur dus actief deel aan de besluitvorming in het Eurosysteem.

De besluitvorming in het Eurosysteem is een dynamisch proces. Zo bestaan er dertien ESCB-comité's, samengesteld uit vertegenwoordigers van de ECB en de NCB's, die elk voor hun activiteitsdomein de beslissingen van de Raad van bestuur voorbereiden. Deze comités vormen een essentieel onderdeel voor de goede werking van het Systeem. De werkzaamheden van de comités hebben immers niet enkel tot doel technische oplossingen te vinden. De nauwe contacten die de Bank onderhoudt met de ECB en de andere NCB's dragen tevens bij tot beter wederzijds begrip en een betere samenwerking. De Bank tracht daarbij reeds in een vroeg stadium van het besluitvormingsproces de belangrijkste thema's te onderkennen en een pro-actieve houding aan te nemen. Op deze wijze wil de Bank een dynamische rol spelen en een positieve uitstraling verwerven binnen het Eurosysteem.

(1) De term « Eurosysteem » moet worden onderscheiden van de term « Europees Stelsel van Centrale Banken » (ESCB) die ook de NCB's omvat van de EU-lidstaten die de euro nog niet ingevoerd hebben.

1.1 Studies

Aangezien de Bank nauw betrokken is bij de voorbereiding en de tenuitvoerlegging van het gemeenschappelijke monetaire beleid van het eurogebied, zijn haar analyse- en researchwerkzaamheden in de eerste plaats gericht op de verschillende facetten van dat beleid. In dit opzicht werkt zij nauw samen met de ECB en de andere NCB's van het Eurosysteem. Zij bestudeert tevens diverse andere

aspecten van de internationale en de nationale economie alsook problemen in verband met de economische en financiële structuur.

Daarnaast vervult de Bank een adviserende functie ten behoeve van de overheid en onderhoudt zij contacten met de economische en financiële wereld. Dit gebeurt aan de hand van publicaties (zie punt 6.1), nota's, consultaties (onder meer voor de ECB, het IMF, de BIB en de OESO)

en via deelname aan vergaderingen, zowel nationaal als internationaal. Zo vaardigt de Bank, op nationaal vlak, vertegenwoordigers af naar verschillende organen, zoals de Hoge Raad van Financiën en de Hoge Raad voor de Werkgelegenheid. Zij is tevens vertegenwoordigd in een reeks comités op het niveau van de EU en de G10 (zie hoofdstuk 4).

Deze activiteiten vereisen een fundamenteel macro-economisch onderzoek, dat stoelt op een permanente en grondige analyse van de actualiteit en van de statistische gegevens. Dat onderzoek is onder meer gebaseerd op de resultaten van een aantal macro-economische en financiële modellen die regelmatig worden bijgewerkt.

De Bank versterkt ook haar contacten en haar onderzoeksactiviteiten met de academische wereld. Zo heeft zij, in samenwerking met Belgische onderzoekers, een onderzoeksproject opgestart rond het thema *Efficiency and stability in an evolving financial system*. De resultaten van dat onderzoek zullen worden voorgesteld tijdens een internationaal colloquium dat door de Bank op 17 en 18 mei 2004 wordt georganiseerd. Daarnaast heeft de Bank, in overleg met academische onderzoekers, het initiatief genomen tot de organisatie van een seminarierreeks over monetaire en macro-economische vraagstukken. Aldus wordt via contacten met internationaal gerenommeerde sprekers het economische onderzoek op deze domeinen verder gestimuleerd, zowel binnen de Bank als in de academische wereld. De Bank heeft ook besloten, vanaf 2004, voor jonge Belgische onderzoekers een *internship* programma te organiseren, dat tot doel heeft de interactie tussen de research in de Bank en die aan de universiteiten te versterken.

Bovendien speelt de Bank, samen met de ECB en andere centrale banken, een actieve rol in verschillende netwerken waarin diverse aspecten van het monetaire beleid worden bestudeerd. Zo wijdt zij, in samenwerking met het Londense *Centre for Economic Policy Research*, een bijzonder project aan het *Euro Area Business Cycle Network*. De onderzoekers van de Bank nemen voorts ook actief deel aan nationale en internationale academische colloquia en conferenties.

1.2 Economische statistieken

1.2.1 Nationale rekeningen en conjunctuur

In 2003 werden de resultaten van de raming van de werkgelegenheid in de nationale rekeningen herberekend tot 1980. De raming van de arbeid in loondienst,

die voordien alleen beschikbaar was in termen van het aantal werkenden, werd bovendien aangevuld met een onuitgegeven meting van het arbeidsvolume, namelijk het aantal gewerkte uren. Dankzij deze nieuwe statistiek kunnen de loonkosten en de productiviteit in België beter worden berekend.

Wat de aanbod- en gebruikstabellen betreft, werden tijdens de verslagperiode de jaren 1995, 1997 en 1999 gepubliceerd. Die tabellen benaderen het economisch proces vanuit de invalshoek producten en vervulden de informatie uit de gedetailleerde nationale rekeningen.

Naast de toegevoegde waarde en de beloning van werknemers worden voortaan ook de investeringen in vaste activa en het aantal loontrekkenden regionaal uitgesplitst. Bovendien werd voor het eerst informatie verstrekt over het beschikbaar inkomen van de huishoudens verdeeld per arrondissement.

Voorts werd de door de Bank georganiseerde enquête betreffende het consumentenvertrouwen uitgebreid, zodat op termijn representatieve resultaten voor Vlaanderen en Wallonië kunnen worden verkregen.

1.2.2 Financiële statistieken

In december heeft de Bank, tegelijk met de ECB en de andere centrale banken van het Eurosysteem, voor het eerst de resultaten bekendgemaakt van een nieuwe rente-enquête, die volgens een geharmoniseerde methode in alle landen van het eurogebied wordt gehouden. De maandelijkse bevraging bij de kredietinstellingen peilt naar de rentetarieven van toepassing op de krediet- en depositocontracten met de huishoudens en de niet-financiële vennootschappen.

Een deel van de periodieke rapportering door de kredietinstellingen verloopt sinds 2003 via een nieuw kanaal, de *Central Server for Statistical Reporting*. Het gebruik van deze nieuwe server, die de overdracht en validatie van de gegevens in vrijwel *real time* mogelijk maakt, zal gaandeweg uitgebreid worden naar alle statistische rapporteringen aan de Bank en wordt op termijn het enige toegestane rapporteringskanaal.

In de loop van het verslagjaar werd, in samenwerking met de CBF en de Belgische Vereniging van Banken, de ontwikkeling van nieuwe schema's voor de periodieke rapportering door de kredietinstellingen aangevat, opdat deze instellingen zouden kunnen voldoen aan de bepalingen van een Europese verordening die voorschrijft dat de beursgenoteerde instellingen vanaf 1 januari 2005 hun

De Bank en het Instituut voor de nationale rekeningen

Het Instituut voor de nationale rekeningen werd opgericht bij wet van 21 december 1994 houdende sociale en diverse bepalingen. Overeenkomstig deze wet, werkt het INR – dat geen eigen personeel heeft – samen met drie geassocieerde instellingen, namelijk het Nationaal Instituut voor de Statistiek, het Federaal Planbureau en de Bank. Deze instellingen stellen middelen ter beschikking van het INR opdat het Instituut zich zou kunnen kwijten van zijn taak die erin bestaat, onder eigen verantwoordelijkheid, verscheidene economische statistieken en ramingen op te stellen.

De verdeling van de taken, die eveneens bij wet is geregeld, is als volgt:

- de opstelling van zowel de reële als de financiële nationale rekeningen, de gedetailleerde rekeningen van de openbare besturen, de regionale rekeningen en de kwartaalrekeningen alsmede de verzameling van de gegevens en de opstelling van de statistieken van de buitenlandse handel zijn toevertrouwd aan de Bank;
- het Federaal Planbureau stelt de input-outputtabellen op en de economische vooruitzichten die dienen voor het opmaken van de federale begroting;
- de verzameling van de andere vereiste kerngegevens is toevertrouwd aan het Nationaal Instituut voor de Statistiek.

Het INR wordt beheerd door een Raad van bestuur, onder voorzitterschap van de vertegenwoordiger van de Minister van Economie. Naast de voorzitter omvat de Raad twee leden van elk van de drie geassocieerde instellingen. De Raad wordt bijgestaan door twee wetenschappelijke comités: het ene is bevoegd voor de nationale rekeningen en het andere voor de economische begrotingen. Die comités, die samengesteld zijn uit deskundigen van de academische kringen en uit waarnemers van de gewesten, hebben tot taak advies te geven over de wetenschappelijke waarde en de objectiviteit van de door het INR gepubliceerde resultaten.

Tot de realisaties van het INR behoren onder meer de overgang van de ESER 79-methodologie naar het ESR 95 in de nationale boekhouding, de uitbreiding van de regionale rekeningen, de invoering en de naleving van de publicatiekalenders, alsook de inkorting van de publicatietermijnen, met name voor de kwartaalrekeningen en de statistieken van de buitenlandse handel.

Om het INR beter bekend te maken, werd op 30 oktober in de Bank een colloquium georganiseerd. Voor een talrijk opgekomen publiek vestigde de Europese Commissie de aandacht op de belangrijke vooruitgang die België de jongste jaren geboekt heeft op het vlak van de beschikbaarheid van de economische statistieken, de kwaliteit ervan en de snelheid waarmee ze worden geproduceerd.

geconsolideerde jaarrekening dienen op te stellen volgens de *International Accounting Standards* en de *International Financial Reporting Standards*. De Belgische wetgeving zal deze verplichting uitbreiden tot alle kredietinstellingen.

Wat de financiële rekeningen betreft, werden aanpassingen aangebracht in de classificatie van de economische sectoren om ze meer in overeenstemming te brengen met de Europese ESR 95-methodologie. Die aanpassingen hebben betrekking op een betere afbakening van de sectoren van de financiële en niet-financiële vennootschappen. De financiële rekeningen van de openbare besturen werden eveneens verbeterd om ze meer in overeenstemming te brengen met de niet-financiële rekeningen. Bijzondere aandacht ging uit naar de kwaliteitscontrole van de gegevens, waarover

een verslag werd opgemaakt voor de Raad van bestuur van de ECB.

1.2.3 Buitenlandse handel

De toepassing van de Europese richtlijn bij het registreren van de in- en uitvoer van diamant heeft tot gevolg gehad dat er een breuk is ontstaan in de historische reeksen van de gepubliceerde cijfers. Sinds januari 2003 immers worden zichtzendingen, die niet gevolgd worden door een effectieve verkoop of aankoop, niet meer opgenomen in de in- en uitvoercijfers voor diamant.

Met het oog op een verhoging van de kwaliteit van de gewestelijke statistieken werd de definitie van «het gewest van oorsprong/bestemming van goederen» volgens een Europese verordening verduidelijkt. Hiertoe werd o.m. een transparant en gebruiksvriendelijk beslissingsschema opgesteld ten behoeve van de aangifteplichtige ondernemingen. Om de kwaliteit van de gegevens te kunnen garanderen, werd daarenboven bij de 1.800 belangrijkste firma's een bijkomend onderzoek gehouden.

Om de Intrastat-aangifteplichtigen te helpen bij het nakomen van hun verplichtingen werden in de verschillende provincies opleidingen en cursussen georganiseerd.

Er werd in 2003 ook veel aandacht besteed aan de implementatie van een geavanceerd systeem voor de automatische correctie van sommige aangiften. Dit moet op termijn uitmonden in een verhoging van de kwaliteit van de statistieken.

1.2.4 Betalingsbalans

Sinds 2003 zijn alle overgangsmaatregelen in de rapportering, die ingelast waren ten gevolge van het opheffen van de monetaire associatie tussen België en Luxemburg en van het Belgisch-Luxemburgs Wisselinstituut, opgeheven.

Onder de impuls van de ECB en Eurostat hebben de lidstaten een consensus bereikt over de noodzaak om, tegen 2006, de systemen inzake het verzamelen van gegevens voor het opstellen van de betalingsbalans grondig te herzien. De Bank is dan ook gestart met de voorbereiding van een nieuw systeem om de gegevens te verzamelen die vereist zijn voor het opstellen van de betalingsbalans en sommige aanverwante statistieken. Tijdens het verslagjaar werd ruime aandacht besteed aan een grondige studie van de populatie van potentiële gegevensverstrekkers.

Bij de voorbereiding van dat nieuwe systeem wordt terdege rekening gehouden met ontwikkelingen die zich op Europees niveau aftekenen.

Allereerst gaat het om het richtsnoer van de ECB van 2 mei 2003 betreffende de statistische rapportagever-eisten van de ECB met betrekking tot betalingsbalans-statistieken en statistieken betreffende de internationale investeringspositie en het template van de gegevens over de internationale reserves.

Anderzijds wordt binnen Eurostat de laatste hand gelegd aan een ontwerp-verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende de statistieken van de EU inzake de betalingsbalans, de internationale handel in diensten en de directe buitenlandse investeringen. Hierin zullen de verplichtingen van de lidstaten inzake de aan Eurostat te leveren statistieken op uniforme wijze vastgelegd worden; daarmee wordt een grotere harmonisatie beoogd teneinde in de gehele EU over vergelijkbare gegevens te kunnen beschikken. Het ligt in de bedoeling dat deze geharmoniseerde cijfers vanaf 2006 ter beschikking zijn.

Op het vlak van de publicatie van statistieken is de Bank in 2003 gestart met kwartaalgegevens m.b.t. de bruto buitenlandse schuldpolitie van België.

1.3 Tenuitvoerlegging van het monetaire beleid

Net als de elf andere NCB's van het Eurosysteem zorgt de Bank voor de gedecentraliseerde tenuitvoerlegging van het monetaire beleid zoals dat wordt bepaald door de beleidsorganen van de ECB.

Daartoe onderhoudt de Bank, volgens de voor het hele Eurosysteem geharmoniseerde voorwaarden, de relaties met de in België gevestigde kredietinstellingen voor de tenuitvoerlegging van de verschillende monetaire-beleids-instrumenten:

- de regelmatige verstrekking van liquiditeiten via de wekelijkse basis-herfinancieringstransacties en de maandelijkse langerlopende herfinancieringstransacties;
- de eventuele speciale *fine-tuning*-transacties;
- de permanente faciliteiten;
- het stelsel van de monetaire-reserveverplichtingen.

In dat verband zullen tijdens het eerste kwartaal van 2004 verscheidene wijzigingen in het operationele kader ten uitvoer worden gelegd:

- de reserveaanhoudingsperiode zal niet langer vast zijn en zal steeds aanvangen op de verrekeningsdatum van de basis-herfinancieringstransactie volgend op de vergadering van de Raad van bestuur waarin de maandelijkse beoordeling van het monetaire beleid plaatsvond;
- de renteverandering voor de permanente faciliteiten zal in principe in werking treden bij het begin van een nieuwe reserveaanhoudingsperiode;
- de looptijd van de basis-herfinancieringstransacties zal worden verkort van twee weken naar één week.

Functie van bankier der banken

De ECB en de NCB's, die samen het Eurosysteem vormen, beschikken over het uitgiftemonopolie voor de eurobankbiljetten. Het is dus bij de NCB's dat de kredietinstellingen zich kunnen bevoorraden met de biljetten die hun cliënten aanvragen. De rekeningen-courant van die instellingen bij de NCB's worden voor de overeenkomstige bedragen gedebiteerd. Via die rekeningen kunnen de kredietinstellingen tevens hun eventuele onderlinge schulden vereffenen. Voorts legt het Eurosysteem de kredietinstellingen monetaire-reserveverplichtingen op; dit betekent dat ze op hun rekening een minimumtegoed moeten aanhouden. Die monetaire-reserveverplichtingen en de vraag naar bankbiljetten creëren een liquiditeitsbehoefte die de banken ertoe noopt een beroep te doen op kredieten van het Eurosysteem. Het is via de vaststelling van de voorwaarden van die herfinanciering dat het systeem de rente beïnvloedt.

De basis-herfinancieringstransacties van het Eurosysteem vinden plaats via een over het hele eurogebied georganiseerde toewijzingsprocedure. Maandelijks stelt de Raad van bestuur van de ECB de minimale inschrijvingsrente vast voor de eerstvolgende tenders. Elke week delen de kredietinstellingen de centrale bank van het land waar ze gevestigd zijn de kredietbedragen mee die ze wensen te verkrijgen, alsook de rente die ze voor elke tranche van hun inschrijving willen betalen en die de minimale inschrijvingsrente niet mag onderschrijven. Op basis van die offertes en van de totale liquiditeitsbehoefte zoals die wordt geraamd door de diensten van het Eurosysteem, bepaalt de Directie van de ECB het totale toegekende bedrag en, bijgevolg, de marginale (laagste) rente waartegen het Eurosysteem kredieten verleent. Die kredieten worden verstrekt aan de kredietinstellingen die de hoogste rente hebben geboden, tot het gewenste bedrag bereikt is. Zij worden verleend door de NCB van het land waar die kredietinstellingen gevestigd zijn en geven aanleiding tot het aanleggen van waarborgen bij die NCB.

Naar aanleiding van die veranderingen heeft de Bank haar informaticasystemen en werkprocedures aangepast.

De door de NCB's verstrekte kredieten moeten worden gedekt door passende waarborgen. De daartoe in aanmerking komende activa worden opgedeeld in twee verschillende lijsten. De eerste lijst bestaat uit – in het hele eurogebied aanvaarde – verhandelbare schuldbewijzen, die voldoen aan door de ECB vastgestelde criteria. Op de tweede lijst kan elke NCB de al dan niet verhandelbare activa laten opnemen die bijzonder belangrijk zijn voor haar nationale financiële markt en waarop door de ECB goedgekeurde selectiecriteria van toepassing zijn.

De tegenpartijen kunnen deze activa zonder onderscheid binnenlands of grensoverschrijdend aanwenden. De waarborgen ten gunste van het Eurosysteem blijven voor het grootste gedeelte uit nationale activa bestaan.

In het eerste kwartaal van 2004 zullen verfijnde risicobeheersingsmaatregelen met betrekking tot waarborgen ten gunste van het Eurosysteem in werking treden.

In 2003 werd de diepgaande reflectie over de geleidelijke aanpassing van het scala van beleenbare waarborgen voortgezet. Die aanpassing dient rekening te houden met de ontwikkeling van de markten en tevens de praktijken

in het eurogebied beter op elkaar af te stemmen. Er werden analyses verricht om de haalbaarheid en de gevolgen te beoordelen van de vervanging van de twee lijsten door slechts één voor het hele Eurosysteem geldende lijst. De marktsubjecten werden hierover bevraagd via een enquête, waarvan de krachtlijnen begin 2004 in een samenvattende publicatie zouden worden gebundeld. Die werkzaamheden zullen in 2004 worden voortgezet.

1.4 Beheer van de goud- en deviezenreserves

1.4.1 Basisprincipes

De Bank treedt op als houder en beheerder van de officiële goud- en deviezenreserves van België en beheert haar eigen aandeel in de reserves die aan de ECB werden overgedragen krachtens artikel 30 van het protocol betreffende de statuten van het ESCB en de ECB. Bij het beheer van de reserves streeft zij een maximaal rendement na en houdt ze tevens rekening met hoge eisen inzake veiligheid en liquiditeit van de beleggingen.

De goud- en deviezenreserves

De in de balans van de Bank opgenomen goud- en deviezenreserves zijn de officiële externe goud- en deviezenreserves van België, die worden aangehouden en beheerd door de Bank. Ze omvatten goud, goudvorderingen, vorderingen op het IMF en vreemde valuta's.

Artikel 9bis van de organieke wet, dat werd ingelast krachtens artikel 141, § 2 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, bepaalt dat die door de Bank beheerde tegoeden een doelvermogen vormen dat bestemd is voor de taken en verrichtingen die onder het ESCB vallen, alsook voor de andere opdrachten van algemeen belang die aan de Bank zijn toevertrouwd. Het gaat om een doelvermogen dat bestemd is voor de uitvoering van de opdrachten van algemeen belang die de Bank vervult, met name op het vlak van het monetaire en het wisselkoersbeleid.

Bij arrest van 10 december 2003, heeft het Arbitragehof voor recht gezegd dat artikel 9bis van de organieke wet zich ertoe beperkt het juridische statuut van de officiële deviezenreserves van België te bevestigen, zoals het Europees recht bepaalt, en dat het slechts een bevestiging van de wetgever bevat van, enerzijds, de bestemming welke die monetaire reserves altijd hebben gehad en, anderzijds, van de specifieke rechtsvorm van de Bank, die ofschoon zij opgericht is in de vorm van een naamloze vennootschap, opdrachten van algemeen belang vervult (zie in dit verband het deel Organisatie, kader «De Bank, een atypische naamloze vennootschap»).

Wat het beheer van de door de Bank aangehouden goud- en deviezenreserves betreft, worden drie niveaus van besluitvorming onderscheiden. Het Directiecomité bepaalt de algemene beleidslijnen en de preferenties op de lange termijn met betrekking tot de arbitrage tussen risico en rendement. Dit behelst in essentie het bepalen van de valutasamenstelling van de deviezenreserves, de *duration* (gemiddelde looptijd) van de portefeuilles, de toegestane instrumenten en transacties, de criteria voor de selectie van de tegenpartijen en de limieten voor het kredietrisico. Deze beslissingen worden vertaald in de samenstelling van referentieportefeuilles die de maatstaf vormen voor het meten van de resultaten van een actief beheer. Het Directiecomité bepaalt tevens de manoeuvreerruimte waarover de beheerders op het vlak van de *duration* van de portefeuilles kunnen beschikken.

Binnen de aldus door het Directiecomité vastgestelde bandbreedtes bepaalt een door het Directiecomité ingesteld Beleggingscomité de preferenties op de korte termijn, rekening houdend met de werkelijke en de verwachte situatie op de markt. Het dagelijkse en feitelijke beheer van de portefeuilles, ten slotte, gebeurt door de portfolio managers, met inachtneming van de door het Beleggingscomité vastgelegde manoeuvreerruimte.

De dienst Middle Office ziet – volledig onafhankelijk – toe op de naleving van de door het Directie- en het Beleggingscomité vastgestelde beleggingsvoorschriften en -richtlijnen. Die entiteit berekent tevens de resultaten van het actieve beheer.

Het scala van de toegestane beleggingsinstrumenten omvat voornamelijk bankdeposito's, cessies-retrocessies, overheidsobligaties en schuldbewijzen uitgegeven door andere eersterangsdebiteuren. Sinds 2001 worden ook *rentefutures* gebruikt voor het beheer van het renterisico.

Met betrekking tot de goud- en deviezenreserves die de Bank voor rekening van de ECB beheert, neemt de ECB de beslissingen die, wat de andere goud- en deviezenreserves betreft, behoren tot de bevoegdheid van het Directie- en het Beleggingscomité.

Het personeel van de Bank dat betrokken is bij het beheer van de reserves, dient specifieke gedragsregels na te leven (zie punt 7.3).

1.4.2 Risicobeheer

Het beheer van de goud- en deviezenreserves stelt de Bank bloot aan operationele risico's, aan kredietrisico's en aan marktrisico's die samenhangen met wijzigingen in de rente en de wisselkoersen, met dien verstande dat zij, als houder van de officiële reserves van het land, het wisselkoersrisico niet kan vermijden. Zij heeft een beleid uitgewerkt om de verschillende risico's te beperken of te beheersen.

Wat het marktrisico betreft, gebruikt de Bank de *value at risk*-methode om het verlies te berekenen dat ongunstige wijzigingen in de wisselkoersen en in de rentetarieven zouden kunnen veroorzaken. Deze analyses worden

aangevuld met « *stress testing* »-oefeningen teneinde de potentiële verliezen te ramen ingeval er zich op de markten een zware crisis voordoet. Op basis van die analyses kiest zij voor elke portefeuille een valutasamenstelling en een *duration*, waardoor het risico in principe op een aanvaardbaar geacht peil kan worden gehandhaafd.

Teneinde het kredietrisico te beperken, voert de Bank een voorzichtig beleid dat wordt gekenmerkt door een sterk overwicht van instrumenten met een soeverein risico en instrumenten die gedekt worden door een onderpand, door strikte beperkingen voor de overige beleggingen, in het bijzonder de bankdeposito's, alsook door een diversificatie van de tegenpartijen en de emittenten en een strenge selectie van deze beide categorieën in termen van kwaliteit van de kredieten (hoge *rating*).

Om de operationele risico's te beperken, heeft de Bank een drievoudige structuur opgezet, die de scheiding tussen de verschillende functies moet waarborgen: Front Office (transacties), Middle Office (risicobeheer) en Back Office (afwikkeling van de transacties).

2. Beheer van de betalings- en vereffeningssystemen

2.1 Chartaal geld

2.1.1 Productie van de eurobankbiljetten

In 2003 zette de Bank de aanmaak van eurobiljetten voort, overeenkomstig het door het Eurosysteem vastgestelde productie- en leveringsplan. Dat plan stoelt op de analyse van de verschillende parameters die de behoeften aan nieuwe bankbiljetten bepalen: de ontwikkeling van de bankbiljettencirculatie, de behoeften inzake de vervanging van de versleten coupures en het vereiste voorraadpeil.

2.1.2 Chartale geldomloop

EMISSIE VAN DE EUROBANKBIJETTEN

Overeenkomstig het principe van de decentralisatie van de operaties van het Eurosysteem, brengen de twaalf NCB's alle eurobankbiljetten in omloop. Aangezien die bankbiljetten fungibel zijn in het hele eurogebied, welke NCB ze ook heeft uitgegeven, stemt de netto-emissie van bankbiljetten door een bepaalde NCB niet noodzakelijk meer overeen met de werkelijke vraag in het betrokken land.

Sinds de invoering van de euro neemt het bedrag van de door de Bank in omloop gebrachte bankbiljetten af, terwijl het omgekeerde zich voordoet in het hele eurogebied, waar de vraag naar bankbiljetten sterk is gestegen, na de forse daling die voorafging aan de invoering van de euro. Die uiteenlopende ontwikkeling is hoofdzakelijk toe schrijven aan een grote toestroom van bankbiljetten in België, die op zijn beurt verband

houdt met de geografische ligging van ons land, met de zakenreizen gekoppeld aan de rol van Brussel als hoofdstad van Europa, met de nabijheid van het Luxemburgse financiële centrum en met het feit dat de bankbiljettenautomaten in onze buurlanden niet dezelfde coupures verstrekken. Zo ontving de Bank in 2003, via haar loketten, meer coupures van 200 en 500 euro dan zij er uitgaf. Dat onevenwicht is niet enkel eigen aan België. Het geeft ook aanleiding tot bankbiljettentransporten tussen andere landen van het eurogebied.

Het emissierecht

De Bank heeft na de invoering van de euro haar emissierecht behouden. Het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap bepaalt immers dat de ECB en de NCB's eurobankbiljetten mogen uitgeven, wat ze daadwerkelijk doen krachtens een op 6 december 2001 door de Raad van bestuur van de ECB genomen besluit.

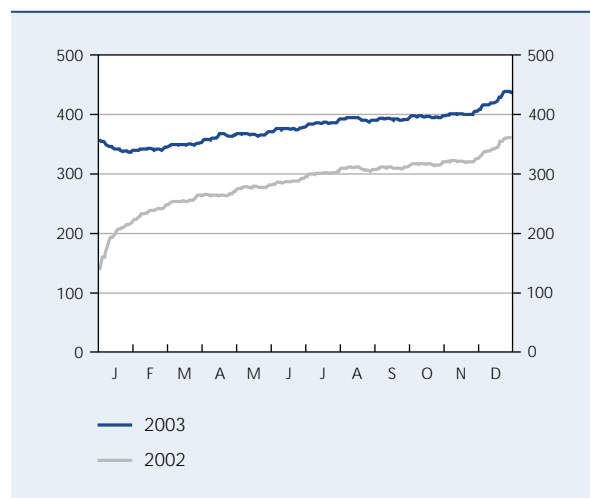
Bij arrest van 10 december 2003 heeft het Arbitragehof het zuiver interpretatieve karakter erkend van de bepaling van de wet van 2 augustus 2002 die bevestigt dat de Bank beschikt over het emissierecht (zie in dat verband het deel Organisatie, Hoofdstuk 1).

De balanspost «Bankbiljetten in omloop» weerspiegelt niet de emissie van bankbiljetten in België. Het in die post vermelde bedrag wordt berekend door op de waarde van de door de twaalf centrale banken van het Eurosysteem in omloop gebrachte bankbiljetten een coëfficiënt toe te passen die de deelneming van de Bank in het gestorte kapitaal van de ECB vertegenwoordigt (momenteel 3,5383 pct.), met dien verstande dat 8 pct. van de totale waarde van de bankbiljetten in omloop in het Eurosysteem aan de ECB wordt toebedeeld. Het verschil tussen het aan een NCB toegedeelde bedrag aan bankbiljetten en het bedrag van de door die NCB werkelijk uitgegeven bankbiljetten wordt op de balans weergegeven als een vordering of een verplichting ten aanzien van het Eurosysteem, naargelang die NCB meer of minder bankbiljetten dan haar quotum heeft uitgegeven. In het geval van de Bank komt het verschil tussen de theoretische emissie en de werkelijke emissie op de balans tot uiting in de actiefpost «Nettovorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem». Het in die post geboekte bedrag is met tertiair toegenomen (met 6,3 miljard in 2003), wat wijst op een netto-toestroom van bankbiljetten naar België.

CIRCULATIE VAN DE EUROBANKBIJETTEN

Na een lichte daling in het begin van het jaar, liet de bankbiljettencirculatie in het eurogebied een onafgebroken stijging optekenen. Eind 2003 beliep de bankbiljettenomloop 436,1 miljard euro, of 21,6 pct. meer dan het voorgaande jaar. Het aandeel van de grootste drie coupures in de circulatiewaarde is opgelopen van

GRAFIEK 1 DOOR HET EUROSISTEEM IN OMLOOP GEBRACHTE EUROBIJETTEN
(bedragen per dag, miljarden euro's)

Bron: ECB.

48,8 tot 52,1 pct. Het aantal bankbiljetten in omloop is met 10,1 pct. toegenomen.

De kastgoeden in biljetten, die in de aanloop naar de invoering van de chartale euro sterk waren geslonken, werden immers snel heropgebouwd. Meerdere factoren kunnen tot deze forse groei hebben bijgedragen. Zo zou het bestaan van coupures met een aanzienlijk hogere

TABEL 1 DOOR HET EUROSISTEEM IN OMLOOP GEBRACHTE EUROBIJETTEN
(per ultimo)

Coupures	Aantal (miljoenen bankbiljetten)		Bedragen (miljarden euro's)	
	2002	2003	2002	2003
500	166,9	238,5	83,4	119,2
200	120,8	135,4	24,2	27,1
100	673,2	809,8	67,3	81,0
50	2.434,7	2.896,4	121,7	144,8
20	1.974,8	2.053,8	39,5	41,1
10	1.643,3	1.684,6	16,4	16,8
5	1.190,6	1.218,3	6,0	6,1
Totaal ⁽¹⁾	8.204,2	9.036,7	358,5	436,1

Bron: ECB.

(1) Aangezien de cijfers afgerond zijn, kunnen de totalen verschillen van de som van de rubrieken.

waarde dan de oude biljetten in de meeste landen van het eurogebied de vraag naar chartaal geld doen toenemen. Daarnaast zouden de steeds nauwere relaties tussen het eurogebied en de buurlanden, alsmede de status van de euro als reservemunt de vraag van de niet-ingezetenen versterken. Ten slotte verminderen het lage rentepercentage en de vooruitzichten op een geringe inflatie de opportu- teitskosten voor het oppotten van baar geld.

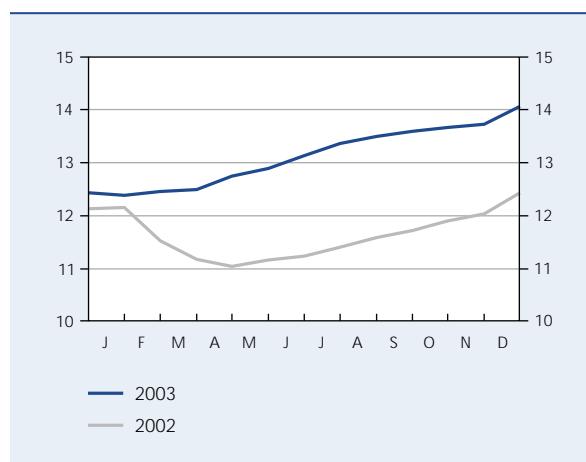
CIRCULATIE VAN DE EUROMUNTEN

De muntencirculatie in het eurogebied vertoonde gedurende het hele jaar een stijging. Op 31 december 2003, waren 49 miljard munten met een waarde van in totaal 14,1 miljard euro in omloop, dat is een toename met 13,7 pct. naar waarde en met meer dan 22,7 pct. naar volume. De grootste toename werd opgetekend voor de drie kleinste munten: 25,6 pct. voor het muntstuk van 5 eurocent, 29,3 pct. voor dat van 2 cent en 39,3 pct. voor dat van 1 cent. Die sterke vraag, die in de meeste landen van het eurogebied wordt waargenomen, is voor een deel toe te schrijven aan het feit dat die munten met een lage nominale waarde zelden opnieuw in omloop worden gebracht door de aanhouders ervan. In sommige landen dienen daarom extra munten te worden geslagen.

OPVRAGINGEN EN STORTINGEN VAN BANKBIJETTEN EN MUNTSTUKKEN BIJ DE BANK

De voorwaarden betreffende de opvragingen en stortingen van bankbiljetten en muntstukken worden voortaan vastgelegd in contracten tussen de Bank en de financiële

GRAFIEK 2 DOOR HET EUROSISTEEM IN OMLOOP GEBRACHTE EUROMUNTEN
(per ultimo, miljarden euro's)

Bron: ECB.

instellingen. Voor de bankbiljetten worden twee soorten contracten aangeboden:

- de kosteloze basisdienst die de centrale banken van het eurogebied dienen te verlenen in het kader van hun opdracht om de economie te voorzien van contant geld. De Bank aanvaardt in dat geval stortingen en opvragingen gebundeld volgens coupure;
- de getarifeerde dienst waarbij de professionele cliënt teel bankbiljetten kan opvragen of deponeren in colli die diverse coupures bevatten.

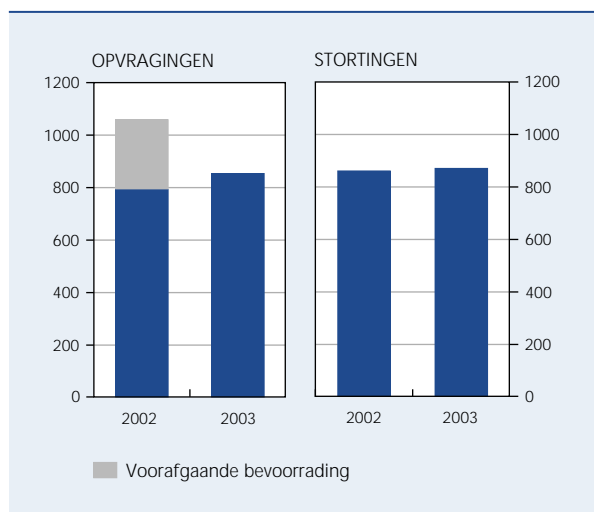
TABEL 2 DOOR HET EUROSISTEEM IN OMLOOP GEBRACHTE EUROMUNTEN
(per ultimo)

Denominaties	Aantal (miljoenen muntstukken)		Bedragen (miljarden euro's)	
	2002	2003	2002	2003
2	2.499,8	2.804,8	5,0	5,6
1	3.553,6	4.120,1	3,6	4,1
0,50	3.658,3	3.791,4	1,8	1,9
0,20	4.977,8	5.667,9	1,0	1,1
0,10	5.515,2	6.608,5	0,6	0,7
0,05	5.984,2	7.517,3	0,3	0,4
0,02	6.711,8	8.680,0	0,1	0,2
0,01	7.052,4	9.822,9	0,1	0,1
Totaal ⁽¹⁾	39.953,1	49.012,8	12,4	14,1

Bron: ECB.

(1) Aangezien de cijfers afgerond zijn, kunnen de totalen verschillen van de som van de rubrieken.

GRAFIEK 3 OPVRAGINGEN EN STORTINGEN VAN EUROBIJETTEN BIJ DE BANK
(miljoenen bankbiljetten)

Voor muntstukken wordt alleen de niet-getarifeerde basisdienst aangeboden. De opvragingen en stortingen vinden plaats aan de hand van volledig gevulde colli met muntrolletjes die munten met dezelfde nominale waarde bevatten.

De opvragingen worden besteld en de stortingen worden aangekondigd via beveiligde en gestandaardiseerde elektronische berichten. De bij de stortingen en opvragingen gebruikte colli zijn voorzien van een streepjescode die de automatische registratie en de opvolging van de transacties mogelijk maakt.

Voorts kunnen particulieren en niet-financiële ondernemingen euromunten en -bankbiljetten omwisselen aan de loketten voor het publiek⁽¹⁾. In 2003 hadden die operaties betrekking op meer dan 100 miljoen munten en 5 miljoen bankbiljetten. Grafiek 3 toont het totale aantal eurobiljetten die bij de Bank werden opgevraagd en gestort.

INTREKKING VAN DE BANKBIJETTEN EN MUNTEN IN BELGISCHE FRANK

De Belgische frank heeft zijn wettelijke betaalkracht verloren op 1 maart 2002. Ofschoon het leeuwendeel van de Belgische bankbiljetten en munten in 2002 naar de Bank is teruggekeerd, werden in 2003 nog 1,7 miljoen bankbiljetten voor een bedrag van 2,3 miljard frank en 66 miljoen munten voor een bedrag van 424 miljoen frank omgewisseld. De Belgische bankbiljetten blijven onbeperkt in de tijd omwisselbaar aan de loketten van de Bank, terwijl de munten maar tot eind 2004 kunnen worden omgewisseld. De types van Belgische bankbiljetten en munten die ter omwisseling kunnen worden aangeboden, staan op de website van de Bank (www.nbb.be).

Tabel 3 geeft een overzicht van de waarde per coupure van de bankbiljetten in Belgische frank die nog niet naar de Bank teruggekeerd zijn, alsook het aandeel ervan tegenover de in 2000 opgetekende omloop.

(1) De adressen en openingstijden van de vestigingen vindt men in bijlage 2.

TABEL 3 NIET-TERUGGEKEERDE BIJETTEN IN BELGISCHE FRANK⁽¹⁾
(per ultimo)

Coupures	Bedragen (miljoenen Belgische frank)				2003 (in pct. van 2000)
	2000	2001	2002	2003	
10.000	276.469,8	160.120,0	4.124,1	2.961,7	1,1
2.000	164.240,1	120.129,8	3.814,3	3.092,0	1,9
1.000	73.249,5	65.879,6	1.576,9	1.327,9	1,8
500	15.697,0	11.710,4	625,1	560,9	3,6
200	6.623,1	5.353,1	624,2	583,5	8,8
100	10.282,2	8.175,4	1.115,5	1.052,7	10,2
Totaal ⁽²⁾	546.561,7	371.368,3	11.880,1	9.578,7	1,8

(1) Deze biljetten hebben hun wettelijke betaalkracht verloren op 1 maart 2002.

(2) Aangezien de cijfers afgerond zijn, kunnen de totalen verschillen van de som van de rubrieken.

2.1.3 Kwaliteitscontrole van de bankbiljetten in omloop en bestrijding van valsemunterij

Om een hoge kwaliteit van de bankbiljettencirculatie te waarborgen, dienen namaakbiljetten snel uit omloop te worden genomen en dienen vuile of beschadigde bankbiljetten geregeld te worden vernietigd. De kwaliteitscontrole wordt traditioneel uitgevoerd door de centrale banken, die de aan hun loketten gestorte bankbiljetten tellen en sorteren met hoogtechnologische machines. In 2003 verwerkte de Bank op die wijze bijna 900 miljoen bankbiljetten (zie ook grafiek 3).

Volgens de inventaris van de vervalste eurobankbiljetten werden in 2003 21.185 namaakbiljetten ontdekt op het Belgische grondgebied: 68,7 pct. betrof de coupure van 50 euro, 18,6 pct. die van 100 euro en 8,2 pct. die van 20 euro. Ter vergelijking: in 2001 doken 20.511 valse bankbiljetten in Belgische frank op en in 2000 31.219. Wegens de overgang op de euro was 2002 een heel bijzonder jaar: in België werden maar 4.518 valse eurobankbiljetten geregistreerd.

Het totale aantal gedurende het gehele jaar 2003 uit omloop genomen valse eurobankbiljetten (551.287) ligt ongeveer 20 pct. lager dan het totale aantal vervalsingen van de voormalige nationale munteenheden die in 2001 door de NCB's van het eurogebied werden gerapporteerd. Het aantal vervalsingen moet ook in een ruimere context worden gezien: er circuleren zo'n 9 miljard echte bankbiljetten en jaarlijks vinden ongeveer 120 miljard transacties in contanten plaats met eurobankbiljetten.

Het Eurosysteem werkt zeer nauw samen met Europol, Interpol en de Europese Commissie bij de bestrijding van valsemunterij.

De diverse aspecten van de kwaliteitscontrole worden geregeld door tal van voorschriften. Op Europees niveau gaat het onder meer om:

- de verordening van de Raad van 28 juni 2001 tot vaststelling van maatregelen die noodzakelijk zijn voor de bescherming van de euro tegen valsemunterij;
- het gemeenschappelijk standpunt van 24 mei 2002 van het Eurosysteem betreffende het gebruik van *cash-recycling*-machines door kredietinstellingen alsmede andere instellingen in het eurogebied die beroepshalve deelnemen aan de verwerking en de verstrekking aan het publiek van bankbiljetten.

Gelet op de bovenstaande ontwikkelingen stelt de Bank voor om apparatuur te testen waarmee vervalsingen gemakkelijker en sneller kunnen worden herkend.

Bovendien zal in België een nieuwe wetgeving betreffende de bescherming tegen valsemunterij nieuwe verplichtingen opleggen aan de instellingen die beroepshalve contanten verwerken. Zo zullen valse of verdachte bankbiljetten en muntstukken uit omloop moeten worden genomen en onverwijld bij de bevoegde nationale autoriteiten moeten worden gedeponneerd. Voorts zullen de bankbiljettenautomaten enkel mogen worden gevuld met bankbiljetten die rechtstreeks bij de Bank zijn opgevraagd of die vooraf gecontroleerd zijn met door de Bank geteste machines. Deze bepaling is reeds opgenomen in de sinds 1 september 2003 met de financiële instellingen gesloten contracten voor de opvraging en storting van bankbiljetten.

2.2 Interbancaire betalingen

De Bank speelt een belangrijke rol in de Belgische betalings- en effectenvereffeningssystemen en dit in verschillende domeinen. Zo organiseert en beheert de Bank ELLIPS en het UCV. Dit zijn twee geïntegreerde en geüniformiseerde systemen voor de interbancaire verwerking en de afwikkeling van girale betalingen.

2.2.1 Grote betalingen

In 2003 verhandelde ELLIPS, gemiddeld per dag, 10.305 betalingen voor een bedrag van 93,3 miljard euro. Dit betekent een stijging met 5,2 pct. voor het aantal betalingen en een stijging van 4,2 pct. voor de waarde ervan.

ELLIPS

ELLIPS (*Electronic Large-value Interbank Payment System*) is de interbancaire *interface* tot het Belgische bruto-vereffeningsstelsel in reële tijd en werd in 1996 opgericht⁽¹⁾. Het staat in voor de verwerking van overschrijvingen voor doorgaans hoge bedragen, veelal betreffende transacties op de financiële markten. ELLIPS is bovendien de toegangspoort tot TARGET, het Europees grensoverschrijdend bruto-vereffeningssysteem.

(1) Het Belgische bruto-vereffeningsstelsel in reële tijd bestaat enerzijds uit ELLIPS en anderzijds uit RECOUR, het rekeningen-courantsysteem van de Bank.

TARGET

TARGET staat voor *Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfers* en is het Europese grensoverschrijdend bruto-vereffeningssysteem. In het vorige jaarverslag⁽¹⁾ werd reeds gewezen op de noodzakelijke aanpassingen van TARGET, rekening houdend met factoren zoals de nakende uitbreiding van de EU, de toenemende financiële integratie in het eurogebied en de nieuwe behoeften van de banksector. In oktober 2002 werden de principebeslissingen genomen voor het nieuwe TARGET-systeem (TARGET 2). Volgens deze beslissingen zal er één gedeeld platform worden opgericht, waarop de NCB's die hun eigen systeem opgeven, zich zullen aansluiten. NCB's kunnen evenwel, onder bepaalde voorwaarden, een eigen systeem behouden binnen de nieuwe TARGET 2-infrastructuur.

In de loop van 2003 werd het project verder uitgewerkt op basis van deze beslissingen. Na een uitgebreide consultatie van de banksector, werd de lijst opgesteld van de meeste basisdiensten die TARGET 2 zal moeten aanbieden. Er werd een methodologie goedgekeurd voor de berekening van de kosten. De streefdatum voor de start van het nieuwe systeem is begin januari 2007, waardoor het mogelijk zou moeten worden dat nieuwe EU-leden meteen bij hun toetreding op TARGET 2 kunnen aansluiten. Het Eurosysteem onderzocht verder ook de problematiek van het bestuur en de financiering van het systeem. De Bundesbank, de Banque de France en de Banca d'Italia hebben samen een aanbod gedaan om dit gedeelde platform te ontwikkelen en uit te baten. Dit aanbod wordt thans onderzocht door de andere betrokken centrale banken en de ECB.

In de loop van 2003 werd het steeds duidelijker dat wellicht de meeste NCB's aan het gedeelde platform zullen deelnemen. Het is dan ook niet uit te sluiten dat uiteindelijk TARGET 2 nog slechts uit één platform zal bestaan waarop alle NCB's zich zullen aansluiten. Verwacht wordt dat de NCB's die zich nog niet formeel hebben uitgesproken, in de loop van 2004 hun standpunt zullen bekendmaken, zodra een aantal belangrijke nog openstaande punten zijn uitgeklaard.

(1) Deel 2, blz. 28.

TABEL 4 AANTAL BETALINGEN VERWERKT DOOR HET TARGET-SYSTEEM EN DE BELGISCHE INTERBANCAIRE BETALINGSSYSTEMEN
(daggemiddelden in duizendtallen)

	2000	2001	2002	2003
TARGET-systeem				
– grensoverschrijdende betalingen	39,9	45,3	53,9	59,8
– nationale betalingen	148,3	166,0	199,2	201,4
ELLIPS				
– uitgaande betalingen ⁽¹⁾	3,2	3,7	3,4	3,6
– inkomende betalingen ⁽²⁾	2,3	2,6	3,0	3,4
– nationale betalingen	3,7	3,5	3,4	3,2
UCV	3.565,0	3.702,0	3.954,0	4.090,0
Verrekenkamer	17,1	14,4	7,1	6,4

(1) Vanuit België naar de rest van de EU.

(2) Vanuit de rest van de EU naar België.

TABEL 5 DOOR HET TARGET-SYSTEEM EN DE BELGISCHE INTERBANCAIRE BETALINGSSYSTEMEN VERWERKTE BEDRAGEN
(daggemiddelden in miljarden euro's)

	2000	2001	2002	2003
TARGET-systeem				
– grensoverschrijdende betalingen	431,5	506,3	485,0	537,0
– nationale betalingen	601,0	793,0	1.066,0	1.113,0
ELLIPS				
– uitgaande betalingen ⁽¹⁾	35,6	40,1	37,2	40,1
– inkomende betalingen ⁽²⁾	35,6	40,1	37,2	40,1
– nationale betalingen	14,2	16,3	15,1	13,1
UCV	1,95	2,05	2,13	2,22
Verrekenkamer	0,42	0,36	0,30	0,26

(1) Vanuit België naar de rest van de EU.

(2) Vanuit de rest van de EU naar België.

In 2003 is het aantal nationale betalingen met 3,7 pct. gedaald tot gemiddeld 3.239 per dag. De waarde van deze betalingen is teruggelopen tot gemiddeld 13,1 miljard euro per dag, hetgeen een daling van 13,4 pct. vertegenwoordigt ten opzichte van vorig jaar.

Het aantal grensoverschrijdende betalingen dat door ELLIPS wordt verwerkt, is gestegen met 6 pct. tot gemiddeld 3.634 per dag voor de uitgaande betalingen en met 14 pct. tot gemiddeld 3.431 per dag voor de inkomende betalingen. Wat de waarde betreft, vertoonden zowel de inkomende als de uitgaande betalingen een stijging met 7,7 pct. tot dagelijks gemiddeld 40,1 miljard euro. Deze stijgende

Informatieplatform financiële markten

In 2003 is men gestart met de ontwikkeling van een informatiemodule (WIROW) bestemd voor de professionele klanten van het departement Financiële markten van de Bank. De toepassing moet uitgroeien tot een portaalstek waarmee banken, beursvennootschappen, clearinghuizen, de Thesaurie (Federale Overheidsdienst Financiën) enz. via een beveiligde internetconnectie toegang krijgen tot een waaier van informatie die hen aanbelangt: rekeninginformatie, posities in betalingssystemen, de monetaire reserveverplichtingen, het effectenvereffeningssysteem van de Bank, zekerheden en kredieten. De klanten zullen (tegen betaling) een unieke toegang krijgen tot de diverse modules van de toepassing.

Een eerste ontwerp van de toepassing werd medio 2003 voorgesteld aan een panel van potentiële gebruikers. Het voorstel werd door de deelnemers enthousiast onthaald. Op basis van de ontvangen opmerkingen en voorstellen werd het ontwerp bijgestuurd.

Begin 2004 is de module *Payment systems* in gebruik genomen door de Thesaurie, die hierdoor autonoom haar kaspositie bij de Bank kan opvolgen en over gedetailleerde rekeninginformatie beschikt. In de loop van het jaar zullen andere rekeningen-couranthouders waaronder de ELLIPS-deelnemers toegang krijgen. Einde 2004 zal de module *Securities settlement* worden toegevoegd. Nog later volgt de module *Credit and collateral* met informatie over zekerheden en kredieten.

tendens vloeit vooral voort uit het toenemend gebruik van TARGET in zijn geheel en de verdere internationalisering van de financiële markten. België handhaaft zijn vijfde plaats als TARGET-gebruiker voor de grensoverschrijdende betalingen zowel wat de aantallen als wat de bedragen betreft.

TARGET verwerkte het afgelopen jaar in de EU gemiddeld 261.208 betalingen per dag, voor een gemiddeld bedrag van 1.650 miljard euro. Het aantal grensoverschrijdende betalingen bedroeg gemiddeld 59.816 per dag, voor een gemiddeld bedrag van 537 miljard euro. Het aantal grensoverschrijdende betalingen is gestegen met 11,1 pct. en de waarde van deze betalingen is toegenomen met 10,7 pct. tegenover 2002.

Meer gedetailleerde statistische informatie is beschikbaar in de jaarverslagen van het UCV en ELLIPS. Deze kunnen geraadpleegd worden op de site www.paymentsystems.be. Voor gegevens betreffende TARGET wordt verwezen naar de website van de ECB (www.ecb.int).

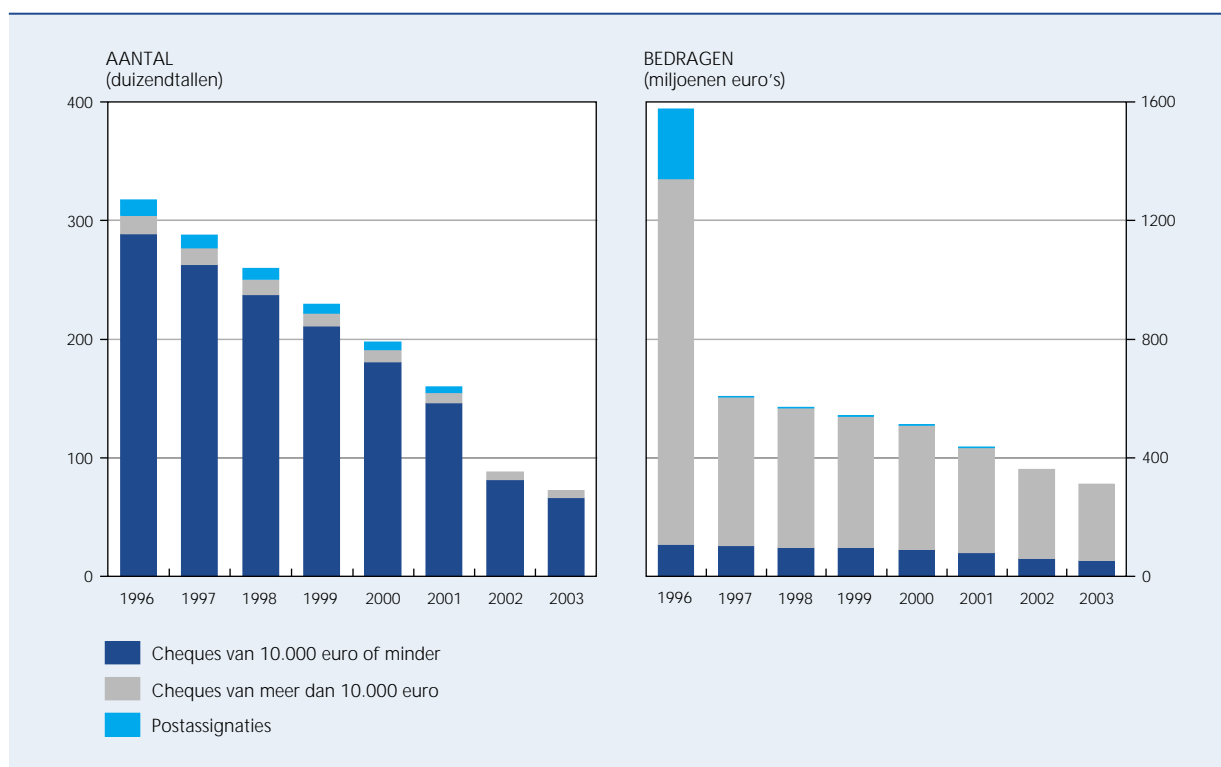
2.2.2 Kleine betalingen

In 2003 verwerkte het UCV dagelijks gemiddeld ruim 4 miljoen betalingen voor een totaalbedrag van dagelijks circa 2,2 miljard euro. Hiermee verwerkte het UCV tijdens het afgelopen jaar 99,6 pct. van het aantal interbancaire betalingen, hetgeen 2,4 pct. van de totale waarde vertegenwoordigde. In 2003 nam het gemiddelde aantal dagelijks door het UCV verwerkte transacties toe met 3,4 pct., terwijl ook de uitgewisselde bedragen een stijging van 4 pct. vertoonden (tabellen 4 en 5).

Naast het UCV bestaat voorlopig ook nog de semi-manuele Verrekenkamer, via welke de banken nog uitsluitend cheques met een tegenwaarde van meer dan 10.000 euro uitwisselen. De Verrekenkamer verwerkte in 2003 nog slechts ongeveer 6.300 cheques per dag voor een waarde van dagelijks 262,1 miljoen euro. Dit vertegenwoordigt een daling van 10,2 pct. qua aantal en een daling van 13,4 pct. in waarde.

Het is een bekend fenomeen dat cheques steeds minder gebruikt worden. Dit werd in de hand gewerkt door onder meer de ontwikkeling van efficiënte kaartbetalingssystemen. Deze dalende trend werd tevens versneld door de afschaffing van de eurochequegarantie met

GRAFIEK 4 INTERBANCAIRE UITWISSELING VAN CHEQUES EN POSTASSIGNATIES
(daggemiddelden)

Het UitwisselingsCentrum en Verrekening

Het UCV werd opgericht in 1974 en is een detail-betalingsstelsel voor de verwerking van het gros van de girale betalingen: overschrijvingen, domiciliëringen, cheques tot 10.000 euro, kaartbetalingen (debetkaart, kredietkaart en elektronische portemonnee PROTON) en handelswissels.

ingang van 1 januari 2002 en door het tariefbeleid van de Belgische banken. Het aantal uitgewisselde cheques van 10.000 euro of minder is sinds 2003 gezakt tot circa 66.600 cheques per dag. In 1996 verwerkte het UCV nog ongeveer 288.000 cheques per dag. In 2003 vertegenwoordigde het gebruik van cheques nog slechts 1,6 pct. van het aantal uitwisselingen in het UCV. De overschrijvingen waren goed voor 45,8 pct., domiciliëringen voor 10,4 pct. Het gebruik van kaartbetalingen vertegenwoordigde ongeveer 42 pct. van het aantal uitwisselingen in het UCV.

Sinds 2001 werkt het UCV aan het project UCV III, hetgeen voornamelijk een herziening van de technische infrastructuur inhoudt, waardoor de bedrijfszekerheid van het UCV en de kwaliteit van zijn dienstverlening in de toekomst gevrijwaard zullen blijven. In 2003 is gestart met de implementatie van dit project, zijnde de omschakeling naar een nieuwe gemeenschappelijk gecreëerde *interface*. Deze nieuwe *interface* is nodig voor de overschakeling van een proprietair telecommunicatieprotocol naar een algemene standaard. Een herwerking van de centrale toepassing naar een nieuwe database-technologie (fase 2 van het UCV III project) zit eveneens op schema. Bovendien zal het UCV, dankzij het UCV III, optimaal voorbereid zijn op toekomstige ontwikkelingen in het betalingsverkeer in België en in Europa. De eurozone bereidt zich immers voor op het gemeenschappelijke eurobetalingsgebied (de zogenaamde *Single Euro Payments Area*), wat inhoudt dat, op termijn, betalingen tussen de eurolanden even vlot moeten kunnen verlopen als nationale betalingen.

2.3 Effectenvereffening

Tijdens de eerste maanden van 2003 vertoonden de activiteiten van het effectenvereffeningsstelsel, in het geheel genomen, een forse groei. Daarna volgde een daling, zodat het aantal door het systeem geregistreerde kennisgevingen, over het gehele jaar beschouwd, gestegen

is van 828.931 tot 844.122, of een toename met 1,8 pct. Die ontwikkelingen lijken verband te houden met het verloop van de effectenmarkten.

Het aandeel van de transacties vereffend voor rekening van buitenlandse deelnemers en meer bepaald het *London Clearing House* (een in Londen gevestigde verrekeningskamer die naast zijn rol als tegenpartij een *netting* verricht voor de vereffening van bepaalde cessie-retrocessie- en aankoop/verkoop-contracten) wordt steeds groter.

Behalve de Belgische Staat geniet een groot aantal zowel particuliere als openbare emittenten de voordelen die verbonden zijn aan het X/N-vereffeningsstelsel. Dit stelsel biedt iedere belegger, ongeacht zijn fiscaal statuut, de mogelijkheid waarden op een effectenrekening aan te houden. Het ontlast tevens de emittent van de meeste formaliteiten ten aanzien van de belastingdiensten, aangezien deze door het systeem vervuld worden. De emissies zijn evenwel vooral bestemd voor de professionele beleggers. Het betreft zowel kortlopende als langerlopende beleggingen.

In 2003 werden in totaal 8.482 nieuwe effecten toegelaten en het uitgegeven bruto nominale bedrag beloopt meer dan 261 miljard euro. Het leeuwendeel van deze emissies (meer dan 230 miljard) heeft een looptijd van ten hoogste 1 jaar.

Grafiek 5 geeft het verloop weer van de secundairemarkttransacties in OLO's en schatkistcertificaten die tijdens het verslagjaar werden afgewikkeld door het door de Bank beheerde effectenvereffeningsstelsel. Het dagelijkse aantal transacties zowel in OLO's als in schatkistcertificaten is fors gestegen. In nominale waarde is de toename aanzienlijk groter en de secundaire OLO-markt bereikte zijn hoogste peil sinds de invoering van het stelsel.

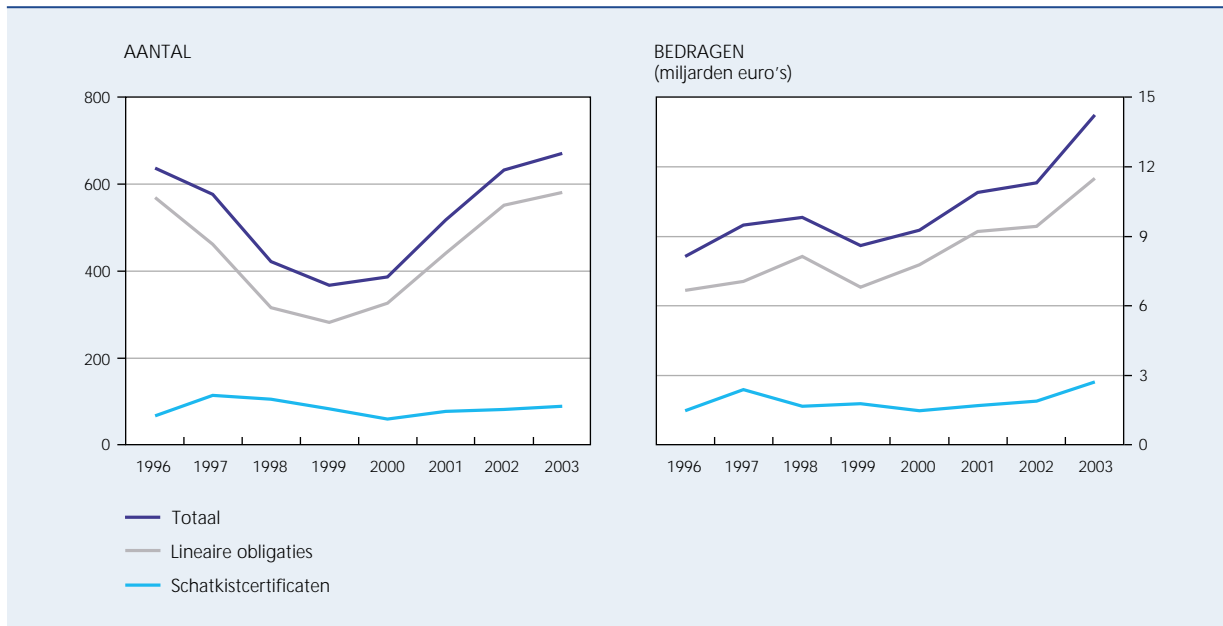
Het effectenvereffeningsstelsel

De Bank beheert een vereffeningstelsel voor de veilige afwikkeling, op de primaire en secundaire markt, van bepaalde transacties in voornamelijk door de Belgische Staat uitgegeven gedematerialiseerde effecten. De werking ervan is gebaseerd op de principes van de dubbele kennisgeving en van de levering tegen betaling, waarbij de gelijktijdigheid van de bewegingen in effecten en contanten wordt gewaarborgd. Dankzij een mechanisme van automatische lening van effecten waarbij een waarborg wordt gesteld, kunnen de deelnemers bovendien hun leveringsverplichtingen nakomen.

GRAFIEK 5

DOOR HET EFFECTENVEREFFENINGSSTELSEL AFGEWIKKELDE SECUNDAIRE-MARKTTRANSACTIES

(daggemiddelden)

2.4 Centrale verwerking handelspapier

In 2003 verwerkte het systeem *Centrale verwerking handelspapier* 485.000 handelswissels, hetgeen de neerwaartse trend van de voorgaande jaren bevestigt.

Overeenkomstig de wet die haar de rol van centrale depositaris van de protestakten heeft toegewezen, vervult de Bank eveneens de administratieve taken die verbonden zijn aan de voorbereiding, de registratie en de publicatie van die documenten. Ze bezorgt de protestakten die onbetaald blijven aan de griffie van de bevoegde rechtbank en verzamelt de gegevens in een centraal bestand waar ze door iedereen schriftelijk kunnen worden opgevraagd.

De Centrale verwerking handelspapier

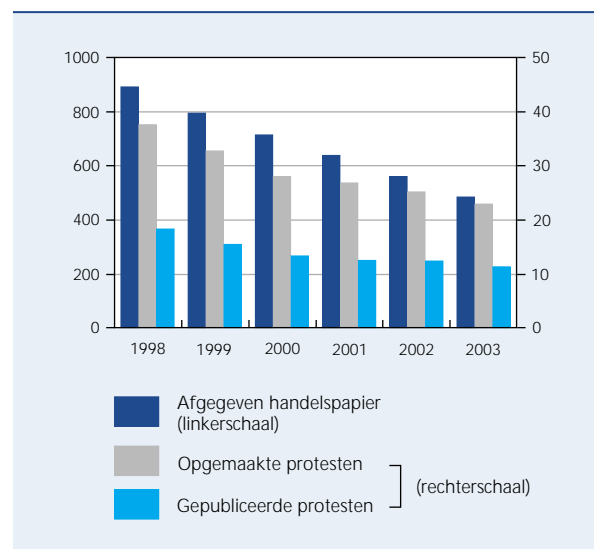
Het handelspapier dat gedomicilieerd is bij de in de Verrekenkamer vertegenwoordigde kredietinstellingen, wordt gecentraliseerd bij de Bank, die het bewaart en op geautomatiseerde wijze ter betaling aanbiedt. Het systeem *Centrale verwerking handelspapier* staat in voor de gedematerialiseerde interbancaire omloop van handelspapier en dit door de materiële uitwisseling van documenten te vervangen door computergegevens.

In 2003 werden zowat 23.000 protestakten opgesteld. In de helft van de gevallen werd de betaling uitgevoerd vóór de geplande publicatiedatum, zodat bekendmaking kon worden vermeden.

GRAFIEK 6

ACTIVITEITEN VAN HET SYSTEEM CENTRALE VERWERKING HANDELSPAPIER

(duizendtallen)

3. Toezicht op het financiële stelsel

3.1 Macro-prudentieel toezicht en het Comité voor financiële stabiliteit

De Bank en het prudentiële toezicht

Het prudentiële toezicht omvat het micro-prudentiële toezicht, d.w.z. het toezicht op de afzonderlijke financiële instellingen (kredietinstellingen, verzekeringsmaatschappijen, beleggingsondernemingen) en het macro-prudentiële toezicht, d.w.z. het toezicht op het financiële stelsel in zijn geheel.

De recente ontwikkelingen in het financiële stelsel hebben het traditionele onderscheid tussen het micro-prudentiële en het macro-prudentiële vlak sterk doen vervagen. De concentratiebeweging in de banksector verhoogt het risico dat het eventueel in gebreke blijven van één van de aldus gevormde grote groepen gevolgen heeft voor het hele stelsel. Voorts heeft de strikte scheiding tussen het banktoezicht, het toezicht op de verzekeringsmaatschappijen en het toezicht op de beleggingsondernemingen aan belang ingeboet als gevolg van de diversifiëring van de activiteiten van een aantal van deze groepen. Ten slotte ontwikkelen de commerciële banken zich over de grenzen, vooral in het eurogebied. De samenwerking inzake het micro-prudentiële toezicht moet daarom worden opgevoerd. Het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap bepaalt dat het Eurosysteem bijdraagt tot een goede beleidsvoering van de bevoegde autoriteiten ten aanzien van het prudentiële toezicht op de kredietinstellingen en de stabiliteit van het financiële stelsel.

In dat kader zijn de Commissie voor het Bank- en Financiewezen en de Controledienst voor de Verzekeringen op 1 januari 2004 gefusioneerd tot de Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen (CBFA). Om de samenwerking tussen de instellingen die verantwoordelijk zijn voor het micro- en macro-prudentiële toezicht te versterken, werden krachtens de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten tevens twee overkoepelende organen opgericht, beide onder voorzitterschap van de gouverneur van de Bank: de Raad van Toezicht van de Overheid der Financiële Diensten (die bestaat uit de gouverneur, de leden van de Raad van toezicht van de CBFA en de regenten van de Bank) en het Comité voor financiële stabiliteit (zie onderstaand kader). Deze wet heeft eveneens de samenwerking tussen de CBFA en de Bank opgevoerd en verplicht. Ten slotte hebben voortaan drie leden van het Directiecomité van de Bank zitting in het Directiecomité van de CBFA⁽¹⁾. Deze Commissie behoudt evenwel zijn bevoegdheden inzake micro-prudentieel toezicht en zijn zelfstandige beslissingsbevoegdheid.

(1) De groep aandeelhouders van de Bank vertegenwoordigd door de cvba Deminor heeft voor het Arbitragehof de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten, en meer bepaald artikel 49 §§ 6 en 7 van deze wet, aangevochten, stellende dat de aanwezigheid van leden van het Directiecomité van de Bank in het Directiecomité van de CBFA een belangenconflict zou scheppen dat nadelig is voor de aandeelhouders van de Bank. Bij arrest van 10 december 2003, heeft het Arbitragehof dit beroep verworpen. Het heeft voor recht gezegd dat de samenstelling en de werking van het Directiecomité van de CBFA met voldoende waarborgen omringd is om een onpartijdige besluitvorming te betrachten.

Zoals wettelijk voorgeschreven hebben de CBFA en de Bank een akkoord bereikt over de aspecten van de samenvoeging van hun middelen op een bepaald aantal vlakken, zoals het prudentiële beleid, de verwerking van de door de financiële instellingen verstrekte informatie, de informatica, de documentatie, de reproductie van documenten alsmede de uitrusting en de algemene diensten.

Als gevolg van de toenemende integratie van de financiële markten vereist de handhaving van financiële stabiliteit steeds meer overleg tussen de micro-prudentiële en de macro-prudentiële toezichthouders, zowel op nationaal als internationaal vlak, in samenspraak met de marktdeelnemers.

Daartoe heeft de Bank haar samenwerking met de toezichthouders op de bank- en de verzekeringssector versterkt. Zo vormde de installatie, op 30 juli 2003, van het Comité voor financiële stabiliteit onder voorzitterschap van de gouverneur van de Bank een van de sleutelfases bij de tenuitvoerlegging van de wet van 2 augustus 2002, die de financiële markten heeft gemoderniseerd en het toezicht erop heeft opgevoerd.

Op Europees en internationaal vlak droeg de Bank bij tot de werkzaamheden van het Bazelse Comité voor het banktoezicht dat o.a. de eigenvermogensvereisten van de banken bijstelt, alsook tot de werkzaamheden die tegelijkertijd binnen het Raadgevend Comité voor het

Bankwezen (dat wordt hervormd tot het Europees Comité voor het Bankwezen) van de EU werden uitgevoerd. In het kader van de werkzaamheden van het ESCB-Comité voor banktoezicht was zij voorts betrokken bij de macro-prudentiële analysewerkzaamheden en bij de opvolging van de structurele ontwikkelingen in het Europese bankwezen, alsook bij studies inzake crisisbeheer.

Op regelgevend vlak heeft het Bazelse Comité bepaalde parameters verduidelijkt die gebruikt worden bij de berekening van de nieuwe eigenvermogensvereisten. Rekening houdende met de opmerkingen ontvangen als reactie op haar derde consultatieve document heeft het Comité meer bepaald de berekeningswijze van de eigenvermogensvereisten voor effectiseringsoperaties vereenvoudigd, de behandeling van verbintenissen met betrekking tot kredietkaarten herzien alsook bepaalde technieken voor het reduceren van het kredietrisico aangepast. Voornamelijk de behandeling van respectievelijk verwachte en onverwachte verliezen in de door banken gebruikte interne risicobeheersingsmodellen werd hierbij

Het Comité voor financiële stabiliteit

Het CFS vormt de hoeksteen van de nieuwe architectuur van het toezicht op de financiële sector, zoals ingevoerd bij de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten. Het wordt voorgezeten door de gouverneur van de Bank of, in zijn afwezigheid, door de voorzitter van de CBFA en is samengesteld uit de leden van de Directiecomités van de Bank en de CBFA.

Zijn wettelijke opdracht bestaat erin alle kwesties van gemeenschappelijk belang voor de Bank en de CBFA te onderzoeken, zoals de algehele stabiliteit van het financiële stelsel, de coördinatie van het crisisbeheer of de bepaling en het management van gezamenlijk uitgeoefende activiteiten teneinde te voldoen aan de door de wet opgelegde verplichting tot samenwerking, inclusief het beheer van het voor die activiteiten ingezette personeel.

Opdat het CFS zijn opdracht zou kunnen vervullen, werden de CBFA en de Bank verzocht personeel toe te wijzen aan het secretariaat van het CFS. Dat secretariaat is in het organigram van de Bank opgenomen als autonome cel die verslag uitbrengt aan de voorzitter van het CFS.

Een van de meest in het oog springende projecten die door het CFS zullen worden gecoördineerd, is het op touw zetten van een nationaal initiatief inzake *Business Continuity Planning*. Het doel hiervan is zich ervan te vergewissen dat alle financiële instellingen alsook de kritieke betalingssystemen over noodplannen beschikken om het hoofd te bieden aan eventuele operationele problemen of ernstige verstoringen van externe oorsprong (terroristische daden, natuurrampen, enz.).

gewijzigd. Ondanks deze wijzigingen is het nog steeds de bedoeling dat de nieuwe Bazelregels begin 2007 in werking treden.

De verdere integratie en internationalisatie van de financiële markten zorgden ervoor dat het belang van macro-prudentieel toezicht aanzienlijk toenam. Deze evolutie is enerzijds een gevolg van het ontstaan van grote groepen met een systemisch belang, waardoor ze, via hun activiteiten in verschillende landen en verschillende segmenten van de financiële markt, een proces van besmetting zouden kunnen ontketenen. De toenemende verwevenheid tussen de verschillende onderdelen van de financiële markten heeft anderzijds tot gevolg dat marktspelers veel sneller kunnen reageren op gemeenschappelijke informatiebronnen. Dit verhoogt de kans op zogenaamd «kuddegedrag» of strategieën die wel aanvaardbaar zijn op individueel niveau maar kunnen leiden tot ernstige problemen wanneer ze tegelijkertijd door een groot aantal instellingen worden doorgevoerd. Het toenemend aantal centrale banken dat specifiek onderzoek wijdt aan het domein van de financiële stabiliteit is een bewijs van het belang van dit onderwerp.

Ook de Bank zette haar werk in het kader van macro-prudentieel toezicht en analyse voort, met als voornaamste eindproduct de publicatie in juni van het tweede nummer van het *Financial Stability Review*. Deze publicatie, die bedoeld is als aanzet tot reflectie en samenwerking tussen de micro- en macro-prudentiële autoriteiten, en meer in het algemeen, tussen de verschillende partijen op de Belgische financiële markten, behandelt de drie grote terreinen waarop de prudentiële autoriteiten actief zijn om het weerstandsvermogen van het financiële stelsel te versterken: toezicht, preventie en oplossen van crises. Naast het weerkerende artikel dat gewijd is aan een macro-prudentiële analyse van de determinanten en de toestand van de financiële stabiliteit in België, werden

in dit nummer ook vijf meer thematische artikelen opgenomen, met als onderwerpen domeinen waarin de Bank in het voorbije jaar diepgaand macro-prudentieel onderzoek verrichtte. Deze onderwerpen waren: *New structure for clearing and settlement systems in the EU*; *The Belgian interbank market*; *An analytical review of credit risk transfer instruments*; *The Basel II Capital Accord, SME loans and implications for Belgium* en *The governance of the International Monetary Fund with a single EU-chair*.

3.2 Toezicht op de betalings- en effectenvereffeningssystemen

In 2003 werden verscheidene documenten gepubliceerd die richtinggevend zijn voor de betalings- en effectenvereffeningssystemen en het toezicht hierop.

In april 2003 heeft het CPSS het rapport *The Role of Central Bank Money in Payment Systems* gepubliceerd. Dit rapport geeft een inzicht in de mogelijke rol en het mogelijk gebruik van centralebankgeld in betalingssystemen.

In juni 2003 heeft het PSSC het document *Oversight Standards for Retail Payment Systems* gepubliceerd met standaarden voor systemen voor kleine betalingen. Het betreft een subgroep van de standaarden die van toepassing zijn op systemen voor grote betalingen, met name de *Core Principles for Systemically Important Payment Systems* (zie kader op volgende bladzijde).

De in 2001 gestarte samenwerking tussen het ESCB en het *Committee of European Securities Regulators* heeft in augustus 2003 aanleiding gegeven tot de publicatie van het consultatief document *Standards for Securities Clearing and Settlement Systems in the European Union*. Dit document is een omzetting naar de Europese context

Het toezicht van de Bank op betalings- en effectenvereffeningssystemen

Het toezicht (*oversight*) op de in België gevestigde betalings- en effectenvereffeningssystemen is een belangrijke opdracht van de Bank. Dankzij veilige systemen kan immers systeemrisico worden vermeden of geminimaliseerd. Het systeemrisico is het risico dat de moeilijkheden van één deelnemer aan een systeem een weerslag hebben op andere deelnemers en zo een kettingreactie uitlokken. Toezicht houdt voor de Bank concreet in dat ze enerzijds meewerkt aan het formuleren van normen voor die systemen, en anderzijds waakt over de effectieve toepassing van die normen door de systemen waarop ze toezicht uitoefent.

Het definiëren van de normen en van de manier waarop ze zullen worden toegepast, gebeurt in gespecialiseerde internationale fora, meer bepaald het *Committee on Payment and Settlement Systems* (CPSS) van de G10 en het *Payment and Settlement Systems Committee* (PSSC) van het ESCB.

De Core Principles for Systemically Important Payment Systems

De *Core Principles for Systemically Important Payment Systems* zijn een geheel van tien standaarden, waaraan ieder systeem van grote betalingen dat systemisch belangrijk is, dient te voldoen. De tien standaarden dienen om dit systeemrisico te minimaliseren of zelfs te neutraliseren.

- I.* Het systeem dient te beschikken over een goed gefundeerde wettelijke basis en dit voor alle relevante jurisdicties.
- II.* De regels en procedures van het systeem dienen de deelnemers in staat te stellen een duidelijk beeld te krijgen van de impact die deelname aan het systeem heeft op alle financiële risico's.
- III. Het systeem dient te beschikken over duidelijk geformuleerde procedures voor het beheer van krediet- en liquiditeitsrisico's, die duidelijk de verantwoordelijkheden van de systeemoperator en de deelnemers specificeren en die ook de gepaste stimulansen geven om deze risico's te beheren en te beheersen.
- IV. Het systeem dient prompt finale vereffening te verschaffen op de valutadag, bij voorkeur tijdens de dag en tenminste op het einde van de dag.
- V. Een systeem, waarin multilaterale verrekening gebeurt, dient minimaal in staat te zijn om de dagelijkse vereffening tijdig te kunnen laten plaatsvinden in geval van het in gebreke blijven van de deelnemer met de grootste vereffeningverplichting.
- VI. De activa gebruikt voor vereffening zijn bij voorkeur een vordering op de centrale bank. Indien dit niet zo is, dienen deze activa weinig of geen kredietrisico en weinig of geen liquiditeitsrisico met zich mee te brengen.
- VII.* Het systeem dient een hoge graad van veiligheid en operationele betrouwbaarheid te verzekeren en te beschikken over noodprocedures om het tijdig beëindigen van de dagelijkse verwerking mogelijk te maken.
- VIII.* Het systeem dient in een wijze van betaling te voorzien die praktisch is voor de gebruikers en die efficiënt is voor de economie.
- IX.* Het systeem dient te beschikken over objectieve en publiek gemaakte deelnemingscriteria, die een faire en open toegang tot het systeem mogelijk maken.
- X.* De bestuursregelingen van het systeem dienen effectief, toerekenbaar en transparant te zijn.

* De systemen voor kleine betalingen dienen volgens het PSSC-rapport *Oversight Standards for Retail Payment Systems* aan deze zes standaarden te voldoen.

van het in 2001 gepubliceerde rapport van het CPSS en de *International Organisation of Securities Commissions* aangaande de normen voor effectenvereffeningssystemen, de zgn. *Recommendations for Securities Settlement Systems*.

3.2.1 Toezicht op betalingssystemen

De Bank oefent toezicht uit op twee in België gevestigde en door de privé-sector uitgebatede betalingssystemen, meer bepaald Banksys en MasterCard Europe (voorheen Europay).

Banksys beheert de systemen voor betalingen met krediet- en debetkaarten, de elektronische portemonnee Proton en een deel van het geldautomatennetwerk; voorts ontwerpt ze betaalterminals, netwerken en veiligheidsmodules. In 2003 spitste het toezicht zich voornamelijk toe op de veiligheid (zowel informaticaveiligheid

als fraudevoorkoming en -bestrijding), op de procedures om de operationele continuïteit van het systeem te verzekeren, op de opvolging van de auditfuncties en op de Europay/MasterCard/Visa-migratie. Deze migratie houdt in dat alle krediet- en debetkaarten, naast de magnetische strook, ook een chip zullen bevatten; dit is een belangrijke investering waardoor transacties veiliger kunnen verlopen.

MasterCard Europe is de Europese hoofdzetel van MasterCard International en is voornamelijk verantwoordelijk voor de verwerking van grensoverschrijdende betalingen met MasterCard-producten (o.a. de MasterCard kredietkaart en de Maestro debetkaart). In het kader van het toezicht werd in 2003 vooral informatie vergaard betreffende de werking van het systeem teneinde een aanvang te kunnen nemen met de evaluatie van zijn vereffeningactiviteiten.

Naast bovengenoemde systemen is de Bank ook betrokken bij het toezicht op *Continuous Linked Settlement* (CLS). Dit betalingssysteem voor valutatransacties is gebaseerd op het principe van «betaling tegen betaling» en garandeert dat de twee luiken van een valutatransactie gelijktijdig worden afgewikkeld bij de CLS Bank in New York. Hierdoor worden de tijdsverschillen tussen de twee componenten van de transactie aanzienlijk verminderd. Het toezicht op CLS gebeurt in samenwerking met de centrale banken wiens munt in dit systeem verhandeld wordt. Aangezien de CLS Bank gevestigd is in New York, is de Federal Reserve Bank van New York *lead overseer*.

Daarnaast oefent de Bank ook toezicht uit op de systemen die ze zelf uitbaat. ELLIPS is het Belgische systeem voor grote betalingen alsmede het Belgische toegangspunt tot TARGET (zie ook punt 2.2.1). In het kader van haar toezichtsactiviteiten op ELLIPS besteedde de Bank in 2003 vooral aandacht aan de conclusies van de evaluatie in het licht van de bovenvermelde *Core Principles for Systemically Important Payment Systems*. Naar aanleiding van deze evaluatie werden de nodige stappen gedaan om de werking van ELLIPS verder te verbeteren.

Het systeem voor kleine betalingen, het UCV (zie ook punt 2.2.2) werd in 2003 onderworpen aan een evaluatie en wel in het licht van de eerder genoemde *Oversight Standards for Retail Payment Systems*. Deze evaluatie heeft mede de aanzet gegeven tot veranderingen die de werking van het UCV ten goede zullen komen.

3.2.2 Toezicht op effectenvereffeningssystemen

Een eerste belangrijk effectenvereffeningssysteem, waarop de Bank toezicht uitoefent, is Euroclear. In 2003 werd begonnen met de toetsing van dat systeem aan de voornoemde *Recommendations for Securities Settlement Systems*. De conclusies van deze evaluatie zullen in de loop van 2004 aan Euroclear worden meegedeeld. In 2003 werd ook aandacht besteed aan de opvolging van de belangrijkste projecten ondernomen door Euroclear, bijvoorbeeld de vereffening van de verrichtingen van Euronext, de herstructureringen (fusies met de Franse, Britse en Nederlandse centrales voor effectenbewaring) en de *Single Settlement Engine*. Dit laatste is een gemeenschappelijk informaticaplatform voor de vereffening door Euroclear van de transacties in België, Nederland, Frankrijk, Ierland en het Verenigd Koninkrijk.

Naar aanleiding van de fusie in 2002 van CRESTCo, de Britse centrale voor effectenbewaring, met Euroclear werd door de Bank (in haar hoedanigheid van toezichthouder op het Euroclear vereffeningssysteem) en de CBF (in haar hoedanigheid van toezichthouder op Euroclear Bank) een samenwerkingsakkoord (*memorandum of understanding*) afgesloten met de *Bank of England* en met de *Financial Services Authority*, de Britse toezichthouder. Dit akkoord regelt de internationale samenwerking tussen de betrokken instellingen en erkent de Bank en de CBF enerzijds en de Britse autoriteiten anderzijds als eerstelijnsverantwoordelijken voor respectievelijk Euroclear en CRESTCo.

Effectenvereffeningssystemen uitgebaat door de privé-sector

EUROCLEAR

Euroclear is een internationale centrale voor effectenbewaring. Naast effectenbewaring bestaat haar activiteit voornamelijk uit de vereffening van effectenverrichtingen (euro-obligaties, nationale obligaties, aandelen, enz.) tussen internationale spelers. In de afgelopen jaren fuseerde Euroclear met een aantal nationale centrales voor effectenbewaring, meer bepaald Sicovam (nu Euroclear France), CRESTCo en Necigef (nu Euroclear Netherlands).

CIK

De Interprofessionele Deposito- en Girokas (CIK) is de Belgische centrale voor effectenbewaring voor voornamelijk aandelen en warrants. De CIK baat ook een systeem uit voor de vereffening van transacties met deze effecten.

LCH.CLEARNET SA

LCH.Clearnet SA is de centrale tegenpartij voor onder meer de cashmarkt- en derivatenmarkttransacties afgesloten op Euronext. Een centrale tegenpartij vervult de rol van tussenpersoon, tussen koper en verkoper. Het is de centrale tegenpartij die het risico van het in gebreke blijven van één van beide partijen op zich neemt: mocht de verkoper de aandelen niet kunnen leveren, dan zorgt de centrale tegenpartij ervoor dat de koper de gewenste aandelen toch zal krijgen. In het omgekeerde geval, bij niet betaling door de koper, zal de centrale tegenpartij de verkoper betalen.

In 2003 werd tevens begonnen met een evaluatie van de Interprofessionele Effectendeposito- en Girokas (CIK) en van het effectenvereffeningsstelsel uitgebaat door de Bank (zie ook punt 2.3) in het licht van de *Recommendations for Securities Settlement Systems*. De publicatie van de resultaten van beide evaluaties is gepland voor 2004. Teneinde de praktische aspecten van het toezicht op de CIK te regelen, werd met deze instelling een protocolakkoord afgesloten.

Naast bovenvermelde systemen is de Bank betrokken bij het internationale, coöperatieve toezicht op LCH.Clearnet SA (zie ook kader).

3.2.3 Toezicht op SWIFT

SWIFT biedt streng beveiligde diensten aan voor de transmissie van financiële en aanverwante informatie tussen haar leden. Zij is een belangrijke leverancier geworden ten behoeve van de banksector op wereldwijde schaal. Het toezicht op SWIFT is georganiseerd in samenwerking met andere centrale banken van de G10. Aangezien SWIFT in België gevestigd is, is de Bank *lead overseer*. Algemeen is het toezicht op SWIFT vooral gericht op de veiligheid en de operationele betrouwbaarheid van de infrastructuur. In 2003 werden vooral de maatregelen om de operationele continuïteit te verzekeren alsmede de SWIFTNET-migratie onderzocht. De SWIFTNET-migratie behelst het overhevelen van de centrale informatica-applicatie, die berichten tussen financiële instellingen opslaat en verzendt, naar een netwerk gebaseerd op de technologie van het Internet-protocol. Daarnaast is ook een aanzet gegeven tot de herziening van de praktische aspecten van de internationale afspraken die het coöperatieve toezicht op SWIFT regelen.

3.3 Interdepartementale crisiscel

Naar aanleiding van de institutionele toenadering tot de CBFA heeft de Bank de opdracht en de samenstelling aangepast van de Interdepartementale prudentiële cel die bestaat uit vertegenwoordigers van de verschillende departementen en diensten van de Bank die te maken hebben met de stabiliteit van het financiële stelsel.

Eenzijds werd de opdracht van de cel, die werd omgedoopt tot «Interdepartementale crisiscel», toegespitst op het beheer van eventuele crisissen van de financiële sector: haar taak bestaat erin de voorbereiding van de Bank te verbeteren en te zorgen voor de coördinatie van de acties van de verschillende departementen en diensten in geval van crisis.

Anderzijds werden procedures vastgesteld om, binnen de Bank, de toegang te beperken tot confidentiële prudentiële informatie afkomstig van de CBFA of van andere prudentiële autoriteiten. Aldus worden eventuele belangenconflicten tussen de wettelijke opdracht van de Bank – namelijk bij te dragen tot de stabiliteit van het financiële stelsel – en de vrijwaring van haar vermogensrechtelijke belangen voorkomen. Daartoe werd een beperkte cel opgericht binnen de Interdepartementale crisiscel.

3.4 Beheer van het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten

Het Beschermingsfonds voor deposito's en financiële instrumenten is een openbare instelling die als opdracht heeft, binnen bepaalde grenzen, een vergoeding te verlenen aan depositanten en beleggers die verlies lijden ten gevolge van het faillissement van een kredietinstelling of een beleggingsonderneming. Het wordt geleid door een Bestuurscomité waarin de Staat, de kredietinstellingen en de beleggingsondernemingen zitting hebben. Het dagelijkse beheer ervan is toevertrouwd aan de Bank. Het Fonds publiceert jaarlijks een verslag over zijn activiteiten.

4. Internationale samenwerking

De Bank neemt deel aan de verdere opbouw van Europa en aan de werkzaamheden in het kader van de internationale samenwerking op het gebied van de versterking van de internationale financiële stabiliteit en de financiële embargo's. Zij verleent ook technische bijstand aan de Banque Centrale du Congo.

4.1 Europese Unie

Wat de werkzaamheden in verband met de institutionele aspecten van de Europese integratie betreft, nam de Bank deel aan de besprekingen aangaande de aspecten van de uitbreiding van de Europese Unie die verband houden met het werkterrein van de centrale banken, en meer bepaald met de strategie van de toekomstige lidstaten met betrekking tot hun toetreding tot het Wisselkoersarrangement II en hun overgang op de euro. De Bank was ook betrokken bij de beraadslagingen over de stabiliteits- en convergentieprogramma's en bij de opstelling van de globale richtsnoeren voor het economische beleid.

Die onderwerpen worden onder meer besproken in het Comité voor internationale betrekkingen van het ESCB en in het Economisch en Financieel Comité van de EU. Die twee organen vertoonden in 2003 belangrijke ontwikkelingen, als gevolg van de openstelling ervan voor vertegenwoordigers van de nieuwe lidstaten. Na de ondertekening van het toetredingsverdrag op 16 april 2003 in Athene, hebben de toekomstige lidstaten immers waarnemers gestuurd die deelnemen aan de vergaderingen van die comités en hun werkgroepen. De integratie van de toekomstige lidstaten in het Economisch en Financieel Comité heeft een weerslag gehad op de deelneming van de NCB's. Om het aantal deelnemers aan die vergaderingen te beperken, werd immers beslist dat de NCB's voortaan maar een beperkt aantal vergaderingen zullen bijwonen, namelijk die waarop onderwerpen worden

besproken die rechtstreeks de NCB's aangaan, zoals de financiële stabiliteit, de monetaire unie en de analyse van de economische situatie.

Daarnaast nam de Bank verder deel aan de werkzaamheden ter bevordering van de gemeenschappelijke markt van de financiële diensten.

4.2 Overige multilaterale samenwerking

4.2.1 Internationaal Monetair Fonds

Op internationaal vlak draagt de Bank, in samenwerking met de federale beleidsinstanties en, in toenemende mate, met haar Europese partners, bij tot de uitwerking van de standpunten van de Belgische bewindvoerder van het IMF. België staat in deze instelling aan het hoofd van een *constituency* van tien landen, die – behalve ons land – Hongarije, Kazachstan, Luxemburg, Oostenrijk, Slovenië, Slowakije, Tsjechische Republiek, Turkije en Wit-Rusland omvat. Het akkoord dat aan de *constituency* ten grondslag ligt en dat de collectieve verkiezing organiseert van de bewindvoerders die zitting hebben in de raden van beheer van het IMF en de Wereldbank, werd op 8 oktober 2003 in Brussel voor een termijn van tien jaar verlengd.

Het IMF zette zijn inspanningen voort op het vlak van de tenuitvoerlegging van de diverse initiatieven die het in de jongste jaren heeft genomen om zijn toezichtskader te versterken en de financiële stabiliteit te bevorderen. Zo heeft het zijn toezicht uitgebreid tot een analyse van de activa en passiva van de sectorale en geaggregeerde balansen van de landen en een nieuw analysekader ontwikkeld dat het mogelijk maakt de balansrisico's te beoordelen en het houdbare karakter van de schuld beter

te beoordelen. Om het toezicht van het IMF te versterken, werd de overlegcyclus met de aan een IMF-programma onderworpen landen flexibeler gemaakt zodat consultaties kunnen worden gehouden op sleutelmomenten van het programma. Teneinde de transparantie van de raadgevingen van het IMF te verbeteren, werd voorts besloten de verslagen over de economische situatie van de lidstaten en de programma-documenten te publiceren, tenzij de betrokken landen zich daar uitdrukkelijk tegen verzetten. De toegangsvoorwaarden voor een uitzonderlijke IMF-financiering werden eveneens verscherpt.

In november 2003 besloot het College van bewindvoerders van het IMF de financieringsfaciliteit «Preventieve kredietlijn» niet uit te breiden, op grond van de vaststelling dat geen enkel land een beroep op die faciliteit had gedaan sinds de creatie ervan in 1999. Via deze faciliteit, die tot doel had de landen die een gezond economisch beleid voerden, te beschermen tegen mogelijke financiële besmetting, kon een financiering worden verleend in geval van financiële druk als gevolg van externe gebeurtenissen. De landen die potentieel in aanmerking kwamen, vreesden evenwel dat de markten de toekenning van die faciliteit als een teken van zwakte zouden beschouwen. Het College van bewindvoerders van het IMF oordeelde ten slotte dat de huidige middelen van het IMF toereikend waren en sloot de twaalfde algemene quotaherziening af zonder verhoging.

4.2.2 Groep van Tien en Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling

De Bank nam eveneens deel aan de voltooiing van de werkzaamheden van de G10 op het niveau van de ministers en de gouverneurs, wat betreft de tenuitvoerlegging van de in de contracten voor de uitgifte van schuldpapier opgenomen clausules inzake collectieve actie. Na overleg met de soevereine emittenten en de marktdeelnemers, werd in maart 2003 een verslag gepubliceerd, gelet op het feit dat tal van soevereine emittenten vragen hadden over het nut van de inlassing van dergelijke bepalingen bij de uitgifte van obligaties. De door het G10-verslag aanbevolen bepalingen sluiten eveneens nauw aan bij de in september 2003 door de EU goedgekeurde referentieclausules. Verscheidene landen hebben die clausules reeds ingevoerd bij hun emissies van schuldpapier (Brazilië, Egypte, Korea, Italië, Libanon, Mexico, Qatar, Uruguay, het Verenigd Koninkrijk, Zuid-Afrika, enz.). Ten slotte heeft de Bank deelgenomen aan de werkzaamheden van het Comité voor het mondiale financiële stelsel (G10) en aan verscheidene werkgroepen van de OESO.

4.2.3 Financiële embargo's

Zoals reeds verscheidene jaren het geval is, verstrekke de Bank juridische adviezen aan de Thesaurie, teneinde deze bij te staan bij de controle op de tenuitvoerlegging van de financiële embargo's (bevrozing van gelden, andere financiële activa of economische middelen van de door de geldende wetgeving genoemde natuurlijke of rechtspersonen). In het kader van de Verenigde Naties of de Europese Unie, werden dergelijke embargo's in 2003 toegepast op Birma/Myanmar, Irak, Servië-Montenegro, Zimbabwe, alsook op de Talibans van Afghanistan, het Al-Qaeda-netwerk en andere terroristische organisaties.

4.3 Technische bijstand aan de Banque Centrale du Congo

In het kader van de steun die België verleent aan de inspanningen van de internationale gemeenschap ter bevordering van de vrede in de Democratische Republiek Congo, heeft de Bank in samenspraak met de federale regering een programma opgezet voor technische bijstand aan de Banque Centrale du Congo. De regering heeft daartoe aan de Bank een subsidie van maximaal 500.000 euro toegekend, die wordt uitgetrokken op de begroting van het Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Het programma loopt over 2003 en 2004 en omvat onder meer de specifieke opleiding van Congolese kaderleden, consultancy op verschillende gebieden en de terbeschikkingstelling van computermateriaal. De Bank heeft erop gelet dat haar programma aansluit bij het actieplan van het IMF voor het Congolese financiële stelsel.

5. Rol van de Rijkskassier en beheer van het Rentenfonds

5.1 Rijkskassier

Door de ingebruikname begin 2004 van een nieuwe informatiemodule (zie einde punt 2.2.2), kan de Schatkist thans haar thesauriepositie bij de Bank zelf *in real time* opvolgen.

Voorts neemt de Bank, als Rijkskassier, de financiële dienst waar van de leningen die door de Staat worden uitgegeven. Naast een aantal materiële taken in verband met de uitgifte en de aflossing van deze leningen, behelst dit ook de uitbetaling van de vervallen rentecoupons en van de aflosbare effecten.

Het *bond center*

In het kader van de dienstverlening aan de financiële sector wordt tegen betaling de complementaire dienst *bond center* aangeboden. Het voordeel van deze dienstverlening is dat de kredietinstellingen de terugbetaalbare effecten en coupons niet meer hoeven te centraliseren, maar ze rechtstreeks vanuit het betrokken agentschap bij het *bond center* ter inning kunnen aanbieden. Sedert begin 2003 zijn de activiteiten van het *bond center* gecentraliseerd in de hoofdzetel te Brussel. In de loop van het jaar werd, in nauw overleg met de grootbanken, verder gewerkt aan de modernisering van deze dienstverlening, waarbij voor het uitwisselen van informatie gebruik wordt gemaakt van internettechnologie. Deze nieuwe werkwijze is momenteel operationeel. De banken die deze nieuwe faciliteit gebruiken, krijgen ook een lager tarief aangerekend.

De rol als Rijkskassier

In haar hoedanigheid van Rijkskassier, centraliseert de Bank dagelijks alle lopende uitgaven en ontvangsten van de Staat. Na toevoeging van het saldo van de verrichtingen van De Post wordt, in samenwerking met de Schatkist, het finale overschot of tekort aangewend voor of gedekt door respectievelijk beleggingstransacties of leningen op korte termijn.

5.2 Rentenfonds

De omzet van het Rentenfonds op de fixingmarkt is gedaald van 361 miljoen euro in 2002 tot 340 miljoen in 2003. Meer dan 80 pct. van de transacties hadden betrekking op staatsbons en klassieke leningen. De lineaire obligaties namen het saldo voor hun rekening.

De wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten en het koninklijk besluit van 16 mei 2003 betreffende de buitenbeursmarkt van de lineaire obligaties, de gesplitste

Het Rentenfonds

De Bank is belast met het dagelijkse beheer van het Rentenfonds. Dit Fonds waarborgt, voornamelijk ten gunste van de niet-professionele belegger, de liquiditeit van de staatsleningen op de dagelijkse fixing van Euronext Brussels.

effecten en de schatkistcertificaten, wijzigden op 1 juni 2003 het toezicht op deze gereglemeenteerde buitenbeursmarkt. De CBFA is verantwoordelijk voor het toezicht op de gedragsregels en op de regels inzake marktmisbruik en sanctioneert de overtreding van deze regels. Door zijn statuut als zelfstandige openbare instelling, blijft het Rentenfonds, in tegenstelling tot de andere commerciële marktondernemingen, eveneens deze regels controleren en onderzoeken maar voor rekening en onder de eindverantwoordelijkheid van de CBFA. Om dubbele onderzoeken te vermijden, preciseert het voormelde koninklijk besluit dat het Rentenfonds in principe het onderzoek voert tenzij in de in het besluit opgesomde gevallen. Om redenen van doeltreffendheid en vlotte samenwerking, werd op 4 juni 2003 een protocol gesloten tussen beide instellingen dat de samenwerking en informatie-uitwisseling nader uitwerkt.

Het toezicht op de instellingen die gedematerialiseerde effecten van de overheidsschuld bijhouden voor derden, is begin 2004 naar de CBFA overgeheveld.

6. Informatieverspreiding

6.1 Verspreiding van studies en macro-economische statistieken

6.1.1 Publicaties

De Bank publiceert het resultaat van haar research en economische analyses in het eerste deel van haar *Jaarverslag*, dat haar belangrijkste publicatie vormt, alsook in het *Economisch Tijdschrift*, in de *Working Papers* en in het *Financial Stability Review* (zie einde punt 3.1). De Bank geeft ook de *Belgian Prime News* uit, in samenwerking met de Federale Overheidsdienst Financiën en verscheidene *primary dealers*.

Het *Economisch Tijdschrift* verschaft vier keer per jaar informatie omtrent de belangrijke economische, financiële en monetaire ontwikkelingen. In 2003 heeft de Bank hierin artikelen gepubliceerd met betrekking tot de Belgische economie, de inflatie, de aanpassing van de prijzen naar aanleiding van de overgang op de chartale euro, de instrumenten ter beoordeling van de monetaire beleidskoers, de nettolening van de Belgische economie aan het buitenland, het bankkrediet, de woningmarkt, de sociale balans, en de resultaten van de niet-financiële vennootschappen. Het eerste nummer bevat het verslag uitgebracht door de gouverneur namens de Regentenraad. Sinds juni 2003 worden de artikels in het *Economisch Tijdschrift* getekend door hun auteurs, uitgezonderd indien bij hun voorbereiding beroep werd gedaan op een groot aantal medewerkers.

Meer nog dan het *Economisch Tijdschrift*, mikken de *Working Papers* op een gespecialiseerde doelgroep. Ze bestaan uit een reeks *Research*, die de neerslag vormt van theoretisch en/of empirisch economisch onderzoek, en een reeks *Documents*, waarin informatie of analyses van meer algemene en beschrijvende aard zijn opgenomen.

Ze bevatten studies van onderzoekers van de Bank die worden gepubliceerd op persoonlijke titel. Er kunnen tevens studies in verschijnen waarvoor economen van de Bank hebben samengewerkt met onderzoekers van andere instellingen, alsook artikelen die door derden worden voorgesteld op colloquia die onder auspiciën van de Bank worden georganiseerd. In 2003 werden zes nummers gepubliceerd met onder meer als titel: *The labour market and fiscal impact of labour tax reductions*; *Scope of asymmetries in the euro area*; *La consommation privée en Belgique*; *The process of European monetary integration: a comparison of the Belgian and Italian approaches* en *Stock market valuation in the United States*.

Tijdens het verslagjaar werden tevens de handelingen van het colloquium *Firms' Investment and Finance Decisions* uitgegeven in de vorm van een wetenschappelijk boek, uitgegeven onder redactie van Paul Butzen en Catherine Fuss, bij Edward Elgar (Cheltenham, UK – Northampton, MA, USA).

Op statistisch gebied publiceert de Bank:

- wekelijkse indicatoren met betrekking tot de Belgische economie;
- maandelijks persberichten met de resultaten van de conjunctuurenquêtes en de statistieken van de buitenlandse handel;
- een statistisch kwartaalbericht, waarvan sommige tabellen eens per maand worden bijgewerkt;
- op diverse tijdstippen, de statistieken in verband met de nationale of regionale boekhouding, alsook de gegevens met betrekking tot de buitenlandse handel (die informatie wordt verspreid voor rekening van het INR).

Alle publicaties van de Bank zijn beschikbaar op haar website. Via deze site kan men zich tevens abonneren op de diverse publicaties, hetzij in elektronische vorm, hetzij op papier. De website geeft toegang tot Belgostat,

een database die een brede waaier aan economische en financiële statistieken bevat, die dagelijks worden bijgewerkt. Belgostat beschikt bovendien over uitgebreide toegangsfuncties (multidimensionale opzoeking of opzoeking via een thesaurus).

De Bank, die hoe langer hoe meer gewonnen is voor de verspreiding van statistische informatie via elektronische weg, biedt op haar website ook de mogelijkheid om het jaarboek van de buitenlandse handel en de aanbod- en gebruikstabellen van de nationale rekeningen te raadplegen.

Daarnaast verstrekt de Bank aan tal van internationale organisaties (IMF, OESO, ECB, BIB, Europese Commissie enz.) de Belgische statistische gegevens die zij nodig hebben.

6.1.2 Wetenschappelijke bibliotheek

De wetenschappelijke bibliotheek van de Bank bezit een van de belangrijkste collecties boeken en tijdschriften van België in de economische, financiële en monetaire vakgebieden. De leeszaal is toegankelijk voor het publiek van maandag tot vrijdag (zie bijlage 2). De catalogus van de bibliotheek kan worden geraadpleegd op de website van de Bank. Hij bevat ook bijna duizend hyperlinks naar andere economische en financiële websites.

6.2 Centrales voor micro-economische informatie

6.2.1 Balanscentrale

Het aantal bij de Balanscentrale neergelegde jaarrekeningen steeg in 2003 met 11,6 pct. t.o.v. het voorgaande jaar. Die toename is grotendeels toe te schrijven aan de invoering van administratieve boetes in het geval van niet-neerlegging of laattijdige neerlegging van de jaarrekening, ter vervanging van de vroegere strafrechtelijke sancties. Die nieuwe regeling, waarvoor het uitvoeringsbesluit nog moet verschijnen, houdt in dat de statutaire en geconsolideerde jaarrekeningen afgesloten na 31 december 2002 binnen zeven maanden na de afsluitingsdatum dienen te worden neergelegd, op straffe van een boete, die wordt opgelegd door de Minister van Economie en wordt geïnd door de Federale Overheidsdienst Financiën. Een en ander had reeds een weerslag in 2003: het aantal jaarrekeningen dat in de eerste zeven maanden werd neergelegd, bedroeg 197.329, tegen 147.969 in dezelfde periode van 2002. Die maatregel heeft in de

De Balanscentrale

Zoals in andere landen moeten in België de meeste vennootschappen elk jaar opnieuw hun jaarrekening openbaar maken. In ons land is het de Balanscentrale die ervoor zorgt dat die jaarrekeningen worden samengebracht, worden verwerkt en vervolgens beschikbaar worden gesteld van het publiek, en dit overeenkomstig de vigerende wetgeving.

eerste plaats tot doel het oneerlijke concurrentievoordeel voor de ondernemingen die de wettelijke termijnen inzake de bekendmaking van de jaarrekeningen niet naleven, weg te nemen. Dankzij die nieuwe regeling zal de Balanscentrale niet alleen de individuele boekhoudkundige informatie sneller ter beschikking van het publiek kunnen stellen, maar ook haar sectorstatistieken vlugger kunnen opmaken.

Het aantal abonnementen op de toepassing «Levering van de beelden van de jaarrekeningen via Internet» is in 2003 eveneens aanmerkelijk gestegen, namelijk met bijna 40 pct. De abonnees waarderen dit systeem, dat hun vrije toegang biedt wanneer zij dit wensen, zonder het tijdverlies dat onvermijdelijk optreedt wanneer informatie wordt ingewonnen aan een loket, per post of zelfs via e-mail.

De Bank heeft voorts haar medewerking verleend aan het project voor de vereenvoudiging van de jaarlijkse structuurenquête van het Nationaal Instituut voor de Statistiek. Dat project heeft de administratieve formaliteiten voor de tienduizenden betrokken ondernemingen sterk verminderd. Sinds dit jaar leggen de ondernemingen hun enquêteformulieren tegelijk met hun jaarrekening bij de Balanscentrale neer.

In 2003 heeft de Bank een geïntegreerde toepassing ontwikkeld, die sinds begin 2004 de neerlegging van de gestandaardiseerde jaarrekeningen via Internet mogelijk maakt. Deze mogelijkheid wordt stapsgewijs ingevoerd en wordt eerst geboden aan de «derde neerleggers», dat zijn revisoren, boekhouders, boekhoudkantoren of andere ondernemingen die voor tal van publicatieplichtige ondernemingen de rol van tussenpersoon spelen. In de praktijk leggen enkele duizenden «derde neerleggers» jaarlijks meer dan de helft van het aantal jaarrekeningen neer. Bij de ontwikkeling van deze nieuwe toepassing stonden gebruiksvriendelijkheid én veiligheid centraal.

Krachtens de wet van 2 mei 2002 betreffende de verenigingen zonder winstoogmerk, zullen bijna 6.000 grote verenigingen hun jaarrekening moeten neerleggen bij de Balanscentrale, die zal zorgen voor de publicatie ervan vanaf 2006. De Balanscentrale heeft de eerste voorbereidselen daartoe getroffen: zij werkt mee aan een brochure voor de verenigingen om de hervorming te begeleiden en te vergemakkelijken alsook aan de vaststelling van de specifieke schema's die hun zullen worden voorgesteld.

6.2.2 Centrale voor kredieten aan ondernemingen

Eind september 2003 waren bij de Centrale voor kredieten aan ondernemingen 321.526 kredietnemers (waarvan 2,7 pct. niet-ingezetenen) en 666.205 kredieten geregistreerd. Grafiek 7 toont de ontwikkeling, sinds 1997, van de kredieten verleend aan ingezetenen, uitgesplitst naar activiteitssector. Op 30 september 2003 bedroeg het totaalbedrag van de kredietopeningen 199,4 miljard euro, tegen 205,5 miljard aan het einde van het voorgaande jaar, of een daling met 3 pct.

De in 2002 aangevatte beraadslaging met de banksector over de aanvulling van de gegevens van de Centrale werd in 2003 voortgezet. Zij moet voorzien in de toegenomen informatiebehoeften in het kader van de hervorming van de eigenvermogensvereisten. Die hervorming, waarmee een beter beheer van de kredietrisico's beoogd wordt, kon nog niet worden afgerond, omdat de beslissingen van het Bazelse Comité van toezichthouders werden uitgesteld tot 2004 (zie punt 3.1).

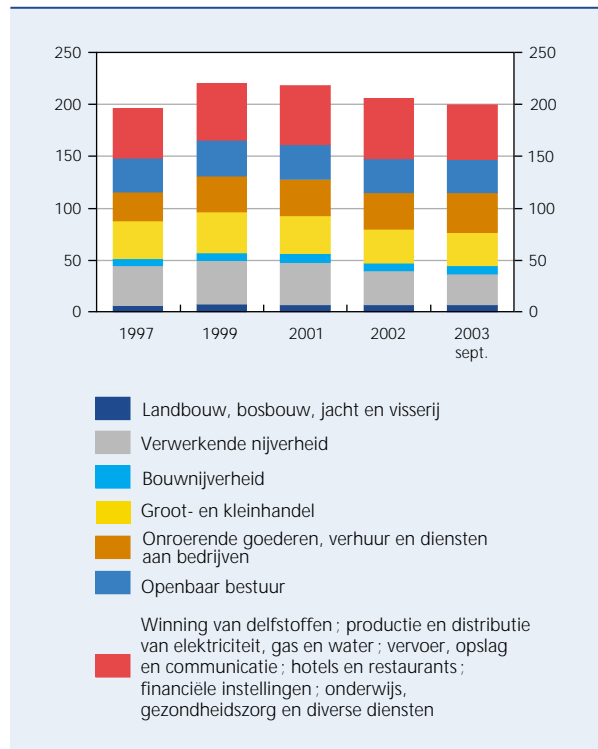
In het kader van de samenwerking tussen de kredietcentrales van de EU, ondertekenden de centrale-bankpresidenten van de zeven betrokken landen (België, Duitsland, Frankrijk, Italië, Oostenrijk, Portugal en Spanje)

De Centrale voor kredieten aan ondernemingen

De Centrale voor kredieten aan ondernemingen registreert, per begunstigde (ingezetenen en niet-ingezetenen rechtspersonen en natuurlijke personen), de kredieten van ten minste 25.000 euro die door de kredietinstellingen voor beroepsdoeleinden worden verstrekt, alsmede de leverancierskredieten en de borgstellingen verleend door de daartoe erkende verzekeringsondernemingen. Voor de deelnemers vormt deze informatie een belangrijk element bij de beoordeling van hun kredietrisico's.

GRAFIEK 7 UITBETALINGSKREDIETEN VERSTREKT AAN INGEZETENEN DOOR IN BELGIË GEVESTIGDE KREDIETINSTELLINGEN

(per ultimo, kredietopeningen in miljarden euro's)

op 22 februari 2003 een protocolakkoord. Volgens dit akkoord zal uiterlijk binnen twee jaar na de ondertekening ervan een aanvang worden genomen met gegevensuitwisseling. De bedoeling is om aan de deelnemers aan de Centrale inlichtingen te verstrekken over de schuldenlast van de Belgische ondernemingen die kredieten hebben ontvangen in het buitenland, en omgekeerd om aan de buitenlandse financiële instellingen, via de betrokken centrale banken, gegevens te bezorgen over de kredieten die in België werden toegekend aan de ondernemingen van de respectieve landen.

6.2.3 Centrale voor kredieten aan particulieren

De nieuwe Centrale voor kredieten aan particulieren is op 1 juni 2003 in werking getreden en kende een uitstekende start: in drie maanden tijd werden ongeveer 6 miljoen « positieve » kredietovereenkomsten geregistreerd.

Eind 2003 bevatte het bestand van de Centrale de gegevens van 4,3 miljoen personen en 6,4 miljoen kredietovereenkomsten, waarvan 353.520 personen en 507.145 contracten met een betalingsachterstand (respectievelijk 8,3 pct. en 7,9 pct. van het totaal). De daling

van het aantal geregistreerde personen en contracten tegenover eind 2002 (respectievelijk 12,2 pct. en 8,1 pct.) is het gevolg van de inkorting van de wettelijke bewaartermijnen van de gegevens enerzijds en van inventarisaties van de kredietgevers anderzijds. Ongeveer 88 pct. van de achterstallige betalingen was niet aangezuiverd, hetgeen een totaalbedrag van 2 miljard euro vertegenwoordigt of gemiddeld 3.900 euro per «negatief» contract.

Sinds de start van de nieuwe Centrale hebben de kredietgevers het bestand gemiddeld 22.000 keer per werkdag geraadpleegd. Deze raadplegingen hadden in 65 pct. van de gevallen betrekking op geregistreerde personen. Bijna 7 pct. van de personen stond geregistreerd met een achterstallige betaling.

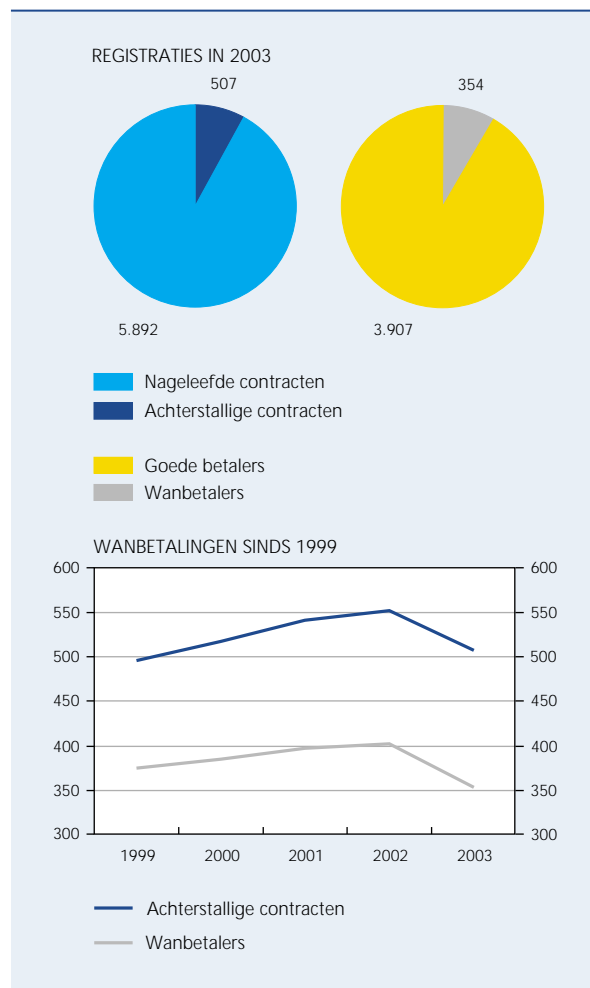
Het bestand registreert tevens de berichten van collectieve schuldenregeling die door de griffies van de rechtbanken van eerste aanleg worden meegedeeld. Deze minnelijke of gerechtelijke regelingen hebben betrekking op een lastenvermindering of schuldherschikking. Ze worden toegekend aan personen die daartoe een aanvraag indienen en die niet op duurzame wijze aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. In 2003 werden zowat 8.100 nieuwe berichten van collectieve schuldenregeling geregistreerd.

De Centrale voor kredieten aan particulieren

De wet van 10 augustus 2001 betreffende de Centrale voor kredieten aan particulieren, uitgevaardigd in het kader van het overheidsbeleid ter voorkoming van de overmatige schuldenlast, belast de Bank met de registratie van alle contracten i.v.m. consumentenkredieten en hypothecaire kredieten die aan natuurlijke personen voor particuliere doeleinden worden verleend.

In tegenstelling tot vroeger worden niet enkel de wanbetalingen, maar ook de lopende contracten zonder betalingsachterstand geregistreerd in de zogenaamde positieve centrale. De kredietgevers, die de Centrale verplicht dienen te raadplegen alvorens een nieuw krediet toe te kennen, krijgen op die manier een vollediger overzicht van de financiële verbintenissen van de kandidaat-kredietnemer en kunnen bijgevolg het kredietrisico beter inschatten.

GRAFIEK 8 ACTIVITEITEN VAN DE CENTRALE VOOR KREDIETEN AAN PARTICULIEREN
(duizendtallen)

De statistische gegevens kunnen meer in detail geraadpleegd worden op de website van de Bank (www.nbb.be) en worden ook gepubliceerd in een halfjaarlijkse brochure.

6.2.4 Micro-economische analyse

Het micro-economisch onderzoek waarvan de resultaten voor externe publicatie bestemd zijn, spitste zich in 2003 toe op enerzijds twee bedrijfstakstudies (het toeleveringsnetwerk aan de Belgische auto-assemblage en de ICT-sector), en anderzijds de analyse van resultaten van de niet-financiële ondernemingen.

In de bedrijfstakanalyse van de toelevering aan de Belgische auto-assemblage, die in de reeks *Documents van de Working papers* van de Bank werd gepubliceerd, werd niet alleen een algemeen overzicht van de

Het gebruik van micro-economische data

Door efficiënt gebruik te maken van de Balanscentralegegevens, de informatie van de Kredietcentrales en informatie die de Bank in het kader van haar statistische opdracht binnen het INR heeft, kunnen bedrijfstakken vanuit een nieuwe invalshoek worden bekeken. Op die manier wordt getracht enerzijds tegemoet te komen aan de behoefte om zowel aan gespecialiseerde lezers als aan een ruimer publiek bevattelijke en nuttige statistische informatie te verschaffen; anderzijds wordt er naar gestreefd om een aanzet te leveren tot innovatie in het micro-economisch onderzoek.

bedrijfstak gegeven maar ook een methode ontwikkeld die een zo correct mogelijke raming van de volledige economische impact van een economische activiteit mogelijk moet maken. Door de ontwikkeling van deze methode levert de Bank statistische informatie met een meerwaarde aan zowel een gespecialiseerd als een ruimer publiek, dat niet of moeilijk over de basisgegevens kan beschikken om dergelijke berekeningen uit te voeren.

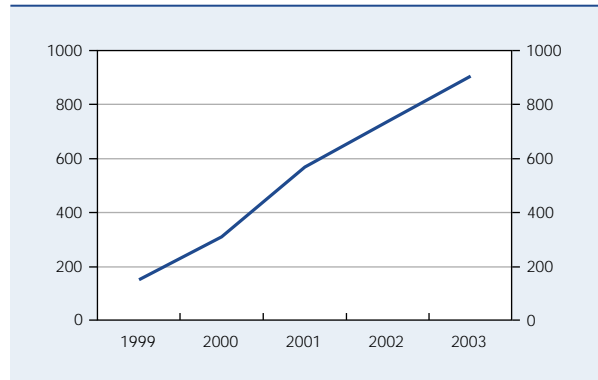
Het gebruik van microdata maakt het mogelijk een bedrijfstak vanuit een nieuwe invalshoek te bekijken. Zo werd het belang van de ICT-sector eveneens via de productie in alle bedrijfstakken benaderd en niet alleen op basis van de klassieke sectorale classificatie. Op die manier wordt getracht een aanzet te leveren tot innovatie in het micro-economisch onderzoek.

6.3 Activiteiten op het gebied van communicatie

De Bank streeft ernaar haar taken en activiteiten beter kenbaar te maken. Verscheidene acties verlengden en versterkten de initiatieven die in 2002 bij de oprichting van de nieuwe dienst Communicatie werden genomen.

De op de website van de Bank aangeboden pers- en nieuwsitems hadden vooral aandacht voor de informatie die het grote publiek en de aandeelhouders interesseert. Het communicatiebeleid van de Bank poogde haar specifieke statuut beter te doen begrijpen: een instelling naar publiek recht met de vorm van een naamloze vennootschap, een naamloze vennootschap die doelstellingen van algemeen belang nastreeft.

GRAFIEK 9 RAADPLEGINGEN VAN DE WEBSITE
(duizendtallen)

De raadplegingen van de website stegen ten opzichte van het voorgaande jaar met bijna 23 pct. Per dag waren er gemiddeld 800 bezoekers meer. De volledige herwerking van de website en een nieuwe communicatiecampagne over de taken en de activiteiten van de Bank vormen twee belangrijke projecten voor 2004.

De Bank nam eveneens deel aan de open monumentendag en de open bedrijvendag. Zij verwelkomde bij die gelegenheid tal van bezoekers.

Overeenkomstig de aanbevelingen van de in 2001 verrichte communicatie-audit, wordt werk gemaakt van de verbetering van de communicatie ten behoeve van het hele personeel, met name via de ontwikkeling van het Intranet en via het op een nieuwe leest geschoeide bedrijfsblad (*Connect*). Het aantal per dag geraadpleegde pagina's op het Intranet vertoonde een stijging met gemiddeld 12 pct., terwijl het aantal bezoekers met 16 pct. toenam.

Geld, een verhaal: een permanente tentoonstelling

De tentoonstelling *Geld, een verhaal* werd omgevormd tot een permanent museum over het geld. De bedoeling is om van dit museum een informatiecentrum te maken waar het grote publiek kennis kan maken met het geld in al zijn aspecten, met de rol van het geld in de economie alsmede met de taken van een centrale bank in het eurogebied. Het museum richt zich vooral op scholieren en leraars. In december werd een scholier als 50.000ste bezoeker verwelkomd.

De verzameling hedendaagse kunst van de Bank spitst zich momenteel in het bijzonder toe op de jonge Belgische fotografie, waarbij het thema van de verhouding tussen de mens en zijn omgeving centraal staat.

In 2004 zal de interne communicatie aandacht besteden aan de waarden van de onderneming zoals die werden omschreven bij de strategische herpositionering van 2001 (zie website van de Bank : www.nbb.be).

Ten slotte zullen de diverse documenten die de Bank zowel in gedrukte als in elektronische vorm verspreidt, worden aangepast aan het nieuwe grafische charter. Dankzij die nieuwe huisstijl werd de lay-out van de publicaties gestroomlijnd en werd de herkenbaarheid ervan vergroot.

7. Beheer van de middelen

7.1 Strategische beleidslijnen

Overeenkomstig de strategische opties van het Directiecomité, werd in 2001 een gecoördineerde planning ingevoerd. Hierbij worden de driejaarlijkse *masterplans* van de departementen en autonome diensten ieder jaar bijgewerkt. Die *masterplans* worden toegelicht voor het Directiecomité, dat over de eventuele aanpassing van de doelstellingen beraadslaagt, de belangrijkste actieplannen bespreekt en de middelen beoordeelt die tijdens de volgende begrotingsjaren dienen te worden ingezet. In 2003 ging de aandacht daarbij meer bepaald uit naar de nieuwe informaticaprojecten, die onderworpen werden aan een kosten-batenanalyse. Daarnaast werden de prioriteiten voor de verschillende projecten, in het licht van de strategische heroriëntatie van de activiteiten en in het licht van de doelstelling inzake kostenbeheersing, vastgelegd.

Dankzij de in 2002 uitgevoerde reorganisatie van de verwerking van bankbiljetten en muntstukken en de hergroepering van deze activiteiten in het departement Chartale geldcirculatie en vestigingen in de provincie, konden de werkprocedures worden gestroomlijnd en kon de arbeidsproductiviteit worden opgevoerd. Voorts hebben de representatieagentschappen in Leuven en Waver hun activiteiten in juli 2003 stopgezet.

Teneinde de productiviteit van de activiteiten te verhogen, werd voor de departementen Drukkerij en Algemene statistiek onderzocht hoe de processen kunnen worden geoptimaliseerd.

In het kader van de toenadering tot de CBFA, werd een Comité voor financiële stabiliteit opgericht. De Bank neemt het voorzitterschap en het secretariaat van dat Comité waar (zie punt 3.1).

De actieplannen voor een vermindering van het personeelsbestand van de Bank worden stapsgewijs ingevoerd (zie punt 7.3).

7.2 Beheerscontrole

De invoering van de nieuwe beheerscontrole-instrumenten werd voortgezet. Het betreft vooral het *balanced scorecard*-project en het *Enterprise Resource Planning* (ERP)-project.

Om de *masterplans* en de realisatie van de strategische doelstellingen zo goed mogelijk op te volgen, werden *workshops* georganiseerd voor de opstelling van een *corporate balanced scorecard*. Op termijn moeten zowel financiële als niet-financiële indicatoren (klantentevredenheid, verbetering van de operationele processen, enz.) een betere controle op de uitvoering van de strategie en de prioriteiten voor de Bank in haar geheel mogelijk maken.

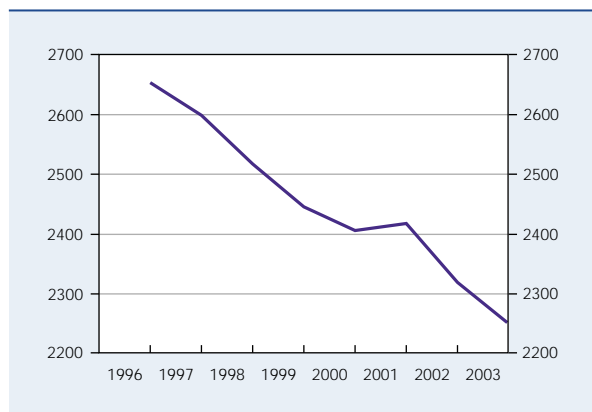
Het informaticaproject met betrekking tot de algemene boekhouding nadert zijn voltooiing (zie ook punt 7.4).

7.3 Human Resources

Eind 2003 telde het vaste personeelsbestand van de Bank 2.250 voltijdse equivalenten (VTE). Dat is 70 eenheden minder dan het jaar voordien. De personeelsreductie werd trouwens al meer dan tien jaar geleden ingezet. Eind 1992 telde de Bank nog 2.864 VTE. De afslanking vloeit voort uit de inkringing van het vestigingennet en de toegenomen inzet van ICT-middelen. Beide evoluties betroffen vooral het uitvoerend personeel. Bij het kaderpersoneel daarentegen werden de voorbije jaren nog extra krachten aangetrokken voornamelijk voor nieuwe opdrachten in het vlak van de statistiek en van de financiële stabiliteit.

GRAFIEK 10 VAST PERSONEELSBESTAND

(per ultimo, voltijdse equivalenten)

Het proces van personeelsvermindering begint zich nu ook in verscheidene andere NCB's van het ESCB te voltrekken. Door tijdig aan het rationalisatieproces te beginnen, heeft de Bank sociale problemen weten te vermijden. Er heeft immers alleen een natuurlijke afvloeiing plaatsgehad, waarbij uittrekkers niet werden vervangen.

De Bank wil bij de top van de NCB's in het ESCB behoren. Daarom zijn er masterplannen uitgewerkt die tot doel hebben de kwaliteit van de dienstverlening te verhogen, het imago te verbeteren, de kosten te beheersen en tot een dynamischer human-resourcesbeleid te komen. In het kader van de prioriteiten die voor de volgende jaren in deze masterplannen zijn vastgelegd, heeft het Directiecomité beslist om het aantal personeelsleden verder te laten dalen tot 2.200 VTE tegen eind 2005.

Met het oog op de vernieuwing en modernisering van het personeelsbeleid heeft de Bank het project competentie-management verder uitgebouwd. De bedoeling hiervan is de individuele competenties optimaal af te stemmen op de bedrijfsdoelstellingen en -strategie. In diverse HR-processen (rekrutering, opleiding, interne mobiliteit) spelen de competenties nu al een determinerende rol.

De functioneringsgesprekken hebben de communicatie tussen de lijnverantwoordelijken en hun medewerkers aanzienlijk verbeterd. Tijdens die gesprekken wordt voor iedere medewerker ook een ontwikkelingsplan opgesteld, met de bedoeling de vereiste competenties verder op peil te brengen. Dankzij de gedragsindicatoren kunnen de te verbeteren competenties gemakkelijk worden opgespoord. De ontwikkelingstrajecten reiken de middelen aan om die competenties ook effectief te ontwikkelen. Maar dat alles is slechts de eerste stap in een proces dat moet leiden tot modernere beoordelings- en bevorderingssystemen. Daarover zal de Bank besprekingen voeren met de werknemersvertegenwoordigers.

In 2003 zijn twee collectieve arbeidsovereenkomsten (CAO) gesloten. De eerste, op bedrijfsvlak, bevat talrijke bepalingen in verband met de arbeidsvoorwaarden, waaronder de groepsverzekering. Belangrijk hierbij is dat de Bank geen onderscheid meer maakt tussen gehuwde en wettelijk samenwonende werknemers. Zij speelt hiermee in op een maatschappelijke evolutie. De tweede CAO is tot stand gekomen in het paritair comité van de sector van de Openbare Kredietinstellingen. Daarin is onder meer een bescheiden koopkrachtverhoging overeengekomen. Voorts zijn enkele bepalingen uit de vorige sectorale CAO van 2001 verlengd. Die hebben onder meer betrekking op tijdskrediet en deeltijdarbeid, formules die een groot succes kennen bij het personeel. Eind 2003 werkte bijna 30 pct. van het personeel in een of andere vorm van deeltijdarbeid. De Bank biedt haar werknemers aldus de kans om een goed evenwicht te vinden tussen privé-leven en werk.

Voorts is in 2003 een charter inzake interne mobiliteit voor kaderleden in werking getreden en is een deontologische code opgenomen in het arbeidsreglement. Die code legt gedragsregels op met het oog op het voorkomen van belangenconflicten, het oneigenlijk gebruik van bevoorrechte informatie en het onrechtmatig gebruik van vertrouwelijke informatie. De goedkeuring van deze gedragscode sluit aan bij de richtlijnen van de ECB daaromtrent.

Pensioneringen en overlijdens

De Bank betreurt het overlijden van Ereschatbewaarder Raymond Simonis op 2 november 2003. Bij zijn pensionering in 1979 had de heer Simonis een rijkgevlude loopbaan van 44 jaar in de Bank achter de rug. In 1977 werd hij door de Algemene Raad tot Schatbewaarder benoemd. De Bank gedenkt hem met respect en erkentelijkheid voor zijn bekwame en toegewijde medewerking.

Met droefheid maakt de Bank ook melding van het overlijden in 2003 van twee van haar personeelsleden: HH. J. Broodcoorens en B. Piret.

Hun gedachtenis zal in ere worden gehouden.

De Bank wenst uiting te geven aan haar erkentelijkheid ten aanzien van de leden van het kaderpersoneel die hun loopbaan hebben beëindigd:

HH. J. Leemans	De h. M. Dombrecht
P. Tellier	Mevr. É. De Groote
A. Nyssens	De h. V. Dons

Zij dankt ook de leden van het uitvoerend personeel wier loopbaan in het afgelopen jaar een einde nam:

Mevr. D. Borms	De h. G. Eeckhout	HH. G. Rouer
M. Bortoluzzi	Mevr. A. Engels	F. Ruffo
M.-J. Bruyn	Mej. L. Erauw	A. Smets
HH. J.-C. Caloens	HH. T. Fraeys	R. Smout
J. Calsius	D. Fuchs	Mevr. R. Spilliers
Mevr. L. Caron	G. Ghijsbrecht	V. Stroobants
De h. A. Coucke	Mej. P. Giet	HH. H. Swalus
Mevr. M. Coudenys	HH. R. Hagerbaum	F. Valckenier
HH. C. Coussement	N. Halleux	Mevr. C. Vallée
M. Crabbe	J. Hincq	HH. H. Van Damme
J. Defoor	Mevr. M. Jolly	J. Van Den Eynde
R. De Langhe	HH. E. Lamin	Mevr. N. Vanden Hoof
J. Delannoy	B. Leclercq	HH. J.-C. Vander Elst
Mevr. M. Delvaux	P. Leclercq	J. Vandergunst
HH. H. Demol	R. Marteleur	W. Van Eyck
G. De Pestel	L. Mertens	M. Vanhaesendonck
Mej. N. De Roy	N. Mestdagh	P. Van Hoyweghen
De h. A. De Smet	Mevr. M. Moortgat	A. Van Waeyenberghe
Mevr. M. Devarrewaere	HH. F. Muizers	Mevr. M. Vanzieleghe
R. Devis	R. Pieraert	HH. A. Verborgt
J. De Vos	A. Pieters	E. Verboven
De h. B. De Vulder	A. Pousseur	Mevr. J. Ydens
Mej. M.-P. Dewolf	Mevr. F. Ré	

7.4 Informatica

De informatica-infrastructuur van de Bank onderging tijdens het jaar 2003 een aantal wijzigingen, die nodig waren om de technologische ontwikkelingen op de voet te kunnen volgen. Zo werden beide operationele mainframe-computers vervangen door nieuwe machines, die gebaseerd zijn op 64-bit processoren. Ook voor de opslag van gegevens in de mainframe-omgeving werd een beroep gedaan op een nieuwe type van hardware. De gedistribueerde, open omgeving vertoonde een verdere uitbouw. Daarentrent werd een studie aangevat met het oog op een functionele en technische consolidatie van het

serverpark, om een verdere explosieve uitbreiding van het aantal servers te voorkomen en het beheer van dit deel van de infrastructuur te optimaliseren.

Op het vlak van de computertoepassingen werden de projecten, die tijdens de vorige boekjaren waren aangevat, verder uitgewerkt. Het vorig jaarverslag maakte reeds melding van het feit dat een aantal applicaties, waarin de Bank gegevens uitwisselt met haar externe handelspartners, geheroriënteerd worden naar een *E-Business*-platform, gebruik makend van de internet-technologie. Op operationeel vlak heeft deze nieuwe benadering haar eerste concrete vormen aangenomen.

De nieuwe toepassing voor de positieve kredietcentrale is medio 2003 gestart in een productie-omgeving. Ook de nieuwe versie van de toepassing voor de berichtenuitwisseling via het UCV (bekend onder de benaming «UCV III») is nu reeds in een operationele versie beschikbaar; gaandeweg zullen de UCV-deelnemers overschakelen van de oude naar de nieuwe technologie voor deze gegevensoverdracht. De beveiliging bij deze nieuwe communicatievorm is van cruciaal belang: daarom heeft de Bank deze omgeving degelijk onderbouwd met een *Public Key Infrastructure* (PKI), een samenhangend geheel van hardware- en software-elementen, dat – via de toekenning van digitale sleutels aan de betrokken partijen – ervoor moet zorgen dat de gegevensuitwisseling verloopt op een geauthentiseerde en eenduidige wijze.

In 2003 werd ook voortgegaan met de implementatie van de ERP-software. Deze invoering gebeurt stapsgewijs: de eerste werkzaamheden hadden dan ook betrekking op het functionele domein van de algemene boekhouding van de Bank, die de ruggengraat vormt van dit geïntegreerd programmapakket. Dit onderdeel zal tegen midden 2004 operationeel zijn en later komen andere functionele domeinen aan de beurt, waarvoor nu reeds de nodige voorbereidingen worden getroffen.

Twee andere belangrijke applicatieve realisaties in 2003 betroffen, enerzijds, de operationele ingebruikneming van een nieuwe software-interface met het SWIFT-netwerk, en, anderzijds, de invoering van een software voor het beheer en de opvolging van IT-projecten.

Om de continue werking van de computersystemen te waarborgen, werd niet alleen, zoals gebruikelijk, de backup-infrastructuur getest, maar werd ook een studie aangevat met het oog op de vernieuwing van het *Disaster Recovery-centrum*.

Ten slotte heeft de Bank haar inspanningen voortgezet om de personeelsleden ook buiten de gebruikelijke kantooromgeving informaticamiddelen ter beschikking te stellen. Zo is het project *Teleworkers* van toepassing op IT-medewerkers die van op afstand op ononderbroken wijze de goede werking van de systemen kunnen opvolgen, en op kaderleden die door middel van een draagbare PC hun werkzaamheden ook buiten de Bank kunnen voortzetten. Verder sluit de Bank met haar PC Privé-plan aan bij de intenties van de federale overheid, om alle medewerkers tegen gunstige voorwaarden toegang te verlenen tot de moderne informatietechnologie.

7.5 Vastgoed

De Bank zette haar beleid voort inzake de verkoop van gebouwen die als gevolg van de heroriëntering van haar activiteiten overbodig zijn geworden. Zo werd tijdens het verslagjaar de verkoop afgerond van het voormalige agentschap in Aalst, waarvoor de onderhandse procedure in november 2001 gestart was. Een bijgebouw van de bijbank in Antwerpen, de voormalige representatiekantoren in Verviers en Waver alsmede het voormalige agentschap in Roeselare werden eveneens verkocht in 2003. Overeenkomstig de in oktober 2002 door de Bank genomen beslissing werden die vier gebouwen openbaar verkocht, nadat aan die verkoop ruime publiciteit was gegeven. Andere gebouwen zullen volgen.

Voorts is de procedure voor de restauratie van het beschermde gebouw van de Bank aan de Warmoesberg nr. 57 in Brussel in behandeling. Op basis van het voorafgaande dossier en de intentienota die de Bank indiende, heeft de Regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, bij besluit van 19 juli 2003, het principe van de restauratiewerken goedgekeurd. Een aanvraag voor een bouwvergunning zal worden ingediend zodra het dossier voltooid is.

7.6 Continuïteit van de dienstverlening

De *business-recovery*regeling blijft een prioriteit voor de Bank, die permanente aandacht besteedt aan de actualisering ervan en aan de periodieke tests om de werking ervan te controleren. Ook de organisatie van het crisisbeheer krijgt haar volle aandacht.

De analyses naar aanleiding van de gebeurtenissen van 11 september 2001 in de VS hebben duidelijk bevestigd dat de bedrijfszekerheid van de centrale betalings- en vereffeningssystemen een cruciale factor is voor het herstelvermogen van de financiële sector bij catastrofes.

Als aanbieder van belangrijke kritieke systemen zoals ELLIPS, UCV en het effectenvereffeningstelsel heeft de Bank dan ook de nodige initiatieven genomen om de continuïteit van de dienstverlening voor deze systemen te verbeteren.

De Bank, een atypische naamloze vennootschap

Voor de Bank gelden de bepalingen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, het aan dat Verdrag gehechte protocol betreffende de statuten van het ESCB en de ECB, de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van haar organiek statuut, haar eigen statuten en, aanvullend, de bepalingen betreffende de naamloze vennootschappen.

Zij heeft derhalve een bijzondere rechtsvorm, specifieke organen en werkingsregels die haar onderscheiden van de andere naamloze vennootschappen.

De gouverneur leidt de bank. Hij zit het Directiecomité en de Regentenraad voor.

Het Directiecomité bestuurt en beheert de Bank, stelt de begroting, de jaarrekening en het beheersverslag op, en beschikt over de residuaire bevoegdheid die in de klassieke naamloze vennootschappen bij de Raad van bestuur berust.

De Koning benoemt de gouverneur en de andere leden van het Directiecomité, de laatstgenoemden op voordracht van de Regentenraad.

De goedkeuring van de begroting, de jaarrekening en het beheersverslag, alsook de winstverdeling ressorteren onder de Regentenraad. Dat orgaan verleent ook kwijting aan de leden van het Directiecomité. Bovendien is de Regentenraad bevoegd om de statuten te wijzigen teneinde ze in overeenstemming te brengen met de organieke wet en de voor België bindende internationale verplichtingen, en om de aanvullende boekhoudregels vast te stellen die van toepassing zijn op de Bank.

De algemene vergadering van de Bank vertegenwoordigt de algemeenheid van de aandeelhouders. Zij wordt voorgezeten door de gouverneur, die het jaarlijks beheersverslag aan haar voorlegt. Anders dan bij de overige naamloze vennootschappen wordt zij door de wet niet als een orgaan beschouwd. Haar bevoegdheden zijn beperkt. Zij neemt kennis van het beheersverslag over de verrichtingen van het afgelopen boekjaar, verkiest de regenten (op aanbevelingslijsten van twee kandidaten voorgedragen door de Minister van Financiën en door de in de organieke wet aangewezen organisaties) en de censoren (onder de op het stuk van controle speciaal bevoegde vooraanstaande personen). Zij stelt tevens de bedrijfsrevisoren aan op voordracht van de Ondernemingsraad. De algemene vergadering is bevoegd om de statuten te wijzigen ingeval die bevoegdheid niet toegewezen is aan de Regentenraad. Zij kan bovendien beraadslagen over de zaken vermeld in de bijeenroepingsbrief, over diegene welke haar worden voorgelegd hetzij door de Regentenraad hetzij door het College van censoren en over de door vijf leden ondertekende voorstellen, die ten minste tien dagen voor de vergadering aan de Regentenraad werden medegedeeld om ze op de agenda te plaatsen.

Behalve voor de taken en verrichtingen die onder het ESCB ressorteren, heeft de Minister van Financiën, via zijn vertegenwoordiger, het recht controle uit te oefenen op de operaties van de Bank en kan hij opkomen tegen de uitvoering van elke maatregel die strijdig zou zijn met de wet, met de statuten of met 's Rijks belangen. Zijn vertegenwoordiger woont van rechtswege de vergaderingen van de Regentenraad en van het College van censoren bij. Wanneer hij zulks gepast acht, mag hij ook deelnemen aan de algemene vergaderingen.

Een college van twee bedrijfsrevisoren, die door de algemene vergadering van de Bank worden aangesteld op voordracht van de Ondernemingsraad, oefent de bij artikel 27.1 van de statuten van het ESCB bepaalde toezichthoudende bevoegdheid uit. Het brengt erover verslag uit aan de Regentenraad, het orgaan dat belast is met de goedkeuring van de jaarrekening. Het verricht eveneens specifieke controle- en certificeringsopdrachten voor rekening van de bedrijfsrevisoren van de ECB. Bovendien oefent het een specifieke controle- en informatieopdracht uit ten aanzien van de Ondernemingsraad van de Bank.

1. Rechtsgedingen

De Bank werd in 2003 geconfronteerd met twee rechtszaken in kort geding die aandeelhouders hadden aangespannen voor de Voorzitster van de Rechtbank van koophandel in Brussel. Deze in april ingestelde rechtszaken werden samengevoegd en bij gezamenlijke uitspraak van 23 juni 2003 werden de rechtsvorderingen afgewezen.

Een groep aandeelhouders vertegenwoordigd en bijgestaan door de cvba Deminor eiste bijkomende informatie over het eigendom van de officiële goud- en deviezenreserves die voorkomen op de balans van de Bank⁽¹⁾. Een andere groep vertegenwoordigd door Mr. M. Modrikamen eiste de bijeenroeping van een nieuwe algemene vergadering van de Bank, de aanwijzing van een beheerder ad hoc om de jaarrekening over het boekjaar 2002 te corrigeren en in voorkomend geval een algemene vergadering bijeen te roepen teneinde een vereffenaar aan te stellen belast met de vereffening van de Bank, alsmede het onder sekwester plaatsen van de officiële goud- en deviezenreserves van de Bank.

De Voorzitster van de Brusselse Rechtbank van koophandel oordeelde dat al die eisen ongegrond waren.

Voorts stelde de groep aandeelhouders waarvan de cvba Deminor deel uitmaakt, eind 2002 voor het Arbitragehof een beroep in tegen de Belgische Staat tot vernietiging van de artikelen 49 §§ 6 en 7 en 141 §§ 2 en 9 van de wet van 2 augustus 2002 betreffende het toezicht op de financiële sector en de financiële diensten. Die groep riep een belangenconflict in dat volgens hem zou zijn voortgevloeid uit de nieuwe bevoegdheden die de voornoemde wet aan de Bank heeft toevertrouwd in het kader van de hervorming van het toezicht op de financiële sector⁽²⁾, en maakte bovendien bezwaar tegen de bepalingen van de wet die betrekking hebben op de deviezenreserves en op het emissierecht van de Bank⁽³⁾.

Het Arbitragehof oordeelde dat dit beroep op alle punten ongegrond was en verwierp het bij arrest van 10 december 2003. Het bevestigde aldus alle standpunten die de Bank in deze steeds heeft verdedigd.

Een rechtsgeding dat dezelfde groep aandeelhouders in juli 2002 tegen de Bank heeft aangespannen voor de Rechtbank van koophandel, is nog steeds hangende. Het handelt over de verdeling van het reservefonds van de Bank, die wordt gevorderd omdat zij haar emissierecht zou hebben verloren als gevolg van de invoering van de euro. In december 2003 hebben de eisers dit geding uitgebreid tot de Belgische Staat. Daarnaast hebben andere aandeelhouders, vertegenwoordigd door Mr. M. Modrikamen, eveneens in december 2003, voor dezelfde rechtbank een nieuwe rechtsvordering tegen de Bank en de Belgische Staat ingesteld. Deze vordering betreft de solidaire veroordeling van de Bank en de Belgische Staat tot betaling van 5.784 euro per aandeel, omdat de Staat zich tussen 1990 en 2002 omvangrijke meerwaarden op goudverkopen zou hebben toegeëigend, ten nadele van de andere aandeelhouders van de Bank.

(1) Zie in dit verband het kader betreffende de goud- en deviezenreserves (deel Activiteiten, punt 1.4).

(2) Zie in dit verband het kader betreffende het prudentieel toezicht (deel Activiteiten, punt 3.1).

(3) Zie in dit verband het kader betreffende het emissierecht (deel Activiteiten, punt 2.1).

2. Beheer

2.1 Gouverneur

De gouverneur staat aan het hoofd van de Bank. In deze hoedanigheid zit hij het Directiecomité en de Regentenraad voor, doet hij hun beslissingen ten uitvoer brengen en vertegenwoordigt hij de Bank in rechte. Bovendien heeft hij zitting in de Raad van bestuur van de ECB, die onder meer de monetaire-beleidsbeslissingen voor het eurogebied neemt.

Hij wordt door de Koning benoemd voor een hernieuwbare termijn van vijf jaar. Hij kan slechts van zijn ambt worden ontheven indien hij op ernstige wijze is tekortgeschoten of als hij niet meer aan de eisen voor de uitoefening van zijn ambt voldoet.

De functie van gouverneur wordt sedert 1 maart 1999 uitgeoefend door de heer Guy Quaden. Bij koninklijk besluit van 22 december 2003 werd het mandaat van de heer Guy Quaden vernieuwd, voor een termijn van vijf jaar, met ingang van 1 maart 2004.

2.2 Directiecomité

2.2.1 Bevoegdheden

Het Directiecomité bestuurt en beheert de Bank en bepaalt de koers van haar beleid. Het Comité benoemt en ontslaat de personeelsleden en bepaalt hun wedde. Het heeft het recht om dadingen en compromissen aan te gaan en beschikt over de reglementaire macht in de nader door de wet bepaalde gevallen. Na overleg met de Regentenraad en onverminderd de door de ECB vastgelegde regels beslist het Directiecomité over de plaatsing van het kapitaal en de reserves. Voorts spreekt het zich uit over alle zaken die niet uitdrukkelijk door de wet, de statuten of het huishoudelijk reglement zijn voorbehouden aan een ander orgaan.

Het komt bijeen telkens als de omstandigheden dit vereisen en minstens eenmaal per week.

2.2.2 Samenstelling

Het Directiecomité is samengesteld uit de gouverneur en vijf à zeven directeurs. Het bestaat uit evenveel Nederlandstalige als Franstalige leden, de gouverneur eventueel uitgezonderd. De directeurs worden door de Koning benoemd op voordracht van de Regentenraad voor een hernieuwbare termijn van zes jaar. De Koning kent de titel van vice-gouverneur toe aan een van de directeurs.

De heer Luc Coene, licentiaat in de economische wetenschappen, werd tot directeur benoemd bij koninklijk besluit van 30 juli 2003, met ingang van 4 augustus 2003. Tevens werd hem de titel van vice-gouverneur verleend. Hij oefent eveneens de functie van Secretaris uit.

Bij koninklijk besluit van 30 juli 2003 werd Mevrouw Marcia De Wachter, wier aanstelling tot vice-gouverneur een einde nam op 3 augustus 2003, gemachtigd de eretitel van vice-gouverneur te voeren.

2.3 Regentenraad

2.3.1 Bevoegdheden

De Regentenraad wisselt van gedachten over de algemene kwesties met betrekking tot de Bank, het monetaire beleid en de economische situatie van het land en van de Europese Gemeenschap.

Hij neemt iedere maand kennis van de toestand van de Bank. Hij is bevoegd voor het vastleggen van de boekhoudregels voor alle aspecten van de jaarrekening die niet het gevolg zijn van bepalingen in de organieke wet van de Bank, noch verplicht zijn voor de opstelling van de geconsolideerde balans van het Eurosysteem. Hij keurt de uitgavenbegroting alsook de jaarrekening goed en regelt definitief de winstverdeling die door het Directiecomité wordt voorgesteld (zie ook de goedkeuring voor 2003 door de Regentenraad). Hij keurt het jaarverslag over de werkzaamheden van de Bank goed. Hij wijzigt de statuten van de Bank teneinde deze in overeenstemming te brengen met de organieke wet en met de voor België bindende internationale verplichtingen. Hij bepaalt, op voorstel van het Directiecomité, het huishoudelijk reglement dat de basisregels bevat inzake de werking van de organen van de Bank alsook betreffende de organisatie van de departementen, diensten en vestigingen. Bij bijzondere volmacht kan hij een aantal van zijn opdrachten overdragen aan het Directiecomité.

Hij bepaalt afzonderlijk de wedde en het pensioen van de leden van het Directiecomité. Deze wedden en pensioenen mogen geen aandeel in de winst omvatten en evenmin mag daaraan enige andere vergoeding door de Bank worden toegevoegd. De Raad stelt het bedrag van de vergoeding vast die de censoren ontvangen.

De Regentenraad vergadert ten minste tweemaal per maand en neemt beslissingen bij meerderheid van stemmen.

2.3.2 Samenstelling

De Regentenraad is samengesteld uit de gouverneur, de directeurs en tien regenten. Hij telt evenveel Nederlandstalige als Franstalige regenten.

De regenten worden door de algemene vergadering verkozen voor een hernieuwbare termijn van drie jaar. Twee regenten worden gekozen op voordracht van de meest vooraanstaande werknemersorganisaties, drie op voordracht van de meest vooraanstaande organisaties van de nijverheid en van de handel, van de landbouw en van de middenstand en vijf op voordracht van de Minister van Financiën. Zij mogen geen functie van zaakvoerder, bestuurder of directeur uitoefenen in een kredietinstelling.

In 2003 werden de heren Tony Vandeputte, Noël Devisch, Christian Dumolin en Luc Cortebeek door de algemene vergadering tot regent herkozen. De heren Vandeputte en Devisch werden herkozen op voordracht van de meest vooraanstaande organisaties van de nijverheid en de handel, van de landbouw en van de middenstand, de heer Dumolin op voordracht van de Minister van Financiën en de heer Cortebeek op voordracht van de meest vooraanstaande werknemersorganisaties.

2.3.3 Activiteiten in 2003

De Regentenraad keurde het jaarverslag, de jaarrekening en de winstverdeling over het boekjaar 2002 alsmede de uitgavenbegroting voor het boekjaar 2004 goed.

Voorts bestudeerde hij een aantal dossiers in verband met de economische activiteit en het monetaire beleid in het eurogebied.

Hij wisselde bovendien van gedachten over de ontwikkeling van de reële rekeningen, de prijzen, de werkgelegenheid, de loonkosten, overheidsfinanciën en de financiële markten in België. Hij behandelde onder meer onderwerpen zoals de netwerkindustrieën, de ontwikkeling van de uitgaven voor gezondheidszorg, de stand van de financiële integratie van België in het eurogebied of het belang van onderwijs en vorming voor de werkgelegenheid.

Hij boog zich ook over een aantal economische en financiële onderwerpen in mondiaal perspectief, zoals de toepassing van de nieuwe Bazel II-normen voor de KMO's, de structuur en de werking van de oliemarkt of het economisch belang van de informatie- en communicatietechnologieën.

Tot slot nam hij tevens kennis van de laatste ontwikkelingen op het vlak van de financiële stabiliteit en de activiteiten van het IMF.

- ¹⁰ Guy Quaden, GOUVERNEUR
⁴ Luc Coene, VICE-GOUVERNEUR
³ Jean-Pierre Pauwels, DIRECTEUR
¹⁵ Marcia De Wachter, DIRECTEUR
⁹ Jan Smets, DIRECTEUR
¹³ Françoise Masai, DIRECTEUR
⁷ Jean Hilgers, DIRECTEUR
¹² Peter Praet, DIRECTEUR
¹⁶ Tony Vandeputte, RÉGENT
¹¹ Philippe Wilmès, RÉGENT
¹ Noël Devisch, RÉGENT
² Christian Dumolin, RÉGENT
⁵ Gérald Frère, RÉGENT
¹⁴ Jacques Forest, RÉGENT
¹⁸ Luc Cortebeek, RÉGENT
⁶ Mia De Vits, RÉGENT
¹⁹ Jean-Pierre Hansen, RÉGENT
⁸ Martine Durez, RÉGENT
¹⁷ Baron Grégoire Brouhns, REGERINGSCOMMISSARIS

Regentenraad

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

3. Toezicht

De mechanismen voor controle van de activiteiten

De activiteiten en de werkzaamheden van de Bank zijn onderworpen aan een reeks controlemechanismen, van controles op operationeel niveau tot externe controles, die de goede uitvoering ervan verzekeren in het kader van de vastgelegde doelstellingen en met het oog op veiligheid en de besparing van middelen.

Zoals bepaald in het huishoudelijk reglement, dat in 2002 werd bijgewerkt en goedgekeurd door de Regentenraad, berust de interne controlestructuur op het beginsel dat elke organisatorische eenheid in eerste instantie verantwoordelijk is voor haar activiteiten en haar doeltreffendheid bij de uitvoering van de beslissingen van het Directiecomité (zie ook Activiteiten, hoofdstuk 7). De implementatie van de interne beheerssystemen wordt begeleid door de dienst Strategie en organisatie. De begrotingsvoorstellen worden voortaan gekoppeld aan *masterplans* met een middellange-termijnperspectief. Bovendien wordt gewerkt aan de invoering van een *balanced scorecard*. Met dit beheersinstrument zal het management de toepassing van de strategie kunnen volgen aan de hand van zowel financiële als niet-financiële indicatoren.

Een deontologische code geldt voor de personen die op alle hiërarchische niveaus betrokken zijn bij de monetaire-beleidstransacties, de valutamarktoperaties en het beheer van de financiële activa van de ECB en de Bank, alsook de personen die op regelmatige basis kennis kunnen hebben van vertrouwelijke informatie die de koers van genoteerde financiële instrumenten kan beïnvloeden.

Bepaalde controlefuncties worden uitgeoefend door specifieke administratieve eenheden (bijvoorbeeld het beheer van de toegang tot de informaticasystemen), terwijl structurele belangenconflicten worden opgelost door de betrokken activiteiten te scheiden (systeem van *Chinese walls*). Zo worden de betalingssystemen bijvoorbeeld beheerd en gecontroleerd (*oversight*) door twee verschillende departementen.

De dienst Interne audit controleert de goede werking van alle bovenvermelde interne beheerssystemen. Deze dienst ressorteert rechtstreeks onder de gouverneur en brengt verslag uit aan het Directiecomité.

De Regentenraad en het College van censoren oefenen belangrijke controles uit.

De Regentenraad keurt de jaarrekening goed, de jaarlijkse begroting, de toegepaste boekhoudkundige regels en de reglementen met betrekking tot de interne organisatie van de Bank.

Het College van censoren ziet toe op de voorbereiding en de uitvoering van de begroting en neemt kennis van de activiteiten van de dienst Interne audit.

De Bank is daarenboven aan verschillende externe controles onderworpen.

Het eerste niveau is in handen van de bedrijfsrevisoren. Ze controleren en certifiëren de rekeningen van de Bank.

Behalve wat de opdrachten en werkzaamheden betreft die ressorteren onder het ESCB, ziet de Regeringscommissaris toe op de verrichtingen van de Bank voor rekening van de Minister van Financiën. Laatstgenoemde heeft immers het recht om die operaties te controleren en zich te verzetten tegen elke beslissing die strijdig zou zijn met de wet, de statuten of de belangen van de Staat.

De ontwerp-beslissingen betreffende de begroting en de bezoldigingen van de directie worden voorgelegd aan de Commissie voor de begroting en directieremunerationen. Deze commissie bestaat uit het lid van het Directiecomité dat bevoegd is voor de begroting, twee regenten, twee censoren en de Regeringscommissaris.

Voorts kan de Gouverneur worden gehoord door de bevoegde commissies van de Kamer van Volksvertegenwoordigers en de Senaat, op verzoek van deze laatsten of op eigen initiatief.

Tot slot handelt de Bank, krachtens de statuten van het ESCB en de ECB, in overeenstemming met de beleidslijnen en instructies van de ECB. De Raad van bestuur neemt de noodzakelijke maatregelen voor de naleving van de beleidslijnen en instructies van de ECB en eist dat alle nodige gegevens aan hem zouden worden bezorgd.

3.1 Regeringscommissaris

De regeringscommissaris vertegenwoordigt de Minister van Financiën. Behalve voor de taken en de verrichtingen die onder de bevoegdheid van het ESCB vallen, houdt hij toezicht op de verrichtingen van de Bank en schorst en brengt hij elke beslissing die met de wet, met de statuten en met de belangen van het Rijk strijdig zou zijn, ter kennis van de Minister van Financiën. Indien de Minister van Financiën binnen acht dagen niet over de schorsing heeft beslist, mag de beslissing worden uitgevoerd. De vertegenwoordiger van de Minister van Financiën woont van rechtswege de vergaderingen van de Regentenraad en van het College van censoren bij, waarin hij een raadgevende stem heeft.

Behalve voor de taken die onder de bevoegdheid van het ESCB vallen, heeft de regeringscommissaris het recht te allen tijde kennis te nemen van de stand van zaken en de geschriften en kassen te controleren. Wanneer hij zulks gepast acht, woont hij de algemene vergaderingen bij. Het bestuur dient hem, telkens wanneer hij erom verzoekt, de voor echt verklaarde staat van de Bank ter hand te stellen.

De regeringscommissaris brengt ieder jaar over zijn opdracht verslag uit aan de Minister van Financiën.

De functie van regeringscommissaris wordt sedert 1 november 1990 uitgeoefend door Baron Grégoire Brouhns.

3.2 Bedrijfsrevisoren

De bedrijfsrevisoren oefenen de toezichthoudende opdracht uit die is voorgeschreven bij artikel 27.1 van het protocol betreffende de statuten van het ESCB en van de ECB. Ze certificeren de jaarrekeningen. Ze vervullen specifieke controle- en certificeringsopdrachten voor rekening van de bedrijfsrevisoren van de ECB. Bovendien oefenen ze een specifieke controle- en informatietaak uit ten aanzien van de Ondernemingsraad.

De algemene vergadering van 25 maart 2002 hernieuwde het mandaat van de bedrijfsrevisoren KPMG en Deloitte & Touche voor een termijn van drie jaar. In 2003 werd KPMG vertegenwoordigd door de heer Pierre Berger, en Deloitte & Touche door Mevrouw Danielle Jacobs en vervolgens door de heer Philip Maeyaert.

3.3 College van censoren

3.3.1 Bevoegdheden

Het College van censoren heeft tot opdracht toe te zien op de voorbereiding en de uitvoering van de begroting. Het College vergadert ten minste tweemaal per kwartaal. Zijn beslissingen worden bij meerderheid van stemmen genomen.

3.3.2 Samenstelling

Het College van censoren bestaat uit tien leden, waaronder evenveel Nederlandstaligen als Franstaligen. De censoren worden door de algemene vergadering van aandeelhouders verkozen voor een hernieuwbare termijn van drie jaar.

Baron Paul Buysse zit het College voor.

De algemene vergadering van 31 maart 2003 heeft het mandaat van de heren Philippe Grulois en Jean-François Hoffelt vernieuwd. De heer Bernard Jurion werd tot censor verkozen om Mevrouw Danielle Janssen op te volgen.

3.3.3 Activiteiten in 2003

Overeenkomstig de statuten van de Bank, hebben de censoren toezicht gehouden op de uitvoering van de begroting 2003 en op de opstelling van de begroting 2004, onder meer op grond van een uiteenzetting van de heer Coene, vice-gouverneur.

Ze hebben kennis genomen van het werkplan van de dienst Interne audit en de stand van uitvoering ervan opgevolgd.

Ze maakten hun standpunt bekend over de vele andere aspecten in verband met de organisatie van de Bank, waaronder de *masterplans*, de *balanced scorecards*, het competentie management en de coördinatie van de activiteiten die ressorteren onder het ESCB.

Verder behandelden ze een aantal macro-economische thema's waarbij zij zich onder meer baseerden op uiteenzettingen over de ontwikkeling van de economie, de federale begroting en de woningmarkt.

⁶ Baron Paul Buysse, VOORZITTER

⁴ Philippe Grulois, SECRETARIS

⁹ Maurice Charloreaux

¹⁰ Herman Verwilt

² Paul-F. Smets

³ Rik Branson

¹ Jean-François Hoffelt

⁷ Guy Haaze

⁸ Bernard Jurion

⁵ André Duchêne

College van censoren

1

3

5

7

8

10

2

4

6

9

4. Algemene vergadering

4.1 Samenstelling en bevoegdheden

De algemene vergadering vertegenwoordigt de algemeenheid van de aandeelhouders. Zij is samengesteld uit de houders van aandelen op naam of aan toonder die ten minste vijf dagen vóór de datum van de vergadering werden neergelegd. Het maatschappelijk kapitaal van tien miljoen euro is vertegenwoordigd door vierhonderdduizend aandelen, waarvan de Belgische Staat er tweehonderdduizend nominatieve en onoverdraagbare bezit. De andere tweehonderdduizend aandelen, op naam en aan toonder, zijn op de beurs genoteerd en verdeeld onder het publiek. Ieder aandeel geeft recht op één stem. Elk besluit wordt bij volstrekte meerderheid van stemmen genomen. De benoemingen en de afstellingen geschieden bij geheime stemming. Over alle andere voorstellen wordt bij naamafroeping gestemd.

De gewone algemene vergadering krijgt kennis van het verslag van het bestuur over de verrichtingen van het afgelopen boekjaar en verkiest de regenten en censoren voor de verstreken of vacante mandaten. Zij wordt gehouden op de laatste maandag van de maand maart en indien deze dag op een feestdag valt, op de eerstvolgende bankwerkdag.

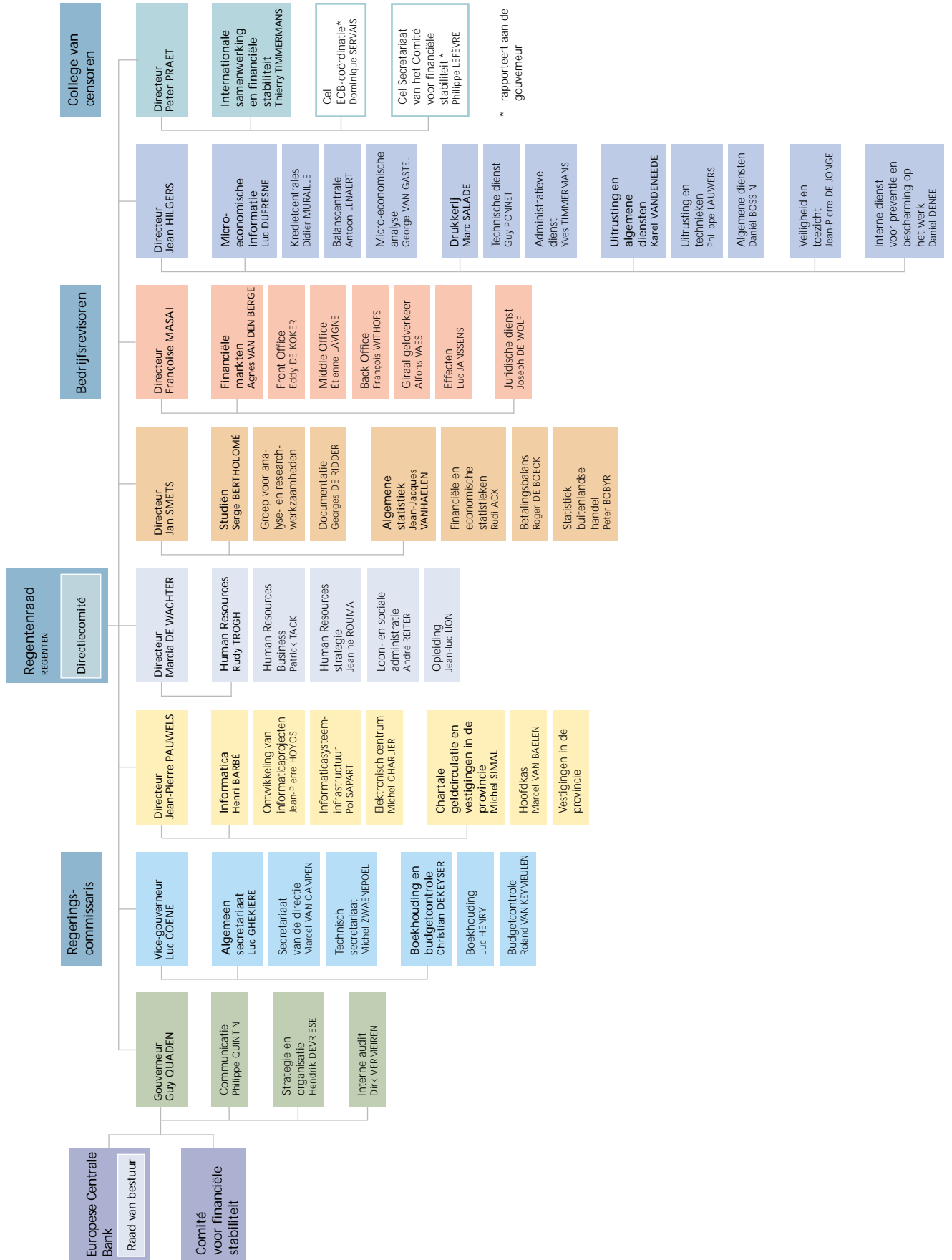
Zij beraadslaagt over de in de bijeenroepingsbrief vermelde zaken en over die welke ofwel door de Regentenraad ofwel door het College van censoren aan haar worden voorgelegd. Zij kan ook beraadslagen over de voorstellen die door vijf leden worden ondertekend en die ten minste tien dagen vóór de vergadering aan de Regentenraad worden meegedeeld om ze op de agenda te plaatsen.

Een buitengewone algemene vergadering kan worden opgeroepen telkens als de Regentenraad dit nodig acht. Zij moet worden bijeengeroepen wanneer het aantal regenten of censoren beneden de volstrekte meerderheid is gedaald of wanneer de bijeenroeping wordt aangevraagd, hetzij door het College van censoren, hetzij door aandeelhouders die een tiende van het maatschappelijk kapitaal vertegenwoordigen.

4.2 Algemene vergadering 2003

Tijdens de algemene vergadering van 31 maart 2003 heeft de gouverneur verslag uitgebracht over de verrichtingen van het boekjaar 2002 en het verslag van de ondernemingsraad met betrekking tot de jaarinformatie voorgelezen. De leden van het Directiecomité hebben eveneens tal van vragen van de aandeelhouders beantwoord. De aanwezige aandeelhouders zijn vervolgens overgegaan tot de verkiezing voor de verstreken of vacant geworden mandaten van regenten en censoren.

5. Organogram

5.1 Beheer en toezicht ⁽¹⁾

Gouverneur: Dhr. Guy QUADEN

Vice-gouverneur: Dhr. Luc COENE, vice-gouverneur-secretaris

Directeuren:
Dhr. Jean-Pierre PAUWELS
Mevr. Marcia DE WACHTER
Dhr. Jan SMETS
Mevr. Françoise MASAI
HH. Jean HILGERS, directeur-schatbewaarder
Peter PRAET

Regenten:

HH. Tony VANDEPUTTE
Philippe WILMES
Noël DEVISCH
Christian DUMOLIN
Gérald FRÈRE
Jacques FOREST
Luc CORTEBEECK
Mevr. Mia DE VITS
Dhr. Jean-Pierre HANSEN
Mevr. Martine DUREZ

Censoren:

HH. Baron Paul BUYASSE, voorzitter
Philippe GRULOIS, secretaris
Maurice CHARLOTEAUX
Herman VERWILST
Paul-F. SMETS
Rik BRANSON
Jean-François HOFFELT
Guy HAAZE
André DUCHÊNE
Bernard JURION ⁽²⁾

Regeringscommissaris: Baron Grégoire BROUHNS

Eerste adviseur van de directie: Dhr. Serge BERTHOLOMÉ

Adviseurs van de directie:

HH. Henri BARBÉ
Karel VANDENEDE
Christian DEKEYSER

Bedrijfsrevisoren:

KPMG Bedrijfsrevisoren, vertegenwoordigd door dhr. Pierre BERGER

Deloitte & Touche Bedrijfsrevisoren, vertegenwoordigd door dhr. Philip MAEYAERT

(1) Toestand op 31 december 2003.

(2) Verkozen door de gewone algemene vergadering van 31 maart 2003 om Mevr. Daniëlle Janssen op te volgen..

5.2 Departementen en diensten

Departement Algemeen secretariaat - Dhr. L. GHEKIERE, onderdirecteur

Inspecteur-generaal	Dhr. J. MAKART
Afdelingshoofd	Dhr. G. TEMMERMAN
Cel Bestuursvergaderingen	
Departementsadviseur	Dhr. L. AELES
Secretariaat van de directie	
Dienstchef	Dhr. M. VAN CAMPEN, inspecteur-generaal
Adviseur	Dhr. S. ESSIQUE
Afdelingshoofden	Dhr. J. CALLEBAUT, Mevr. G. VAN HOVE
Technisch secretariaat	
Dienstchef	Dhr. M. ZWAENEPOEL, afdelingshoofd

Departement Algemene statistiek - Dhr. J.-J. VANHAELEN, onderdirecteur

Inspecteurs-generaal	HH. A. WOUTERS, Gh. POULLET
Cel Research and development	
Adviseur	Dhr. J. PALATE
Cel Statistische informatiesystemen	
Afdelingshoofd	Dhr. J. DECUYPER
Betalingsbalans	
Dienstchef	Dhr. R. DE BOECK, afdelingshoofd
Afdelingshoofden	HH. M. EECKHOUT, Ph. LAMBOT, P. SARLET, P. D'HAVÉ, B. VEREERTBRUGGHEN, N. JIJAKLI
Financiële en economische statistieken	
Dienstchef	Dhr. R. ACX, inspecteur-generaal
Adviseurs	HH. B. DEKEYSER, H. SAUVENIÈRE, G. DETOMBE, O. COENE, C. MODART
Afdelingshoofden	HH. J. WIELEMANS, J. LIBENS, Mevr. A. MULKAY, Mevr. O. BIernaux, Dhr. P. CREVITS
Econoom	Dhr. D. GOSSET
Statistiek buitenlandse handel	
Dienstchef	Dhr. P. BOBYR, inspecteur-generaal

Departement Boekhouding en budgetcontrole - Dhr. Ch. DEKEYSER, adviseur van de directie

Boekhouding	
Dienstchef	Dhr. L. HENRY, inspecteur-generaal
Afdelingshoofd	Dhr. M. HINCK

Budgetcontrole
Dienstchef

Dhr. R. VAN KEYMEULEN, afdelingshoofd

Departement Chartale geldcirculatie en vestigingen in de provincie - Dhr. M. SIMAL, coördinator van de geld-
circulatie

Departementsadviseur
Inspecteur-generaal
Afdelingshoofd

Dhr. J. HELFGOTT
Dhr. R. COLSON
Dhr. M. MATTENS

Cel Controle en coördinatie van de procedures

Adviseur

Dhr. E. COLMAN

Hoofdkas

Hoofdkassier
Afdelingshoofden

Dhr. M. VAN BAELEN, inspecteur-generaal
HH. M. VANVOOREN, G. PIROT

Vestigingen in de provincie

Aarlen

Agent

Dhr. R. HAENECOUR, afdelingshoofd

Antwerpen

Beheerder
Afdelingshoofden

Dhr. L. MUYLAERT, inspecteur-generaal
HH. M. DE GEYTER, F. VAN NIEUWENHOVE

Bergen

Agent

Mevr. J. DE BEER, inspecteur-generaal

Gent

Agent

Dhr. Ph. BOGAERT, afdelingshoofd

Hasselt

Agent
Afdelingshoofd

Dhr. A. VERHELST, inspecteur-generaal
Dhr. R. MAES

Kortrijk

Agent
Afdelingshoofd

Dhr. J. VICTOR, inspecteur-generaal
Dhr. J. PANNEEL

Luik

Beheerder
Afdelingshoofd

Dhr. Y. LEBLANC, onderdirecteur
Dhr. A. BEELE

Namen

Agent

Dhr. J. MONT, afdelingshoofd

Departement Drukkerij - Dhr. M. SALADE, onderdirecteur

Administratieve dienst van de drukkerij	
Dienstchef	Dhr. Y. TIMMERMANS, inspecteur-generaal
Afdelingshoofd	Dhr. D. LOZET
Technische dienst van de drukkerij	
Dienstchef	Dhr. G. PONNET, inspecteur-generaal
Afdelingshoofd	Dhr L. BODRANGHIEN

Departement Financiële markten - Mevr. A. VAN DEN BERGE, onderdirecteur

Rentenfonds	
Coördinator	Dhr. H. SMISSAERT, inspecteur-generaal
Interventiefonds	Dhr. H. DEBREMAEKER, departementsadviseur
Back Office	
Dienstchef	Dhr. F. WITHOFS, afdelingshoofd
Afdelingshoofd	Dhr. Ch. STAS
Effecten	
Dienstchef	Dhr. L. JANSSENS, inspecteur-generaal
Afdelingshoofden	HH. R. ROOTHANS, L. EICHER, J.-M. BRAET
Front Office	
Dienstchef	Dhr. E. DE KOKER, inspecteur-generaal
Adviseurs	HH. N. VANDECAN, Y. PIRLET, P. DEMARSIN
Afdelingshoofd	Dhr. M. RUBENS
Giraal geldverkeer	
Dienstchef	Dhr. A. VAES, inspecteur-generaal
Afdelingshoofden	Dhr. V. DECONINCK, Mevr. S. MASKENS, Dhr. J. VERMEULEN
Middle Office	
Dienstchef	Dhr. E. LAVIGNE, inspecteur-generaal
Afdelingshoofden	Mevr. M. HUART, Dhr. J. DHONDT

Departement Human Resources – Dhr. R. TROGH, inspecteur-generaal,
chef van het personeel

Enterprise Resource Planning-cel	
Departementsadviseur	Dhr. R. VAN KEYMEULEN
Inspecteur-generaal	Dhr. B. GROETEMBRIL
Human Resources Business	
Dienstchef	Dhr. P. TACK, inspecteur-generaal
Afdelingshoofd	Dhr. M. DRION

Human Resources strategie	
Dienstchef	Mevr. J. ROUMA, inspecteur-generaal
Afdelingshoofden	HH. G. VAN CAMP, F. MARANNES
Adviseur	Dhr. J. DEVARREWAERE
Loon- en sociale administratie	
Dienstchef	Dhr. A. REITER, inspecteur-generaal
Adviseur	Dhr. P. VAN GYSEGEM
Opleiding	
Dienstchef	Dhr. J.-L. LION, inspecteur-generaal
Adviseur	Mevr. S. ZONIOS
Afdelingshoofd	Dhr. L. LAGAE

Departement Internationale samenwerking en financiële stabiliteit – Dhr. Th. TIMMERMANS,
onderdirecteur

Departementsadviseur	Dhr. D. OOMS
Adviseurs	Mevr. G. BIRON, Dhr. J. PISSENS
Afdelingshoofden	Dhr. B. BOURTEMBOURG, Mevr. J. MITCHELL

Departement Informatica – Dhr. H. BARBÉ, adviseur van de directie

Cel IT Procurement and finance	
Adviseur	Dhr. P. MOUS
Cel Informaticaplanning	
Systeemingenieur	Dhr. G. DUMAY
Adviseur	Mevr. C. SWARTENBROEKX
Afdelingshoofd	Mevr. M. LIEVENS
Data Security Management	
Inspecteur-generaal	Dhr. A. HUET
Adviseur	Dhr. L. DELAISSE
Elektronisch centrum	
Dienstchef	Dhr. M. CHARLIER, afdelingshoofd
Systeemingenieur	Dhr. L. ESPAGNET
Analist-raadgever	Mevr. A. VANDERBUSSE
Informaticasysteeminfrastructuur	
Dienstchef	Dhr. P. SAPART, inspecteur-generaal
Inspecteurs-generaal	HH. G. VANGHELUWE, U. MOMMEN
Systeemingenieurs	HH. S. PIERLOT, R. LEYBAERT
Adviseur	Dhr. P. DEHOORNE
Ontwikkeling van informaticaprojecten	
Dienstchef	Dhr. J.-P. HOYOS, inspecteur-generaal
Inspecteurs-generaal	HH. Ph. LAUWERS, J. FRANÇOIS, Mevr. H. VAN HECKE
Analisten-raadgevers	HH. J.-M. PLISNIER, E. DE SMET, M. DUCHATEAU, Mevr. J. MERTENS
Systeemingenieur	Dhr. P. MARÉCHAL

Departement Micro-economische informatie – Dhr. L. DUFRESNE, inspecteur-generaal

Balanscentrale	
Dienstchef	Dhr. A. LENAERT, inspecteur-generaal
Afdelingshoofd	Mevr. C. BUYDENS
Kredietcentrales	
Dienstchef	Dhr. D. MURAILLE, afdelingshoofd
Afdelingshoofd	Dhr. P. BISSOT
Micro-economische analyse	
Dienstchef	Dhr. G. VAN GASTEL, afdelingshoofd
Afdelingshoofd	Dhr. F. COPPENS

Departement Studiën – Dhr. S. BERTHOLOMÉ, eerste adviseur van de directie

Eerste adviseur	Dhr. H. FAMERÉE
Afgevaardigde van de departementschef	Dhr. I. MAES, econoom
Departementsadviseurs	HH. E. JACOBS, J. CLAEYS, Mevr. F. DONKERS, HH. V. PÉRILLEUX, L. AUCREMANNE, Ph. DELHEZ
Afdelingshoofd	Dhr. M. MARÉCHAL
Economen	Dhr. L. DRESSE, Mevr. E. DE PREST, HH. Ph. MOËS, R. WOUTERS, Ph. JEANFILS, P. BUTZEN, Mevr. C. RIGO
Documentatie	
Dienstchef	Dhr. G. DE RIDDER, inspecteur-generaal

Departement Uitrusting en algemene diensten – Dhr. K. VANDENEDE, adviseur van de directie

Algemene diensten	
Dienstchef	Dhr. D. BOSSIN, afdelingshoofd
Uitrusting en technieken	
Dienstchef	Dhr. Ph. LAUWERS, inspecteur-generaal
Architect	Dhr. J.-M. DE VOS
Afdelingshoofden	HH. H. DE TROYER, M. JOOS, D. VANDE PUTTE, R. VAN CAUWENBERGE

Diensten die rechtstreeks onder een lid van het Directiecomité ressorteren

Cell ECB-coördinatie	
Inspecteur-generaal	Dhr. D. SERVAIS
Afdelingshoofd	Mevr. D. CAPPUYNS
Cell Secretariaat van het Comité voor financiële stabiliteit	
Secretaris	Dhr. Ph. LEFÈVRE, departementsadviseur
Communicatie	
Dienstchef	Dhr. Ph. QUINTIN, inspecteur-generaal
Afdelingshoofden	Mevr. K. BOSMAN, Dhr. Y. RANDAXHE
Interne audit	
Dienstchef	Dhr. D. VERMEIREN, inspecteur-generaal
Inspecteurs	Mevr. J. SIMAR, HH. F. PIRSOUL, D. CASIER
Afdelingshoofden	HH. D. VANDEN BROECK, Ph. DE PICKER
Interne dienst voor preventie en bescherming op het werk	
Dienstchef	Dhr. D. DENÉE, inspecteur-generaal
Chef van het medisch toezicht	Dhr. A. DE LANDTSHEER
Arbeidsgeneesheer	Dhr. Ch. VAN LAETHEM
Juridische dienst	
Dienstchef	Dhr. J. DE WOLF, inspecteur-generaal
Adviseur	Dhr. C. RUBENS
Strategie en organisatie	
Dienstchef	Dhr. H. DEVRIESE, inspecteur-generaal
Adviseur	Dhr. R. VANDEN EYNDE
Analisten-raadgevers	Mevr. A.-M. LEJEUNE, Dhr. E. CHARTIER
Veiligheid en toezicht	
Dienstchef	Dhr. J.-P. DE JONGE, inspecteur-generaal

Kaderlid gedetacheerd bij het Kabinet van de heer Michel, Minister van Binnenlandse zaken en Ambtenarenzaken (Waalse Regering),

Dhr. J.-M. VAN ESPEN, adviseur

Kaderlid met opdracht bij de Permanente vertegenwoordiging van België bij de EU,

Dhr. Ph. VIGNERON, inspecteur-generaal

Kaderlid met opdracht bij de Permanente vertegenwoordiging van België bij de OESO te Parijs,

Dhr. D. SLAATS, adviseur

1. Voorstelling van de jaarrekening op 31 december 2003

1.1 Balans

(vóór winstverdeling)

Activa

(duizenden euro's)

	31-12-2003	31-12-2002
1. Goud en goudvorderingen	2.739.197	2.710.680
2. Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	8.704.377	11.304.447
2.1 Vorderingen op het IMF	3.026.021	3.169.845
2.2 Tegoeden bij banken, beleggingen in waardepapieren, externe leningen en overige externe activa	5.678.356	8.134.602
3. Vorderingen op ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	321.230	297.976
4. Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	244.817	3.656
5. Kredietverlening aan kredietinstellingen van het eurogebied i.v.m. monetaire-beleidsacties, luidende in euro	16.748.708	10.876.706
5.1 Basis-herfinancieringstransacties	16.748.708	10.876.706
5.2 Langerlopende herfinancieringstransacties	-	-
5.3 « Fine-tuning »-transacties met wederinkoop	-	-
5.4 Structurele transacties met wederinkoop	-	-
5.5 Marginale beleningsfaciliteit	-	-
5.6 Kredieten uit hoofde van margestortingen	-	-
6. Overige vorderingen op kredietinstellingen van het eurogebied, luidende in euro	359	357
7. Waardepapieren uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	4.109.447	3.663.289
8. Vorderingen binnen het Eurosysteem	12.654.164	6.367.013
8.1 Deelneming in het kapitaal van de ECB	143.290	143.290
8.2 Vorderingen op de ECB uit hoofde van overdracht van externe reserves	1.432.900	1.432.900
8.3 Nettovorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem	11.077.974	4.790.823
8.4 Overige vorderingen binnen het Eurosysteem (netto) ⁽¹⁾		
9. Overige activa	2.465.913	2.345.715
9.1 Munten uit het eurogebied	9.018	10.315
9.2 Materiële vaste activa	385.313	370.526
9.3 Overige financiële activa	1.617.015	1.528.380
9.4 Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans	113.334	117.700
9.5 Overlopende rekeningen	193.692	217.117
9.6 Diversen	147.541	101.677
Totaal activa	47.988.212	37.569.839

(1) Vanaf het boekjaar 2003 worden de overige vorderingen en verplichtingen binnen het Eurosysteem netto voorgesteld. Bijgevolg werden de cijfers van het boekjaar 2002 aangepast om de vergelijkbaarheid van de jaarrekening te verzekeren (zie ook de rubriek 9.3 van het passief).

Passiva

(duizenden euro's)

	31-12-2003	31-12-2002
1. Bankbiljetten in omloop	14.199.612	11.964.293
2. Verplichtingen aan kredietinstellingen van het eurogebied i.v.m. monetaire-beleidstransacties, luidende in euro	8.324.897	4.481.622
2.1 Rekeningen-courant (met inbegrip van reserveverplichtingen)	8.324.897	4.481.622
2.2 Depositofaciliteit	-	-
2.3 Termijndeposito's	-	-
2.4 « Fine-tuning »-transacties met wederinkoop	-	-
2.5 Deposito's uit hoofde van margestortingen	-	-
3. Overige verplichtingen aan kredietinstellingen van het eurogebied, luidende in euro	-	-
4. Verplichtingen aan overige ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	180.920	123.637
4.1 Overheid	151.852	115.411
4.2 Overige verplichtingen	29.068	8.226
5. Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	270.829	233.479
6. Verplichtingen aan ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	52.398	-
7. Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	1.032.172	854.184
8. Tegenwaarde toegewezen bijzondere trekkingsrechten in het IMF	571.620	629.023
9. Verplichtingen binnen het Eurosysteem	17.835.886	12.879.052
9.1 Verplichtingen ingevolge de uitgifte van promessen als zekerheidstelling voor door de ECB uitgegeven schuldbewijzen	-	-
9.2 Nettoverplichtingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem	-	-
9.3 Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto)	17.835.886	12.879.052
10. Overige passiva	291.427	459.045
10.1 Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans	-	-
10.2 Overlopende rekeningen	4.660	6.426
10.3 Diversen	286.767	452.619
11. Voorzieningen	1.035.768	1.387.068
11.1 Voor toekomstige wisselkoersverliezen	508.219	925.519
11.2 Voor nieuwbouw	-	-
11.3 Voor diverse risico's	527.549	461.549
12. Herwaarderingsrekeningen	2.428.584	2.902.378
13. Kapitaal en reservefonds	1.636.364	1.549.232
13.1 Kapitaal	10.000	10.000
13.2 Reservefonds:		
Statutaire reserve	104.627	100.780
Buitengewone reserve	1.150.492	1.082.180
Afschrijvingsrekeningen voor materiële vaste activa	371.245	356.272
14. Winst van het boekjaar	127.735	106.826
Totaal passiva	47.988.212	37.569.839

1.2 Resultatenrekening

(duizenden euro's)

	2003	2002
I. Opbrengsten van de netto rentegevende activa	520.410	658.465
1. Rentebaten	785.040	839.836
2. Rentelasten (-)	- 426.387	- 446.909
3. Kapitaalwinsten (-verliezen (-)) op waardepapieren	129.434	176.572
4. Toedeling van monetaire inkomsten van het Eurosysteem	10.582	15.955
5. Door de ECB verdeelde inkomsten	21.741	73.011
II. Wisselkoersresultaten	-98.742	94.206
1. Wisselkoersresultaten	- 516.042	263.606
2. Terugneming op de voorziening voor toekomstige wisselkoersverliezen (toevoeging (-))	417.300	- 169.400
III. Provisies	1.933	1.181
1. Ontvangen provisie	4.675	3.244
2. Betaalde provisie (-)	- 2.742	- 2.063
IV. Terugwinningen bij derden	59.848	54.123
V. Opbrengsten van de statutaire beleggingen	113.139	101.091
VI. Overige opbrengsten	3.332	1.371
VII. Aandeel van de Staat (-)	-135.715	-307.555
1. Opbrengsten van de netto rentegevende activa (art. 29)	- 347.160	- 293.817
2. Opbrengsten die volledig aan de Staat toekomen	- 28.382	- 33.209
3. Wisselkoersresultaten	239.827	19.471
VIII. Overboeking naar de onbeschikbare reserve meerwaarde op goud (-)	-	-
IX. Algemene kosten (-)	-235.470	-235.097
1. Bezoldigingen en sociale lasten	- 185.764	- 187.524
2. Overige kosten	- 49.706	- 47.573
X. Uitzonderlijke kosten (-)	-	-4.827
XI. Afschrijvingen van materiële vaste activa (-)	-19.898	-20.774
XII. Voorzieningen	-66.000	-36.563
1. Terugneming op voorziening voor nieuwbouw (toevoeging (-))	-	7.060
2. Terugneming op voorziening voor diverse risico's (toevoeging (-))	- 66.000	- 43.623
XIII. Belastingen, taksen en heffingen (-)	-14.790	-198.547
XIV. Overboeking naar de belastingvrije reserves (-)	-312	-248
Winst van het boekjaar	127.735	106.826

1.3 Posten buiten balanstelling

(duizenden euro's)

	31-12-2003	31-12-2002
Termijntransacties in vreemde valuta en in euro		
Termijnvorderingen	2.676.731	3.322.676
Termijnverplichtingen	2.556.899	3.192.478
Termijntransacties op rentetarieven en op vastrentende effecten	111.401	14.303
Verbintenissen die kunnen aanleiding geven tot een kredietrisico		
Verbintenissen tegenover internationale instellingen	412.300	453.704
Verbintenissen tegenover andere instellingen	41.741	10.229
Aan de instelling toevertrouwde waarden en vorderingen		
Ter inning	103	318
Tegoeden beheerd voor rekening van de Schatkist	68.632	94.436
Tegoeden beheerd voor rekening van de ECB	1.340.489	1.491.095
In open bewaarneming	350.124.749	319.751.472
Nog te storten kapitaal op aandelen van de BIB	135.675	106.612

1.4 Winstverdeling

(duizenden euro's)

	2003	2002
Winst van het boekjaar	127.735	106.826
De winstverdeling is als volgt :		
Toevoeging aan de buitengewone reserve, overeenkomstig artikel 45 van de statuten :	-	68.000
Verdeling van het saldo, overeenkomstig artikel 49 van de statuten :		
1. Aan de aandeelhouders, een eerste dividend van 6 %	600	600
2. Van het overschot :		
a) 10 % aan de statutaire reserve	12.714	3.823
b) 8 % aan het personeel	10.171	3.058
3. Van het overschot :		
a) aan het Rijk, één vijfde	20.850	6.269
b) aan de aandeelhouders, een tweede dividend	25.532	25.052
c) het saldo aan de statutaire reserve	57.868	24

Overeenkomstig een beslissing van de algemene vergadering van 26 maart 2001, zal het dividend betaalbaar zijn vanaf de tweede bankwerkdag die volgt op de algemene vergadering namelijk 31 maart 2004, tegen afgifte van coupon nr. 202 :

	brutobedrag	roerende voorheffing	nettobedrag
Dividend in euro per aandeel	65,33	16,33	49,00

1.5 Sociale balans

1. Staat van de tewerkgestelde personen

A. Werknemers ingeschreven in het personeelsregister

1. Tijdens het boekjaar en het vorige boekjaar	1. Voltijds	2. Deeltijds	2003		2002	
			3. Totaal (T) of totaal in voltijdse equivalenten (VTE)		4. Totaal (T) of totaal in voltijdse equivalenten (VTE)	
Gemiddeld aantal werknemers	1.881,08	721,25	2.439,56 (VTE)		2.652,32 (VTE)	
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	2.792.761	827.213	3.619.974 (T)		3.921.925 (T)	
Personeelskosten (in duizenden euro's)	142.599	36.525	179.124 (T)		183.719 (T)	
Bedrag van de voordelen bovenop het loon (in duizenden euro's)	–	–	2.227 (T)		2.034 (T)	

2. Op de afsluitingsdatum van het boekjaar	1. Voltijds	2. Deeltijds	3. Totaal in voltijdse equivalenten
a. Aantal werknemers ingeschreven in het personeelsregister	1.819	723	2.381,21
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	1.743	722	2.304,41
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	76	1	76,80
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	–	–	–
Vervangingsovereenkomst	–	–	–
c. Volgens het geslacht			
Mannen	1.387	209	1.564,75
Vrouwen	432	514	816,46
d. Volgens de beroeps categorie			
Directiepersoneel	15	0	15,00
Bedienden	1.804	723	2.366,21
Arbeiders	–	–	–
Andere	–	–	–

B. Uitzendkrachten en ter beschikking van de onderneming gestelde personen

Tijdens het boekjaar	1. Uitzendkrachten	2. Ter beschikking van de onderneming gestelde personen
Gemiddeld aantal tewerkgestelde personen	9,84	39,67
Aantal daadwerkelijk gepresteerde uren	15.689	63.274
Kosten voor de onderneming (in duizenden euro's)	354	4.664

2. Tabel van het personeelsverloop tijdens het boekjaar

A. Ingetreden

	2003		
	1. Voltijds	2. Deeltijds	3. Totaal in voltijdse equivalenten
a. Aantal werknemers die tijdens het boekjaar in het personeelsregister werden ingeschreven	438	3	440
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	22	0	22
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	416	3	418
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0
Vervangingsovereenkomst	0	0	0
c. Volgens het geslacht en het studieniveau			
Mannen:			
lager onderwijs	0	0	0
secundair onderwijs	145	0	145
hoger niet-universitair onderwijs	21	0	21
universitair onderwijs	26	0	26
Vrouwen:			
lager onderwijs	2	1	2,60
secundair onderwijs	189	2	190,40
hoger niet-universitair onderwijs	41	0	41
universitair onderwijs	14	0	14

B. Uitgetreden

	1. Voltijds	2. Deeltijds	3. Totaal in voltijdse equivalenten
a. Aantal werknemers met een in het personeelsregister opgetekende datum waarop hun overeenkomst tijdens het boekjaar een einde nam	523	23	538,10
b. Volgens de aard van de arbeidsovereenkomst			
Overeenkomst voor een onbepaalde tijd	78	21	92,10
Overeenkomst voor een bepaalde tijd	445	2	446
Overeenkomst voor een duidelijk omschreven werk	0	0	0
Vervangingsovereenkomst	0	0	0
c. Volgens het geslacht en het studieniveau			
Mannen:			
lager onderwijs	8	2	9,55
secundair onderwijs	184	5	186,80
hoger niet-universitair onderwijs	16	0	16
universitair onderwijs	22	2	23,45
Vrouwen:			
lager onderwijs	7	2	8,30
secundair onderwijs	221	11	228,10
hoger niet-universitair onderwijs	46	1	46,90
universitair onderwijs	19	0	19
d. Volgens de reden van beëindiging van de overeenkomst			
Pensioen	62	15	71,65
Brugpensioen	–	–	–
Afdanking	8	3	10,20
Andere reden	453	5	456,25
waarvan: het aantal werknemers dat als zelfstandige ten minste op halftijdse basis diensten blijft verlenen aan de onderneming	–	–	–

3. Staat over het gebruik van de maatregelen ten gunste van de werkgelegenheid tijdens het boekjaar

Maatregelen ten gunste van de werkgelegenheid

	2003		
	Aantal betrokken werknemers		Bedrag van het financiële voordeel (in duizenden euro's)
	1. Aantal	2. In voltijdse equivalenten	
1. Maatregelen met een financieel voordeel ⁽¹⁾			
1.11. Startbaanovereenkomst	21	7,96	35
2. Andere maatregelen			
2.2. Opeenvolgende arbeidsovereenkomsten voor een bepaalde tijd	24	24,00	
Aantal werknemers betrokken bij één of meerdere maatregelen ten gunste van de werkgelegenheid:			
– totaal voor het boekjaar	45	31,96	
– totaal voor het vorige boekjaar	295	195,66	

(1) Financieel voordeel voor de werkgever met betrekking tot de titularis of diens plaatsvervanger.

4. Inlichtingen over de opleidingen voor de werknemers tijdens het boekjaar

	1. Aantal betrokken werknemers	2. Aantal gevolgde opleidingsuren	3. Kosten voor de onderneming (in duizenden euro's)
Totaal van de opleidingsinitiatieven ten laste van de werkgever			
– Mannen	1.205	40.950	5.909
– Vrouwen	603	20.223	2.918

2. Toelichting bij de jaarrekening

2.1 Juridisch kader

De jaarrekening wordt opgesteld overeenkomstig artikel 33 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België. Dit artikel bepaalt dat :

«De rekeningen en, in voorkomend geval, de geconsolideerde rekeningen van de Bank worden opgemaakt :

1° overeenkomstig deze wet en de bindende regels vastgesteld met toepassing van artikel 26.4 van het Protocol betreffende de statuten van het Europees Stelsel van Centrale Banken en van de Europese Centrale Bank ;

2° voor het overige overeenkomstig de regels vastgesteld door de Regentenraad.

De artikelen 2 tot 4, 6 tot 9 en 16 van de wet van 17 juli 1975 betreffende de boekhouding van de ondernemingen en de besluiten genomen ter uitvoering ervan zijn van toepassing op de Bank met uitzondering van de besluiten genomen ter uitvoering van de artikelen 4, zesde lid, en 9, § 2. »

De jaarrekening van het verslagjaar werd opgesteld in overeenstemming met de hogervermelde bepaling en volgens de boekhoudkundige regels, goedgekeurd door de Regentenraad van 8 januari 2003.

2.2 Boekhoudkundige principes en waarderingsregels

Algemeen

De rekeningen, opgesteld op basis van de historische kostprijs, worden aangepast om rekening te houden met de waardering tegen marktprijs van de verhandelbare waardepapieren - met uitzondering van die uit de portefeuille statutaire beleggingen -, het goud en alle bestanddelen luidende in vreemde valuta, en dit zowel in als buiten de balans.

De transacties in financiële activa en passiva worden in de rekeningen opgenomen op de dag waarop ze worden vereffend.

Activa en passiva luidende in goud en deviezen

Activa en passiva luidende in goud en in deviezen worden omgerekend in euro tegen de wisselkoers per balansdatum. Baten en lasten worden omgerekend tegen de twee werkdagen vóór de boekingsdatum geldende wisselkoers.

Herwaardering van vreemde valuta's geschiedt per valuta en betreft zowel de bestanddelen van de balans als die buiten balanstelling.

De herwaardering van waardepapieren tegen marktprijs geschiedt apart van de valutakoersherwaardering.

Voor het goud geschiedt de herwaardering op basis van de prijs in euro van een ons fijn goud die is afgeleid van de notering in USD op de Londense fixing op de laatste werkdag van het boekjaar.

Waardepapieren

De verhandelbare vastrentende waardepapieren in deviezen en in euro worden gewaardeerd tegen de marktprijs op de datum van afsluiting van de balans. Prijsherwaardering vindt voor waardepapieren lijn per lijn plaats, met uitzondering van de waardepapieren van de statutaire beleggingen, opgenomen in de subpost 9.3 « Overige financiële activa », die worden behandeld als een aparte portefeuille en worden gewaardeerd op basis van hun actuariële rendement.

Deelnemingen

De deelnemingen die de Bank aanhoudt in de vorm van aandelen die het kapitaal vertegenwoordigen van verschillende instellingen, zijn in de balans opgenomen tegen hun aanschaffingsprijs.

(Reverse) repurchase agreements

Een « repurchase agreement » is een verkoop van waardepapieren, waarbij de cedent zich uitdrukkelijk verbindt tot de terugkoop en de cessionaris tot de retrocessie van die effecten tegen een overeengekomen prijs en op een afgesproken datum.

De cedent boekt, op de passiefzijde van de balans, het bedrag van de ontvangen liquiditeiten als een schuld aan de cessionaris en waardeert de overgedragen waardepapieren overeenkomstig de boekhoudregels die van toepassing zijn op de effectenportefeuille waarvan ze blijven deel uitmaken.

De cessionaris, van zijn kant, boekt op de actiefzijde van zijn balans een vordering op de cedent die overeenstemt met het bestede bedrag, terwijl de verworven waardepapieren niet worden opgenomen in de balans maar buiten de balans.

De voornoemde transacties worden door de Bank beschouwd als «repurchase agreements» of «reverse repurchase agreements» naargelang zij optreedt als cedent of cessionaris van de waardepapieren.

«Repurchase agreements» en «reverse repurchase agreements», die betrekking hebben op waardepapieren luidende in deviezen, hebben geen invloed op de gemiddelde kostprijs van de desbetreffende deviezenpositie.

Resultaatbepaling

1. Met betrekking tot de resultaatbepaling gelden de volgende regels:
 - baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarin ze verworven of verschuldigd zijn;
 - gerealiseerde winsten en verliezen worden in de resultatenrekening opgenomen;
 - aan het einde van het jaar worden de vastgestelde positieve herwaarderingsverschillen (op effecten en externe reserves) niet geboekt als resultaten, maar worden ze opgenomen in de herwaarderingsrekeningen op de passiefzijde van de balans;
 - de negatieve herwaarderingsverschillen worden eerst afgetrokken van de overeenkomstige herwaarderingsrekening, waarna het eventuele saldo ten laste van het resultaat wordt gebracht. De zo ten laste van het resultaat gebrachte wisselkoersverliezen worden, in voorkomend geval, gedekt via een terugneming op de voorziening voor toekomstige wisselkoersverliezen;
 - er is geen compensatie tussen ten laste van het resultaat gebrachte verliezen en de mogelijke in de daaropvolgende jaren geregistreerde positieve herwaarderingsverschillen en ook niet tussen de negatieve herwaarderingsverschillen op een waardepapier, valuta of goud en de positieve herwaarderingsverschillen op andere waardepapieren, valuta of activa in goud;
 - voor goud wordt geen enkel onderscheid gemaakt tussen de herwaarderingsverschillen op de goudprijs en die op de valuta waarin die prijs is uitgedrukt;
 - voor het berekenen van de aanschaffingsprijs van de verkochte waardepapieren of deviezen wordt de gemiddelde kostprijsmethode op dagelijkse basis gebruikt; indien aan het einde van het jaar negatieve herwaarderingsverschillen ten laste van de resultatenrekening worden gebracht, wordt de gemiddelde kostprijs van het desbetreffende activum (goud, valuta of waardepapier) teruggebracht tot het niveau van de marktcoers of de marktprijs.
2. Het agio of disagio op waardepapieren, voortvloeiend uit het verschil tussen de gemiddelde aanschaffingsprijs en de terugbetalingsprijs, wordt gelijkgesteld met een renteresultaat en afgeschreven over de resterende looptijd van de betrokken effectenlijn.

Gebeurtenissen na balansdatum

Activa en passiva worden aangepast in het licht van de gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan tussen de balansdatum en de datum waarop de jaarrekening door het Directiecomité van de Bank wordt afgesloten, zodra die gebeurtenissen een significante invloed hebben op de activa en passiva van de balans.

Waardering van materiële vaste activa

De gronden, gebouwen, uitrustingen, computerapparatuur en -programma's, de meubelen en het rollend materieel worden tegen hun aanschaffingsprijs geboekt.

Gebouwen in aanbouw worden opgenomen tegen de werkelijk bestede bedragen.

Met uitzondering van de gronden worden de investeringen, inclusief bijkomende kosten, volledig afgeschreven in het jaar van aanschaf.

Waardering van de voorraden

De voorraden worden tegen hun aanschaffingsprijs gewaardeerd, behalve de voorraden biljettenpapier voor eigen gebruik die onmiddellijk in kosten worden genomen.

Saldi binnen het Eurosysteem ten gevolge van de toedeling van eurobankbiljetten

De saldi binnen het Eurosysteem die afkomstig zijn van de toedeling van eurobankbiljetten in omloop binnen het Eurosysteem worden opgenomen als één enkel netto activum of passivum onder « Nettovorderingen/-verplichtingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem » (zie verder « Bankbiljetten in omloop »).

Bankbiljetten in omloop

De ECB en de twaalf NCB's, die samen het Eurosysteem vormen, geven sinds 1 januari 2002 eurobankbiljetten uit⁽¹⁾. De totale waarde van de eurobankbiljetten in omloop wordt toegedeeld op de laatste werkdag van elke maand, in overeenstemming met de verdeelsleutel voor de toedeling van bankbiljetten⁽²⁾.

Sinds 2002 is een aandeel van 8% van de totale waarde aan eurobankbiljetten in omloop toegewezen aan de ECB, terwijl de overblijvende 92% is toegewezen aan de NCB's naar rato van hun gestorte aandeel in de kapitaalsleutel van de ECB. Het aandeel bankbiljetten zo toegedeeld aan elke NCB wordt vermeld onder de passiefpost « Bankbiljetten in omloop » van hun balans.

Het verschil tussen de waarde van de eurobankbiljetten die aan elke NCB worden toegedeeld naar rato van de desbetreffende verdeelsleutel en de waarde van de eurobankbiljetten die door elke NCB daadwerkelijk in omloop worden gebracht, geeft aanleiding tot saldi binnen het Eurosysteem. Deze vorderingen of verplichtingen, die rentedragend zijn⁽³⁾, worden vermeld onder de subposten « Nettovorderingen/-verplichtingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem ».

Van 2002 tot 2007 worden de saldi binnen het Eurosysteem die afkomstig zijn van de toedeling van eurobankbiljetten aangepast, teneinde aanzienlijke veranderingen in de relatieve inkomensposities van de NCB's ten opzichte van de voorgaande jaren te vermijden. Bij de aanpassingen wordt rekening gehouden met de verschillen tussen de gemiddelde waarde van de bankbiljetten in omloop van elke NCB in de periode van juli 1999 tot juni 2001 en de gemiddelde waarde van de bankbiljetten die tijdens die periode aan hen zouden zijn toegewezen volgens de kapitaalsleutel van de ECB. De aanpassingen zullen in jaarlijkse fasen worden afgebouwd tot eind 2007, waarna de monetaire inkomsten volledig zullen worden toegedeeld naar rato van de volgestorte aandelen van de NCB's in het kapitaal van de ECB.

De Raad van Bestuur van de ECB heeft beslist dat de seigniorage-inkomsten van de ECB, die afkomstig zijn van het aandeel van 8% aan eurobankbiljetten dat voor haar is bestemd, afzonderlijk zullen worden verdeeld onder de NCB's in de vorm van een voorlopige winstverdeling⁽⁴⁾. De winst wordt integraal verdeeld, tenzij de nettowinst van de ECB over het beschouwde boekjaar lager is dan de inkomsten uit de eurobankbiljetten in omloop en onder voorbehoud van een besluit van de Raad van Bestuur om die inkomsten te verlagen uit hoofde van de door de ECB gemaakte kosten naar aanleiding van de uitgifte en de behandeling van eurobankbiljetten. De voorlopige verdelingen vinden plaats aan het einde van elk kwartaal en zijn in de resultatenrekening opgenomen onder « Door de ECB verdeelde inkomsten ».

Instrumenten buiten de balans

Termijntransacties in deviezen, het termijnluik van deviezenswaps en andere deviezeninstrumenten die een omwisseling van een bepaalde valuta tegen een andere valuta op een toekomstige datum inhouden, worden opgenomen in de netto-deviezenpositie voor het berekenen van wisselkoerswinsten en -verliezen. Voor de deviezenswaps wordt de termijnpositie tegelijk met de contantpositie geherwaardeerd. Aangezien de contant- en de termijnbedragen in deviezen worden omgerekend tegen dezelfde wisselkoers in euro, hebben ze geen invloed op de post « Herwaarderingsrekeningen » op de passiefzijde. Rente-instrumenten worden lijn per lijn geherwaardeerd. Winsten en verliezen, voortvloeiend uit instrumenten buiten de balans, worden vastgesteld en verwerkt zoals die op de balans.

(1) Besluit van de ECB van 6 december 2001 betreffende de uitgifte van eurobankbiljetten (ECB/2001/15), PB L337 van 20/12/2001.

(2) De verdeelsleutel voor de toedeling van bankbiljetten duidt het percentage aan dat voortvloeit uit het in aanmerking nemen van het aandeel van de ECB in de totale uitgifte van eurobankbiljetten en de toepassing van de verdeelsleutel voor het gestorte kapitaal op het aandeel van de NCB's in dat totaal.

(3) Besluit van de ECB van 6 december 2001 inzake de toedeling van monetaire inkomsten van de nationale centrale banken van de deelnemende lidstaten met ingang van het boekjaar 2002 (ECB/2001/16), PB L337 van 20/12/2001.

(4) Besluit van de ECB van 21 november 2002 inzake de verdeling van de inkomsten van de ECB uit in omloop zijnde eurobankbiljetten onder de nationale centrale banken van de deelnemende lidstaten (ECB/2002/9), PB L323 van 28/11/2002.

2.3 Toelichting bij de balans

ACTIVA

1. Goud en goudvorderingen

De Bank boekt in deze post de tegoeden in de vorm van fysiek goud en vorderingen in goud.

Goudvoorraad

	31-12-2003	31-12-2002
in ons fijn goud	8.291.451,0	8.293.854,2
in kg fijn goud ⁽¹⁾	257.893,0	257.967,7
tegen marktprijs (miljoenen euro's)	2.739,2	2.710,7

(1) Een kilogram fijn goud komt overeen met 32,15074 ons fijn goud.

De vermindering van de goudvoorraad is toe te schrijven aan de verkoop, tegen marktprijs, van 74,7 kg goud aan de Koninklijke Munt van België.

Overeenkomstig artikel 37 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Bank, werd aan de Staat de meerwaarde gestort die bij de verkoop van goud aan de Koninklijke Munt van België werd gerealiseerd. De overdrachten van goud aan deze Instelling, met het oog op de uitgifte door de Staat van verzamelaars- of herdenkingsmunten, mogen niet meer bedragen dan 2,75 % van het gewicht in goud dat op 1 januari 1987 in de activa van de Bank voorkomt. Op 31 december 2003 blijft nog 0,71 % van dat goudgewicht, zijnde 9,5 ton, beschikbaar.

Per balansdatum is het goud gewaardeerd op basis van de prijs in euro per ons fijn goud die is afgeleid van de notering in USD op de Londense fixing van 31 december 2003.

Deze door de ECB meegedeelde goudprijs bedraagt € 330,364 per ons fijn goud (€ 10.621,45 per kilogram fijn goud), tegen € 326,830 per ons fijn goud (€ 10.507,83 per kilogram fijn goud) op 31 december 2002.

De Bank heeft een deel van haar tegoeden in goud uitgeleend, tegen een onderpand ter dekking van het kredietrisico.

2. Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta

Deze post heeft betrekking op de vorderingen in SDR's en in vreemde valuta aangehouden op buiten het eurogebied gevestigde tegenpartijen (met inbegrip van de internationale en supranationale instellingen alsmede de centrale banken die geen deel uitmaken van het Eurosysteem).

Deze post omvat twee subposten:

- de vorderingen op het Internationaal Monetair Fonds (IMF);
- de tegoeden aangehouden op rekening bij banken die niet tot het eurogebied behoren alsmede leningen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, waardepapieren en andere activa uitgegeven door dezen.

2.1 Vorderingen op het IMF

Deze subpost is uitgesplitst als volgt:

(miljoenen)

	31-12-2003		31-12-2002	
	Tegoeden (SDR's)	Marktwaaarde (euro's)	Tegoeden (SDR's)	Marktwaaarde (euro's)
Bijzondere trekkingsrechten	434,1	511,4	407,9	528,7
Deelneming in het IMF	1.812,3	2.134,9	1.759,4	2.280,7
Leningen aan het IMF	-	-	-	-
Leningen aan de PRGF Trust	242,4	285,5	198,0	256,7
Deposito's PRGF	80,0	94,2	80,0	103,7
	2.568,8	3.026,0	2.445,3	3.169,8

Krachtens artikel 1 van de overeenkomst van 14 januari 1999 tussen de Belgische Staat en de Bank, dat de regels bepaalt voor de toepassing van artikel 9 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België, neemt de Bank de rechten die de Staat als lid van het IMF bezit, in haar boeken op als eigen tegoeden. Artikel 9, lid 2, van de voornoemde organieke wet bepaalt bovendien dat de Staat de Bank waarborgt tegen ieder verlies en de terugbetaling waarborgt van ieder krediet dat de Bank in het kader van deze transacties verleend heeft.

Die vorderingen worden gewaardeerd tegen de marktcoers zoals die op 31 december 2003 door de ECB werd meegedeeld. Op balansdatum bedraagt die coers 0,8489 SDR voor één euro (0,7714 SDR voor één euro ultimo 2002).

Bijzondere trekkingsrechten (special drawing rights - SDR's)

SDR's zijn reserveactiva die ex nihilo door het IMF zijn gecreëerd en door dit Fonds aan zijn leden worden toegewezen. SDR's worden aangewend bij transacties tussen officiële monetaire instanties. Deze activa ondergaan mutaties als gevolg van de inning en de betaling van rente en door transacties met andere landen en met het Fonds. De laatste toewijzing dateert uit 1981.

Het tegoed op de rekening Bijzondere trekkingsrechten bedraagt op 31 december 2003 SDR 434,1 miljoen, tegen SDR 407,9 miljoen een jaar eerder. De netto-aanwending van het SDR-tegoed, het verschil tussen de SDR-toewijzing en de SDR-tegoeden, belooft op balansdatum SDR 51,1 miljoen.

Deelneming in het IMF

Deze vordering vertegenwoordigt de tegenwaarde, in euro, van de reservetranche van België, dat wil zeggen de rechten die de Belgische Staat bezit als lid van het IMF. Deze rechten zijn gelijk aan het verschil tussen het quotum van België bij het IMF, namelijk SDR 4.605,2 miljoen, en de tegoeden van het Fonds in euro bij de Bank. Ze kunnen te allen tijde worden gecedeerd aan het IMF om convertibele valuta te krijgen ter financiering van een tekort op de betalingsbalans.

Deze wijzigingen kunnen ook het gevolg zijn van kredietverstrekkingen in euro door het IMF aan lidstaten die met zo'n tekort worden geconfronteerd, van terugbetalingen van dergelijke kredieten door deze landen, alsook van transacties in euro die het Fonds voor eigen rekening heeft uitgevoerd.

De reservetranche bedraagt op balansdatum SDR 1.812,3 miljoen, tegen SDR 1.759,4 miljoen een jaar eerder.

Leningen aan het IMF

Deze vorderingen vertegenwoordigen de tegenwaarde van de leningen die de Bank in eigen naam aan het Fonds heeft toegestaan en van de vorderingen van de Belgische Staat op het IMF in geval van tenuitvoerlegging van de leningsovereenkomsten ter versterking van de werkmiddelen van het IMF, met name de Algemene Leningsovereenkomsten en de Nieuwe Leningsovereenkomsten.

De liquiditeitspositie van het IMF heeft het Fonds in 2003 in staat gesteld zijn verplichtingen na te komen zonder een beroep te doen op de leningsovereenkomsten.

Leningen aan de PRGF trust

Onder deze subpost is de tegenwaarde opgenomen van de SDR's die de Bank geleend heeft aan het door het IMF beheerde Trustfonds «Faciliteit voor Armoedebestrijding en Groei (Poverty Reduction and Growth Facility – PRGF)». Deze kredietfaciliteit, die vroeger aangeduid werd als de Uitgebreide structurele aanpassingsfaciliteit (USAF), is bedoeld ter ondersteuning van de inspanningen die ontwikkelingslanden met laag inkomen leveren in het kader van structurele en macro-economische aanpassingsprogramma's. Het IMF wendt de aan deze Trust verschaft middelen aan om de hoofdsom te financieren van de leningen die in het kader van deze faciliteit aan de ontwikkelingslanden worden verstrekt.

Krachtens de op 2 juli 1999 gesloten leningsovereenkomst beschikt de PRGF Trust bij de Bank, sinds 4 december 2001, over een kredietlijn van SDR 350 miljoen. De vorderingen die de Bank uit dien hoofde heeft uitstaan, bedragen op 31 december 2003 SDR 242,4 miljoen, tegen SDR 198 miljoen een jaar eerder.

Deposito's bij het IMF in het kader van de PRGF

Het betreft de tegenwaarde van de SDR's die de Bank op een bijzondere depositorekening bij het IMF heeft gestort uit hoofde van de Belgische deelneming in de financiering van de in het kader van de PRGF verleende rentesubsidies.

Op 31 december 2003 bedraagt het saldo van de deposito's SDR 80 miljoen, zoals een jaar eerder.

2.2 Tegoeden bij banken, beleggingen in waardepapieren, externe leningen en overige externe activa

De in deze subpost opgenomen tegoeden in vreemde valuta, aangehouden bij niet-ingezetenen van het eurogebied, zijn belegd in zichtrekeningen, termijndeposito's, externe waardepapieren en in de vorm van «reverse repurchase agreements».

Uitsplitsing van de tegoeden in vreemde valuta naar soort belegging

(miljoenen euro's)

	31-12-2003	31-12-2002
Zichtrekeningen	243,9	361,2
Termijndeposito's	175,0	456,8
Waardepapieren	4.297,4	6.467,0
Reverse repurchase agreements	962,1	849,6
	5.678,4	8.134,6

De tegoeden in vreemde valuta zijn in deze subpost opgenomen voor hun tegenwaarde in euro berekend tegen de marktkoers op 31 december 2003. Op balansdatum ligt de waarde van de waardepapieren tegen de marktprijs € 9,3 miljoen hoger dan die tegen de gemiddelde kostprijs.

Uitsplitsing van de tegoeden in vreemde valuta bij niet-ingezetenen naar valuta

(miljoenen)

	31-12-2003		31-12-2002	
	Tegoeden (in vreemde valuta)	Marktwaaarde (euro's)	Tegoeden (in vreemde valuta)	Marktwaaarde (euro's)
USD	6.708,1	5.311,2	7.839,6	7.475,5
JPY	49.206,7	364,4	76.820,1	617,6
CHF	1,0	0,6	57,9	39,9
Overige		2,2		1,6
		5.678,4		8.134,6

De nettopositie in vreemde valuta die resulteert uit het geheel van in deviezen luidende balansposten en posten buiten balanstelling (vorderingen en verplichtingen, contant en op termijn) is in 2003 als volgt veranderd:

Nettopositie in vreemde valuta

(uitgedrukt tegen marktprijzen in miljarden euro's)

	31-12-2003	31-12-2002	Verandering
USD	2,9	4,8	-1,9
JPY	-	-	-
CHF	-	-	-
	2,9	4,8	-1,9

Tijdens het afgelopen boekjaar is de in euro luidende nettopositie in dollar met € 1,9 miljard gedaald. Die daling is toe te schrijven aan:

- de overdracht van dollars tegen euro's en SDR's -1,5
- negatieve herwaarderingsverschillen die eerst op het saldo van de herwaarderingsrekening werden aangerekend en die voor het overige ten laste van de resultatenrekening werden gebracht -0,7
- de inning van de opbrengst van beleggingen en meerwaarden op effecten +0,3

3. Vorderingen op ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta

Deze post omvat de tegoeden in vreemde valuta die bij ingezetenen van het eurogebied worden aangehouden in de vorm van termijndeposito's, « reverse repurchase agreements » en waardepapieren.

Uitsplitsing van de tegoeden in vreemde valuta bij ingezetenen naar valuta

(miljoenen)

	31-12-2003		31-12-2002	
	Tegoeden (in vreemde valuta)	Marktwaaarde (euro's)	Tegoeden (in vreemde valuta)	Marktwaaarde (euro's)
USD	405,7	321,2	312,5	298,0

Op balansdatum ligt de waarde van de waardepapieren tegen de marktprijs, namelijk € 49,6 miljoen, € 0,2 miljoen hoger dan die tegen de gemiddelde kostprijs.

4. Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro

In deze post zijn opgenomen de tegoeden in euro, in de vorm van zicht- of termijnrekeningen, «reverse repurchase agreements» bij niet in het eurogebied gevestigde financiële instellingen, alsook waardepapieren uitgegeven door niet-ingezetenen van het eurogebied.

Uitsplitsing van de tegoeden in euro naar soort belegging

(miljoenen euro's)

	31-12-2003	31-12-2002
Zichtrekeningen	58,5	3,7
Waardepapieren	186,3	–
	244,8	3,7

Op balansdatum ligt de waarde van de waardepapieren tegen de marktprijs € 0,1 miljoen hoger dan die tegen de gemiddelde kostprijs.

5. Kredietverlening aan kredietinstellingen van het eurogebied i.v.m. monetaire-beleidstransacties, luidende in euro

Deze post omvat de aan de kredietinstellingen verleende kredieten die voortvloeien uit de tenuitvoerlegging door de Bank van het monetaire beleid van het Eurosysteem.

De post is onderverdeeld in verschillende subposten, naar gelang van het soort instrument dat wordt gebruikt.

5.1 Basis-herfinancieringstransacties

Onder deze subpost is het bedrag vermeld van de liquiditeiten die voor twee weken aan de kredietinstellingen worden verschaft via wekelijkse aanbestedingen.

Net als in 2002 namen de in België gevestigde kredietinstellingen door deelneming aan die transacties structureel een hoger bedrag aan liquiditeiten op dan hun liquiditeitsbehoeften voortvloeiend uit de monetaire reserveverplichtingen en de autonome factoren. Aldus beschikten de kredietinstellingen over een overschot aan kasmiddelen dat via TARGET aan de andere financiële instellingen werd overgedragen (zie post 9.3 op de passiefzijde van de balans «Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto)»).

5.2 Langerlopende herfinancieringstransacties

In deze subpost zijn de kredieten opgenomen die aan de kredietinstellingen worden verstrekt door middel van maandelijke tenders met een looptijd van drie maanden.

Traditioneel hebben de Belgische kredietinstellingen slechts weinig belangstelling voor deze transacties, die erop gericht zijn te voorzien in de herfinancieringsbehoeften van de financiële sector op langere termijn. In 2003 is die belangstelling verder afgenomen en bedroeg het uitstaande bedrag gemiddeld nog slechts € 2 miljoen, tegen € 62 miljoen in 2002.

5.3 «Fine-tuning»-transacties met wederinkoop

Deze subpost betreft de op niet-regelmatige basis uitgevoerde open-markttransacties die vooral dienen om onverwachte fluctuaties in de liquiditeitsverhoudingen op de markt op te vangen.

Dergelijke transacties zijn het voorbije jaar niet verricht.

5.4 Structurele transacties met wederinkoop

Het gaat hier om open-markttransacties die hoofdzakelijk bedoeld zijn om de structurele liquiditeitspositie van de financiële sector ten opzichte van het Eurosysteem op duurzame wijze te beïnvloeden.

Dergelijke transacties zijn het voorbije jaar niet verricht.

5.5 Marginale beleningsfaciliteit

Een permanente faciliteit die tegenpartijen kunnen benutten om bij de Bank, op onderpand van beleenbare activa, tot de volgende ochtend krediet te verkrijgen tegen een vooraf vastgestelde rentevoet.

5.6 Kredieten uit hoofde van margestortingen

Supplementair krediet dat aan kredietinstellingen wordt verschaft en dat voortvloeit uit de waardestijging van de effecten die in onderpand werden gegeven voor andere aan die instellingen verstrekte kredieten.

Dergelijke transacties zijn het voorbije jaar niet verricht.

6. Overige vorderingen op kredietinstellingen van het eurogebied, luidende in euro

Tegoeden in rekeningen-courant (nostri rekeningen), aangehouden bij correspondenten van het eurogebied.

7. Waardepapieren uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro

Portefeuille waardepapieren in euro aangehouden voor beleggingsdoeleinden, die in euro luidende verhandelbare overheidseffecten, uitgegeven door lidstaten van de Europese Unie, omvat, alsook door sommige Duitse kredietinstellingen uitgegeven obligaties die gewaarborgd zijn door eersterangsvorderingen («Pfandbriefe») en door internationale of nationale overheidsinstellingen uitgegeven obligaties. Op balansdatum ligt de waarde van de waardepapieren tegen de marktprijs € 32,9 miljoen hoger dan die tegen de gemiddelde kostprijs.

8. Vorderingen binnen het Eurosysteem

8.1 Deelneming in het kapitaal van de ECB

De volgestorte deelneming van de Bank in het kapitaal van de Europese Centrale Bank (€ 5 miljard) bedraagt € 143,3 miljoen, of 2,8658 % van dat kapitaal. Dat percentage, dat onveranderd is gebleven sinds 1999, komt overeen met het gemiddelde van het aandeel van België in het BBP en in de bevolking van de Europese Unie.

8.2 Vorderingen op de ECB uit hoofde van overdracht van externe reserves

Deze subpost heeft betrekking op de in euro luidende vordering ten belope van € 1.432,9 miljoen die de Bank heeft uitstaan op de ECB ten gevolge van de overdracht, begin 1999, van een deel van haar externe reserves aan deze Instelling (85 % in vreemde valuta en 15 % in goud) in verhouding tot haar quotum in het volgestorte kapitaal van de ECB.

De vergoeding op de in euro luidende vordering belooft 85 % van de marginale rentevoet van de basis-herfinancierings-transacties. Over het gedeelte in goud van de overdracht wordt geen interest vergoed.

De overgedragen reserves worden nog altijd beheerd door de Bank, maar voor rekening van de ECB. Ze verschijnen niet in de balans maar wel in de posten buiten balanstelling.

8.3 Nettovorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem

Deze subpost omvat de nettovorderingen op het Eurosysteem in verband met de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem (zie de boekhoudkundige principes en waarderingsregels betreffende de post «Bankbiljetten in omloop»).

8.4 Overige vorderingen binnen het Eurosysteem (netto)

Deze subpost omvat, in voorkomend geval, de nettovordering van de Bank op de ECB ten gevolge van de grensoverschrijdende betalingen via TARGET en de nettovordering in verband met de correspondentenrekeningen (zie toelichting bij de subpost 9.3 op de passiefzijde).

9. Overige activa

9.1 Munten uit het eurogebied

In deze subpost is de kasvoorraad euromunten van de Bank opgenomen. De munten worden door de Bank in omloop gebracht voor rekening van de Schatkist en deze wordt voor het desbetreffende bedrag gecrediteerd. Overeenkomstig de beschikking van de ECB van 23 oktober 2003 tot wijziging van die van 19 december 2002 inzake de goedkeuring met betrekking tot de omvang van de muntuitgifte in 2003, bedraagt het maximumbedrag van de in euro uit te geven munten, voor België, € 246,9 miljoen, zodat het toegestane totaalbedrag uitkomt op € 787,5 miljoen.

9.2 Materiële vaste activa

Gronden, gebouwen, uitrusting, computerapparatuur en -programma's, meubelen en het rollend materieel worden tegen hun aanschaffingsprijs geboekt.

In 2003 bedroegen de investeringen van de Bank in materiële vaste activa, bijkomende kosten inbegrepen, in totaal € 20,2 miljoen. Met uitzondering van de gronden werden ze integraal afgeschreven in het jaar van aanschaf. Overigens is van de rekening «Materiële vaste activa» een bedrag afgeboekt dat gelijk is aan de boekwaarde van de activa die verkocht of buiten gebruik gesteld werden.

9.3 Overige financiële activa

Deze post omvat de effecten die de Bank heeft verworven als tegenwaarde van het kapitaal, de reserves en de afschrijvingsrekeningen. Krachtens artikel 29, punt 4 van de statuten beslist de Bank vrij over de beleggingen die ze daartoe verricht, na raadpleging van de Regentenraad en onverminderd de regels vastgelegd door de ECB.

Die beleggingen bestaan hoofdzakelijk uit verhandelbare overheidseffecten, uit waardepapieren die het kapitaal vertegenwoordigen van financiële instellingen waarvoor bijzondere wettelijke bepalingen gelden of die onderworpen zijn aan de staatswaarborg of aan het toezicht van de Staat, en uit aandelen van de BIB te Bazel.

9.4 Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans

Onder deze subpost zijn, in voorkomend geval, de positieve herwaarderingsverschillen op termijntransacties in deviezen opgenomen. Deze verschillen hebben als tegenpost de passiefpost 12 «Herwaarderingsrekeningen».

9.5 Overlopende rekeningen

Deze subpost omvat de over te dragen lasten, de niet-ontvangen verlopen rente op waardepapieren en andere activa.

9.6 Diversen

Het gaat hoofdzakelijk om de te ontvangen rente op de vordering uit hoofde van overdracht van externe reserves aan de ECB en op de nettovordering in verband met de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem. Deze subpost omvat tevens commerciële, fiscale of andere vorderingen, voorraden en lopende bestellingen bij de Drukkerij (met uitzondering van de voorraden biljettenpapier bestemd voor eigen gebruik).

PASSIVA

1. Bankbiljetten in omloop

Deze post omvat het aandeel van de Bank in de bankbiljettenomloop van de door de twaalf centrale banken van het Eurosysteem uitgegeven eurobankbiljetten in verhouding tot haar gestorte deelneming in het kapitaal van de ECB, zijnde € 14.199,6 miljoen (zie de boekhoudkundige principes en waarderingsregels betreffende de post « Bankbiljetten in omloop »).

2. Verplichtingen aan kredietinstellingen van het eurogebied i.v.m. monetaire-beleidsmaatregelen, luidende in euro

Deze post omvat hoofdzakelijk de tegoeden die de kredietinstellingen aanhouden in het kader van het stelsel van de monetaire reserveverplichtingen.

2.1 Rekeningen-courant (met inbegrip van reserveverplichtingen)

Rekeningen in euro van de kredietinstellingen die hoofdzakelijk dienen om te voldoen aan hun reserveverplichtingen. Deze verplichtingen moeten gemiddeld over een aanhoudingsperiode van een maand worden nagekomen, welke periode loopt van de 24ste van elke maand tot de 23ste van de volgende maand.

2.2 Depositofaciliteit

Een permanente faciliteit die door de kredietinstellingen kan worden benut om deposito's tot de volgende ochtend te plaatsen bij de Bank, tegen een vooraf vastgestelde rentevoet.

2.3 Termijndeposito's

Bij de Bank geplaatste deposito's met het oog op de afoming van liquiditeiten in de markt in het kader van « fine-tuning »-transacties van het Eurosysteem. Hiervan werd eind mei gebruik gemaakt, toen de ECB via een snelle tender de liquiditeit verkrapte door deposito's voor 3 dagen aan te trekken tegen een vooraf bepaalde vaste rente. Voor de Bank ging het om een bedrag van € 0,5 miljard.

2.4 « Fine-tuning »-transacties met wederinkoop

Andere monetaire-beleidsmaatregelen ter verkrapping van de liquiditeit.

Dergelijke transacties zijn het voorbije jaar niet verricht.

2.5 Deposito's uit hoofde van margestortingen

Het betreft deposito's die kredietinstellingen hebben gevormd ter compensatie van de waardedaling van de effecten die in onderpand werden gegeven voor andere aan die instellingen verstrekte kredieten.

Dergelijke transacties zijn het voorbije jaar niet verricht.

3. Overige verplichtingen aan kredietinstellingen van het eurogebied, luidende in euro

Verplichtingen aan kredietinstellingen die niet in verband staan met de monetaire-beleidsmaatregelen. Het betreft, in voorkomend geval, « repurchase agreements » die verband houden met het beheer van de portefeuille waardepapieren in euro vermeld onder post 7 op de actiefzijde.

Dergelijke transacties zijn het voorbije jaar niet verricht.

4. Verplichtingen aan overige ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro

4.1 Overheid

Deze post omvat de saldi van de rekeningen-courant op naam van de Staat en de overheidsbesturen. Krachtens een overeenkomst van 12 maart 1999 wordt het saldo van de rekening-courant van de Schatkist tot een maximumbedrag van € 50 miljoen vergoed tegen de marginale rentevoet van de basis-herfinancieringstransacties.

4.2 Overige verplichtingen

Deze post heeft betrekking op de tegoeden in rekeningen-courant die voornamelijk worden aangehouden door financiële tussenpersonen die geen toegang hebben tot de permanente faciliteiten.

5. Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro

Deze post omvat de rekeningen-courant aangehouden door centrale banken en andere banken, internationale en supranationale instellingen en andere rekeninghouders die niet in het eurogebied gevestigd zijn.

6. Verplichtingen aan ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta

Het betreft hoofdzakelijk verplichtingen ten gevolge van «repurchase agreements» die met ingezetenen van het eurogebied worden afgesloten.

(miljoenen)

	31-12-2003		31-12-2002	
	Verplichtingen (in vreemde valuta)	Marktwaarde (euro's)	Verplichtingen (in vreemde valuta)	Marktwaarde (euro's)
USD	66,2	52,4	–	–

7. Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta

In deze post zijn hetzelfde soort transacties opgenomen als die vermeld onder post 6 hierboven, maar afgesloten met niet in het eurogebied gevestigde tegenpartijen.

(miljoenen)

	31-12-2003		31-12-2002	
	Verplichtingen (in vreemde valuta)	Marktwaarde (euro's)	Verplichtingen (in vreemde valuta)	Marktwaarde (euro's)
USD	1.303,6	1.032,2	895,8	854,2

8. Tegenwaarde toegewezen bijzondere trekkingsrechten in het IMF

Het bedrag dat is opgegeven vertegenwoordigt de tegenwaarde van de SDR's, geboekt tegen de koers die ook van toepassing is op de SDR-tegoeden, die aan het IMF moeten worden teruggestort indien SDR's worden geannuleerd, indien de door het Fonds ingestelde SDR-afdeling zou worden opgeheven of indien België zou besluiten zich eruit terug te trekken. Deze verplichting van onbepaalde duur belooft SDR 485,2 miljoen.

9. Verplichtingen binnen het Eurosysteem

9.1 Verplichtingen ingevolge de uitgifte van promessen als zekerheidstelling voor door de ECB uitgegeven schuldbewijzen

In deze subpost wordt, in voorkomend geval, het nominale bedrag opgenomen van de door de Bank aan de ECB uitgeschreven promessen als zekerheidstelling voor de door deze Instelling uitgegeven schuldbewijzen. Tijdens het afgelopen jaar heeft de ECB dit monetaire-beleidsinstrument niet aangewend.

9.2 Nettoverplichtingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem

Deze post omvat de nettoverplichtingen ten aanzien van het Eurosysteem in verband met de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem (zie de boekhoudkundige principes en waarderingsregels betreffende de post « Bankbiljetten in omloop »).

9.3 Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto)

In deze subpost is de nettoschuld opgenomen van de Bank aan de ECB, die resulteert uit de grensoverschrijdende betalingen via het TARGET-systeem.

De nettopositie tegenover de ECB wordt vergoed tegen de marginale rentevoet van de basis-herfinancieringstransacties.

In deze subpost is ook de nettoschuld opgenomen die voortvloeit uit de betalingsverrichtingen die worden uitgevoerd via de door de Bank bij de andere NCB's van het Eurosysteem geopende correspondentenrekeningen.

Deze subpost omvat nog andere nettoverplichtingen binnen het Eurosysteem, zoals de verplichting tot teruggave, begin 2004, van de seigniorage-inkomsten die de ECB in 2003 aan de Bank heeft toegekend (€ 18,9 miljoen) – zie eveneens post I.5 van de resultatenrekening. Op deze verplichting is in mindering gebracht de vordering op de ECB die voortvloeit uit het mechanisme voor de samenvoeging en de verdeling van de monetaire inkomsten binnen het Eurosysteem (€ 10,6 miljoen).

10. Overige passiva

10.1 Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans

In deze subpost staan negatieve herwaarderingsverschillen op termijntransacties in deviezen geboekt. Post 12 « Herwaarderingsrekeningen » vormt de tegenpost van deze verschillen, die verband houden met de deviezenswaps waarvan het termijnluik is opgenomen in de posten buiten balanstelling.

10.2 Overlopende rekeningen

Deze subpost omvat de toe te rekenen kosten wegens te betalen, maar niet verlopen rente en de over te dragen opbrengsten.

10.3 Diversen

Deze subpost omvat het bedrag van de bankbiljetten in Belgische frank die nog in omloop blijven aan het einde van het boekjaar (€ 237,4 miljoen), na aftrek van het bedrag van € 223,1 miljoen dat aan de Schatkist werd betaald krachtens de Overeenkomst tussen de Bank en de Staat van 22 februari 2002 ter uitvoering van artikel 9 van de wet van 24 augustus 1939 op de Nationale Bank van België, de schulden met betrekking tot sociale lasten, de aan de Staat verschuldigde bedragen voor het afgesloten boekjaar met betrekking tot het aandeel van de Staat in de opbrengsten en kosten van de Bank, alsook de rente die de Bank verschuldigd is op haar nettoschuld aan de ECB in het kader van TARGET.

11. Voorzieningen

11.1 Voorziening voor toekomstige wisselkoersverliezen

De officiële deviezenreserves van de Belgische Staat worden aangehouden en beheerd door de Bank. Krachtens de overeenkomst van 8 juli 1998 tussen de Staat en de Bank laat de Staat de op vreemde valuta gerealiseerde meerwaarden ter beschikking van de Bank, op voorwaarde dat deze ze opneemt in een voorziening ter dekking van eventuele toekomstige wisselkoersverliezen.

Samen met de positieve herwaarderingsverschillen op vreemde valuta vormt deze voorziening een buffer om mogelijke gerealiseerde of uitgedrukte en niet-gerealiseerde wisselkoersverliezen op te vangen.

(miljoenen euro's)

Saldo op 31 december 2002	925,5
Terugneming	-417,3
Toevoeging	-
Saldo op 31 december 2003	508,2

Een bedrag van € 182,3 miljoen werd teruggenomen om de wisselkoersverliezen op dollars te dekken.

Naar aanleiding van de substantiële vermindering van de nettopositie in vreemde valuta, heeft de Regentenraad bovendien besloten vanaf het boekjaar 2003 de voorziening, op grond van de door de Bank gehanteerde risicobeoordelingsmodellen, aan te passen aan de beste huidige raming van het te dekken wisselrisico. Deze aanpassing heeft tot doel de opbouw van overtollige voorzieningen te vermijden en aldus het aangepaste karakter van deze voorziening te verzekeren. Dienovereenkomstig werd besloten voor het boekjaar 2003 een bedrag van € 235 miljoen terug te nemen.

11.2 Voorziening voor nieuwbouw

Niet meer gebruikte voorziening.

11.3 Voorziening voor diverse risico's

In deze post is het voorzorgsfonds opgenomen dat eind 1957 werd ingesteld met het oog op de risico's verbonden aan de activiteiten van de Bank en de schommelingen waaraan haar resultaten onderhevig zijn.

De vorming van de voorziening voor diverse risico's berust op een gangbare praktijk bij de kredietinstellingen, die, krachtens het koninklijk besluit van 23 september 1992 op de jaarrekening van de kredietinstellingen, een verzorgingsfonds mogen aanleggen om eventuele toekomstige risico's te dekken die door hun aard verbonden zijn aan de uitoefening van hun bancaire activiteit. De mogelijkheid om een dergelijk fonds te vormen is trouwens vastgelegd in de richtlijn 86/635/EEG van 8 december 1986.

Dat de Bank over zo'n fonds beschikt, wijst erop dat ze voorzichtigheid nastreeft, gelet op de bijzondere risico's die inherent zijn aan de transacties van een centrale bank.

	(miljoenen euro's)
Saldo op 31 december 2002	461,5
Terugneming	–
Toevoeging	66,0
Saldo op 31 december 2003	527,5

12. Herwaarderingsrekeningen

In deze post worden de positieve koers- en prijsherwaarderingsverschillen geboekt die overeenstemmen met het verschil tussen, enerzijds, de marktwaarde op balansdatum van de nettoposities van externe reserves en effecten (met uitzondering van die van de portefeuille statutaire beleggingen) en, anderzijds, de gemiddelde kostprijs van die posities.

	Saldo op 31-12-2003	Saldo op 31-12-2002
Positieve koersherwaarderingsverschillen op :		
– goud	2.379,8	2.351,1
– contant- en termijnposities in deviezen	0,1	345,1
– nettopositie in SDR	–	–
Positieve prijsherwaarderingsverschillen op :		
– rentefutures en futures op vastrentende effecten	0,2	–
– waardepapieren in deviezen	12,3	107,2
– waardepapieren in euro (met uitzondering van de statutaire beleggingen)	36,2	99,0
	2.428,6	2.902,4

13. Kapitaal en reservefonds

13.1 Kapitaal

Het maatschappelijk kapitaal, ten belope van 10 miljoen euro, is vertegenwoordigd door 400.000 aandelen, waarvan er 200.000 nominatief en onoverdraagbaar ingeschreven zijn op naam van de Belgische Staat. Het maatschappelijk kapitaal is volgestort. De aandelen hebben geen nominale waarde.

13.2 Reservefonds

Het reservefonds, waarvan sprake in artikel 46 van de statuten van de Bank, omvat de statutaire reserve, de buitengewone reserve en de afschrijvingsrekeningen voor materiële vaste activa.

De statutaire reserve stijgt ten gevolge van de verdeling van de winst van het voorgaande boekjaar. De afschrijvingsrekeningen voor materiële vaste activa stijgen met € 15 miljoen; deze toename stemt overeen met de in 2003 gedane investeringen, verminderd met een bedrag gelijk aan de boekwaarde van de verkochte of buiten gebruik gestelde activa.

De buitengewone reserve is met € 68,3 miljoen toegenomen als gevolg van de toewijzing, bij voorrang, door de Regentenraad op grond van artikel 45 van de statuten, van een deel van de winst van het vorige boekjaar aan deze reserve (€ 68 miljoen), alsook van de overboeking in 2003 van het belastingvrije gedeelte van de gerealiseerde meerwaarde op de verkoop van materiële vaste activa (€ 0,3 miljoen).

Het fiscaal vrijgestelde gedeelte van de buitengewone reserve bedraagt € 15,4 miljoen.

14. Winst van het boekjaar

De winst van het boekjaar bedraagt € 127,7 miljoen, tegen € 106,8 miljoen in 2002.

2.4 Toelichting bij de resultatenrekening

I. OPBRENGSTEN VAN DE NETTO RENTEGEVENDE ACTIVA

De netto rentegevende activa omvatten het geheel van de activa en passiva in vreemde valuta en in euro waarvan de baten na aftrek van de lasten van de vergoede passiva onderworpen zijn aan een verdeling tussen de Staat en de Bank, volgens de voorwaarden die worden toegelicht in post VII «Aandeel van de Staat».

1. Rentebaten

De rentebaten bestaan uit de opbrengst van de krediettransacties en de beleggingen in euro en van de beleggingen in vreemde valuta. Daarnaast omvatten zij de opbrengst van de vordering op de ECB uit hoofde van de overdracht van externe reserves en van de nettovorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem.

	31-12-2003	31-12-2002	Vershil
Rentebaten van activa in euro	572,3	501,8	70,5
Rentebaten van externe reserves	212,7	338,0	-125,3
Totaal	785,0	839,8	-54,8

(miljoenen euro's)

1.1 Rentebaten van activa in euro

Deze zijn hoofdzakelijk afkomstig van:

- de krediettransacties in het kader van het monetaire beleid;
- de portefeuille waardepapieren in euro;
- de vordering op de ECB uit hoofde van de overdracht van externe reserves;
- de nettovorderingen binnen het Eurosysteem uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten.

1.1.1 Krediettransacties in het kader van het monetaire beleid

De opbrengsten uit deze transacties vertonen een daling met € 23,2 miljoen, doordat de afname van de gemiddelde rente van de basis-herfinancieringstransacties een grotere invloed had dan de stijging van het gemiddelde volume van de toegewezen kredieten.

1.1.2 Portefeuille waardepapieren in euro

De rentebaten van de waardepapieren in euro zijn afgenomen met € 10,9 miljoen door de daling van de gemiddelde rente, waarvan het effect deels werd gecompenseerd door dat van de stijging van het gemiddelde uitstaande bedrag van de portefeuille waardepapieren.

1.1.3 Vordering uit hoofde van overdracht van externe reserves aan de ECB

De vordering van de Bank op de ECB uit hoofde van overgedragen externe reserves wordt vergoed ten belope van 85% van de marginale rentevoet van de basis-herfinancieringstransacties. Die vergoeding is afgenomen met € 11,8 miljoen als gevolg van de daling van de gemiddelde marginale rentevoet.

1.1.4 Nettovorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem

Het gaat om rentebaten, ten belope van € 173,7 miljoen voor het boekjaar 2003, met betrekking tot de nettovorderingen binnen het Eurosysteem die overeenstemmen met de op bankbiljetten in omloop verrichte maandelijkse aanpassingen (zie de boekhoudkundige principes en waarderingsregels betreffende de post « Bankbiljetten in omloop »).

1.2 Rentebaten van externe reserves

Deze vloeien voort uit :

- de vorderingen in verband met transacties uit hoofde van internationale samenwerking ;
- de beleggingen in deviezen.

1.2.1 Vorderingen in verband met transacties uit hoofde van internationale samenwerking

De rentebaten van de vorderingen in verband met transacties uit hoofde van internationale samenwerking, meer bepaald in het kader van het IMF, zijn in 2003 met € 15,4 miljoen teruggelopen als gevolg van de daling van de rente die over deze vorderingen wordt vergoed, alsook van de depreciatie van de SDR ten opzichte van de euro. De stijging van het gemiddelde volume van die vorderingen heeft die effecten licht gecompenseerd.

1.2.2 Beleggingen in deviezen

De rentebaten van de beleggingen in deviezen zijn met € 109,9 miljoen gedaald, vooral als gevolg van een daling van de rentevoet op beleggingen in dollar. Bovendien hebben de depreciatie van die valuta ten opzichte van de euro, alsook de afname van het gemiddelde volume van die beleggingen door de verkoop van dollars tegen euro's en SDR's eveneens bijgedragen tot de daling van die baten.

2. Rentelasten

De rentelasten omvatten de lasten van de verplichtingen in euro en van de externe verplichtingen.

(miljoenen euro's)

	31-12-2003	31-12-2002	Vershil
Rentelasten van verplichtingen in euro	417,3	430,6	-13,3
Rentelasten van externe verplichtingen	9,1	16,3	-7,2
	426,4	446,9	-20,5

2.1 Rentelasten van verplichtingen in euro

Deze hebben betrekking op :

- de monetaire reserverekeningen, de depositofaciliteit en de overige rentedragende deposito's ;
- de nettoverplichtingen ten opzichte van het Eurosysteem uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem ;
- de nettoverplichtingen ten opzichte van de ECB in het kader van TARGET.

2.1.1 Monetaire reserverekeningen, depositofaciliteit en overige rentedragende deposito's

De rentelasten zijn afgenomen met € 73,4 miljoen, onder invloed van een daling van de marginale rentevoet van de basis-herfinancieringstransacties, dat is de rente die over deze rekeningen wordt vergoed.

2.1.2 Nettoverplichtingen ten opzichte van het Eurosysteem uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem

In 2003 werden geen verplichtingen van dit type aangegaan.

2.1.3 Nettoverplichtingen ten opzichte van de ECB in het kader van TARGET

De stijging met € 65,7 miljoen van de rentelasten van de nettoschulden in verband met TARGET is het gevolg van de sterke toename van het gemiddelde uitstaande bedrag, waarvan het effect groter was dan die van de daling van de marginale rentevoet van de basis-herfinancieringstransacties.

2.2 Rentelasten van externe verplichtingen

Deze hebben betrekking op:

- de « repurchase agreements » in vreemde valuta;
- de netto-aanwending van het SDR-tegoed.

2.2.1 Repurchase agreements in vreemde valuta

De rentelasten van de repurchase agreements zijn afgenomen (€ 5,7 miljoen), onder invloed van een daling van de op repurchase agreements toegepaste gemiddelde rente alsook van een depreciatie van de dollar ten opzichte van de euro, die deels werden gecompenseerd door een stijging van het gemiddelde volume van de repurchase agreements.

2.2.2 Netto-aanwending van het SDR-tegoed

De rentelasten zijn in 2003 teruggelopen met € 1,5 miljoen wegens de daling van het gemiddelde niveau van de netto-aanwending van het SDR-tegoed en de gemiddelde rente hiervan, alsook wegens de depreciatie van de SDR ten opzichte van de euro.

3. Kapitaalwinsten en -verliezen op waardepapieren

Tijdens het verslagjaar werd een netto kapitaalwinst van € 135,4 miljoen geboekt op de verkoop van waardepapieren, tegen € 176,6 miljoen in 2002. Bovendien werden de latente kapitaalverliezen ten belope van € 6 miljoen geboekt als resultaten, terwijl de niet-gerealiseerde winsten op waardepapieren (€ 48,5 miljoen) in de herwaarderingsrekeningen op de passiefzijde van de balans zijn opgenomen.

4. Toedeling van monetaire inkomsten van het Eurosysteem

Vanaf 2003 worden de monetaire inkomsten van elke NCB van het Eurosysteem bepaald door de feitelijke jaarinkomsten te berekenen van de te oormerken activa die worden aangehouden als tegenwaarde voor hun referentiepassiva. Deze passiva omvatten de volgende posten:

- de bankbiljetten in omloop;
- de verplichtingen aan kredietinstellingen van het eurogebied in verband met monetaire-beleidstransacties, luidende in euro;
- de nettoverplichtingen binnen het Eurosysteem afkomstig van TARGET-transacties;
- de nettoverplichtingen binnen het Eurosysteem in verband met de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem.

Alle rentelasten die zijn betaald op de in de referentiepassiva begrepen verplichtingen worden van de samengevoegde monetaire inkomsten van elke NCB in mindering gebracht.

De te oormerken activa omvatten de volgende posten:

- de kredietverlening aan kredietinstellingen van het eurogebied i.v.m. monetaire-beleidstransacties, luidende in euro;
- de vorderingen binnen het Eurosysteem uit hoofde van de externe reserves die werden overgedragen aan de ECB;
- de nettovorderingen binnen het Eurosysteem die voortvloeien uit de TARGET-transacties;
- de nettovorderingen binnen het Eurosysteem die verband houden met de verdeling van de eurobankbiljetten in het Eurosysteem;
- een beperkt bedrag van de tegoeden in goud van elke NCB, naar rato van haar verdeelsleutel voor het geplaatste kapitaal.

Goud wordt geacht geen inkomsten op te leveren.

Wanneer de waarde van de te oormerken activa van een NCB hoger of lager is dan die van haar referentiepassiva, wordt het verschil gecompenseerd door op dit verschil het gemiddelde rendement van de te oormerken activa van alle NCB's samen toe te passen.

De door het Eurosysteem samengevoegde inkomsten worden tussen de NCB's van het eurogebied verdeeld volgens de verdeelsleutel van het geplaatste kapitaal (3,5383% voor de Bank).

Berekening van de netto monetaire inkomsten die voor het boekjaar 2003 aan de Bank worden toegeedeeld:

	(miljoenen euro's)
- binnen het Eurosysteem door de Bank samengevoegde monetaire inkomsten	-264,0
- door het Eurosysteem aan de Bank verdeelde monetaire inkomsten	274,6
Verdeelde netto monetaire inkomsten	10,6

5. Door de ECB verdeelde inkomsten

In 2003 ontving de Bank een dividend van € 21,7 miljoen op haar deelneming in het kapitaal van de ECB voor het boekjaar 2002, tegen € 51,6 miljoen tijdens het voorgaande boekjaar.

In deze post wordt tevens de opbrengst opgenomen van de verdeling van de inkomsten die de ECB uit haar aandeel in de uitgifte van eurobankbiljetten haalt. Evenwel heeft de Raad van Bestuur, gezien het verwachte resultaat van de ECB, besloten om die inkomsten voor het boekjaar 2003 niet te verdelen, terwijl daarentegen de Bank om die reden in 2002 € 21,4 miljoen had ontvangen.

II. WISSELKOERSRESULTATEN

1. Wisselkoersresultaten

In deze subpost worden de wisselkoersresultaten geboekt betreffende de transacties in vreemde valuta die de Bank verricht, hetzij in het kader van haar autonoom beheer van de officiële wisselreserves van België, hetzij in het kader van internationale akkoorden waartoe België zich heeft verbonden of van operaties uit hoofde van internationale monetaire samenwerking waarbij de Bank, met de goedkeuring van de Belgische Staat, partij is.

Deze subpost omvat ook, in voorkomend geval, de gerealiseerde meerwaarde op goudverkoppen.

Het bedrag van de subpost omvat in hoofdzaak de gerealiseerde wisselkoerswinsten op de verkopen van dollars (€ 167,8 miljoen), de niet-gerealiseerde wisselkoersverliezen op dollars (€ 443,3 miljoen), de wisselkoersverliezen op de transacties in SDR (€ 240,5 miljoen) en de meerwaarde op de goudverkopen aan de Koninklijke Munt van België (€ 0,6 miljoen).

2. Voorziening voor toekomstige wisselkoersverliezen

In deze post worden de wijzigingen in de voorziening voor toekomstige wisselkoersverliezen geboekt (zie passiefpost 11.1).

Het bedrag dat werd teruggenomen ten einde de voorziening aan te passen aan de huidige beste schatting van het te dekken risico, maakt deel uit van de financiële opbrengsten bedoeld in artikel 29 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Bank.

III. PROVISIES

Deze post omvat de door de Bank ontvangen provisies voor haar dienstverlening als financieel bemiddelaar, alsook de door de Bank betaalde provisies voor financiële diensten door derden verleend aan de Bank.

IV. TERUGWINNINGEN BIJ DERDEN

De terugwinningen bij derden hebben betrekking op de levering van goederen en de dienstverlening in diverse domeinen, zoals:

- de Balanscentrale en de Centrales voor kredieten aan particulieren en aan ondernemingen;
- de Currency, Cash en Bond centers;
- het effectenvereffeningssysteem;
- de betalingssystemen: TARGET, ELLIPS, UCV en Verrekenkamer;
- de centrale verwerking van handelspapier;
- de werken uitgevoerd door de Drukkerij;
- de diensten geleverd door het departement Algemene Statistiek.

V. OPBRENGSTEN VAN DE STATUTAIRE BELEGGINGEN

Krachtens artikel 29, lid 3, van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Bank, staat het provenu van de fondsen en effecten verkregen ter vertegenwoordiging van het kapitaal, van de reserves en van de afschrijvingsrekeningen, vrij ter beschikking van de Bank.

De stijging van dat provenu vloeit voornamelijk voort uit de groei van de portefeuille waardepapieren naar aanleiding van de overdracht aan het reservefonds bij de afsluiting van het voorgaande boekjaar, waarvan het effect meer dan ten volle de invloed compenseerde van de rentedaling op de kapitaalmarkten.

VI. OVERIGE OPBRENGSTEN

De overige opbrengsten omvatten de opbrengst van de verkoop van gebouwen, van de tegeldemaking van buiten gebruik gesteld materieel en meubilair en andere diverse opbrengsten.

VII. AANDEEL VAN DE STAAT

1. Opbrengsten van de netto rentegevende activa (artikel 29)

Op grond van artikel 29 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Bank worden aan de Staat toegekend de netto financiële opbrengsten die 3% overschrijden van het verschil tussen het op jaarbasis berekende gemiddelde bedrag van de rentegevende activa – behalve fondsen en effecten verkregen ter vertegenwoordiging van het kapitaal, van de reserves en van de afschrijvingsrekeningen, waarvan het provenu vrij ter beschikking van de Bank staat – en de passiva van de Bank waarover rente wordt vergoed.

Onder netto financiële opbrengsten wordt verstaan :

- 1° het gedeelte van de aan de Bank toebedeelde monetaire inkomsten overeenkomstig artikel 32.5 van de statuten van het ESCB;
- 2° het gedeelte van de aan de Bank toebedeelde nettowinst van de ECB krachtens artikel 33.1 van de statuten van het ESCB;
- 3° de opbrengst van de rentegevende activa van de Bank en van haar financiële beheerstransacties, verminderd met de financiële lasten die voortvloeien uit de rentegevende passiva en de verrichtingen van financieel beheer die niet in verband staan met de activa- en passivabestanden die de berekeningsbasis vormen voor de opbrengsten bedoeld onder 1° en 2° hierboven.

Indien het bedrag van de netto rentegevende activa niet het aandeel weergeeft van de Bank in de monetaire basis van het Stelsel, dat wil zeggen de som van de biljetten in omloop en van de verplichtingen voortvloeiend uit de deposito's aangehouden door de kredietinstellingen, wordt dit bedrag voor de toepassing van dit artikel tot het passende bedrag aangepast.

Voor de berekening van het aandeel van de Staat, is, als opbrengst van financiële beheerstransacties, rekening gehouden met het bedrag van € 235 miljoen dat op de voorziening voor toekomstige wisselkoersverliezen werd teruggenomen.

2. Opbrengsten die volledig aan de Staat toekomen

Dit zijn opbrengsten uit activa die de tegenpost vormen van de deposito's, met uitzondering van die onder passiefpost 4.1, die worden gevormd uit hoofde van diverse bijzondere overeenkomsten tussen de Belgische Staat en andere Staten.

Op grond van artikel 30 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Bank, wordt aan de Staat ook de netto-opbrengst toegekend van de activa die de tegenpost vormen van de door de Bank gerealiseerde meerwaarde naar aanleiding van arbitrages van activa in goud tegen andere externe reservebestanddelen, welke meerwaarde op een bijzondere onbeschikbare reserverekening wordt geboekt.

Tot slot stort de Bank, krachtens de wet van 2 januari 1991 betreffende de markt van de effecten van de overheidsschuld en het monetaire beleidsinstrumentarium, jaarlijks een bedrag van € 24,4 miljoen in de Schatkist als compensatie voor de meeruitgaven die voor de Staat voortvloeien uit de conversie, in 1991, van de geconsolideerde schuld tegenover de Bank in vrij verhandelbare effecten.

3. Wisselkoersresultaten

Krachtens artikel 9 van de wet van 22 februari 1998 tot vaststelling van het organiek statuut van de Nationale Bank van België worden de akkoorden of verrichtingen van internationale monetaire samenwerking, die de Bank uitvoert voor rekening van of met de uitdrukkelijke instemming van de Staat, gedekt door de staatswaarborg. De op die transacties gerealiseerde wisselkoerswinsten en -verliezen worden toegewezen aan de Staat. In 2003 hebben de transacties in SDR aanleiding gegeven tot een netto wisselkoersverlies van € 240,5 miljoen.

De meerwaarde van € 0,6 miljoen gerealiseerd op de overdracht van goud aan de Koninklijke Munt van België (artikel 37 van de bovenvermelde wet) wordt eveneens aan de Staat toegekend.

VIII. OVERBOEKING NAAR DE ONBESCHIKBARE RESERVE MEERWAARDE OP GOUD

In deze post wordt, in voorkomend geval, het bedrag vermeld van de, naar aanleiding van de arbitrage van activa in goud tegen andere externe reservebestanddelen, gerealiseerde meerwaarde, overeenkomstig artikel 30 van de bovenvermelde wet.

IX. ALGEMENE KOSTEN

1. Bezoldigingen en sociale lasten

Deze kosten omvatten de bezoldigingen en sociale lasten van het personeel, de Directie, het tijdelijke personeel en de studenten, alsook de pensioenen van gewezen leden van de Directie en de presentiegelden van de leden van de toezichthoudende organen.

2. Overige kosten

Deze subpost omvat onder meer de bedrijfskosten verbonden aan de herstelling en het onderhoud van de gebouwen en aan de productie en de verwerking van de bankbiljetten, de informaticakosten en de kosten in verband met de uitzendkrachten.

X. UITZONDERLIJKE KOSTEN

Nihil.

XI. AFSCHRIJVINGEN VAN MATERIËLE VASTE ACTIVA

De op 31 december 2003 uitgevoerde afschrijvingen dekken de volgende investeringen:

	(miljoenen euro's)
– nieuwe bouwwerken en technische uitrusting	0,1
– vernieuwing van gebouwen	3,2
– informaticamaterieel en software	9,2
– materieel voor de Drukkerij	2,3
– overig materieel en meubelen	5,1
Totaal	19,9

XII. VOORZIENINGEN

Deze post omvat de wijzigingen in de hierna volgende voorzieningen:

1. Voorziening voor nieuwbouw (zie passiefpost 11.2).
2. Voorziening voor diverse risico's (zie passiefpost 11.3).

xiii. BELASTINGEN, TAKSEN EN HEFFINGEN

Naast de vennootschapsbelasting omvat deze post ook de roerende en de onroerende voorheffing, de niet-aftrekbare BTW op exploitatiekosten en de regionale, provinciale en gemeentelijke belastingen.

De Bank boekt als lasten eigen aan het boekjaar alle, onverschillig welke, door haar verschuldigde belastingen, taksen en heffingen, na aftrek van de eventueel tijdens hetzelfde boekjaar ontvangen terugbetalingen van belastingen. Indien, bij de afsluiting van het boekjaar, de geraamde vennootschapsbelasting, geboekt in deze post, het bedrag van de voorafbetalingen en de verrekenbare voorheffingen overtreft, wordt het verschuldigde supplement opgenomen in de subpost 10.3 « Overige passiva, diversen ». In het tegenovergestelde geval wordt het betaalde overschot opgenomen in de subpost 9.6 « Overige activa, diversen ».

Voor het boekjaar 2003 geeft de Bank een fiscaal verlies van € 261,2 miljoen aan dat op latere belastbare winsten kan worden aangerekend. Het uitgestelde belastingvoordeel, berekend op basis van het vennootschapsbelastingstarief, wordt op € 88,8 miljoen geraamd.

xiv. OVERBOEKING NAAR DE BELASTINGVRIJE RESERVES

Deze post omvat het fiscaal vrijgestelde bedrag, dat in de buitengewone reserve wordt opgenomen (zie passiefpost 13.2), van de meerwaarde gerealiseerd op de verkoop van materiële vaste activa (artikel 44, § 1, 2° en artikel 190 van het W.I.B. 1992).

2.5 Toelichting bij de posten buiten balanstelling

Termijntransacties in vreemde valuta en in euro

Op 31 december 2003 heeft de termijnpositie betrekking op deviezenswaps en is ze als volgt samengesteld:

	(miljoenen)	
	in vreemde valuta	euro's
termijnvorderingen		
– in euro		2.241,3
– in USD	549,9	435,4
termijnverplichtingen		
– in euro		85,6
– in USD	2.663,0	2.108,5
– in JPY	49.000,0	362,8

Deze swaps werden grotendeels gesloten tegen euro's. De termijnvorderingen en -verplichtingen in vreemde valuta werden geherwaardeerd in euro tegen dezelfde koersen als die voor de contante deviezentegoeden.

Termijntransacties op rentetarieven en op vastrentende effecten

Bij de afsluiting van het boekjaar heeft de Bank een aankooppositie in futures op Amerikaanse overheidsobligaties en in futures op driemaands eurodeposito's in dollar. Die contracten werden geherwaardeerd tegen de marktprijs. Op 31 december 2003 bedroeg de nettowaarde daarvan € 111,4 miljoen.

Die futures-transacties hebben tot doel het beheer van de modified duration van de deviezenportefeuilles te vergemakkelijken.

Verbintenissen die kunnen aanleiding geven tot een kredietrisico

	(miljoenen euro's)
Verbintenissen tegenover internationale instellingen	412,3

Deze post omvat de door de Bank aangegane verbintenis om SDR 350 miljoen (€ 412,3 miljoen) te lenen aan de PRGF Trust. Het nog openstaande bedrag van de trekkingen beloopt SDR 107,6 miljoen (€ 126,8 miljoen). Deze lening is door de Belgische Staat gewaarborgd.

	(miljoenen euro's)
Verbintenissen tegenover andere instellingen	41,7

Aan de instelling toevertrouwde waarden en vorderingen

(miljoenen euro's)

Ter inning	0,1
Tegoeden beheerd voor rekening van de Schatkist	68,6
Tegoeden beheerd voor rekening van de ECB	1.340,5

Deze laatste subpost omvat de waarde, tegen marktkoers, van de externe reserves die de Bank beheert voor rekening van de ECB.

(miljoenen euro's)

In open bewaarneming	350.124,7
----------------------	-----------

Deze post omvat hoofdzakelijk de nominale waarde van de effecten (schatkistcertificaten, lineaire obligaties, effecten verkregen als gevolg van de splitsing van lineaire obligaties, thesaurie- en depositobewijzen en bepaalde klassieke leningen) opgenomen in het effectenvereffeningssysteem en bewaard voor rekening van derden.

Nog te storten kapitaal op aandelen van de BIB

Op de door de Bank aangehouden BIB-aandelen is 25 % gestort. De post omvat het bedrag van het niet-opgevraagde kapitaal van SDR 115,2 miljoen, of € 135,7 miljoen tegen de SDR-koers van 31 december 2003.

2.6 Gebeurtenissen na balansdatum

Overeenkomstig artikel 29.3 van de ESCB-statuten wordt de verdeelsleutel voor de inschrijving op het kapitaal van de ECB om de vijf jaar aangepast. De eerste wijziging werd van kracht op 1 januari 2004. Op 1 mei 2004 zal een tweede aanpassing plaatsvinden wegens de toetreding van tien nieuwe lidstaten. Ingevolge het besluit van de Raad van 15 juli 2003 betreffende de statistische gegevens die moeten worden gebruikt voor de aanpassing van de verdeelsleutel voor de inschrijving op het kapitaal van de ECB, werden de aandelen van de NCB's als volgt aangepast:

	Verdeelsleutel voor de inschrijving op het kapitaal van de ECB	
	van 1 januari 1999 tot 31 december 2003	van 1 januari 2004 tot 30 april 2004
Nationale Bank van België	2,8658	2,8297
Deutsche Bundesbank	24,4935	23,4040
Bank of Greece	2,0564	2,1614
Banco de España	8,8935	8,7801
Banque de France	16,8337	16,5175
Central Bank and Financial Services Authority of Ireland	0,8496	1,0254
Banca d'Italia	14,8950	14,5726
Banque centrale du Luxembourg	0,1492	0,1708
De Nederlandsche Bank	4,2780	4,4323
Österreichische Nationalbank	2,3594	2,3019
Banco de Portugal	1,9232	2,0129
Suomen Pankki – Finlands Bank	1,3970	1,4298
<i>Subtotaal Eurostroom</i>	<i>80,9943</i>	<i>79,6384</i>
Danmarks Nationalbank	1,6709	1,7216
Sveriges Riksbank	2,6537	2,6636
Bank of England	14,6811	15,9764
<i>Subtotaal NCB's buiten het eurogebied</i>	<i>19,0057</i>	<i>20,3616</i>
Totaal	100,0000	100,0000

Op 1 januari 2004 is het aandeel van de Nationale Bank van België in het geplaatste kapitaal van de ECB met 0,0361% gedaald, tot 2,8297%. Bijgevolg verminderde de actiefpost 8.1 «Deelneming in het kapitaal van de ECB» met € 1,8 miljoen, tot € 141,5 miljoen, als gevolg van de terugbetaling van een deel van de deelneming in het kapitaal.

De aanpassing van de verdeelsleutel voor de inschrijving op het kapitaal van de ECB vergt niet alleen een wijziging aan de deelnemingen van de NCB's van het eurogebied in het geplaatste kapitaal van de ECB, maar ook een aanpassing van de verplichtingen van de ECB ten opzichte van de NCB's van het eurogebied wegens de overdracht door deze laatste van externe reserves aan de ECB. Aldus werd op 1 januari 2004 de vordering van de Nationale Bank van België op de ECB uit hoofde van de overdracht van externe reserves (actiefpost 8.2) verlaagd met € 18,1 miljoen tot € 1.414,8 miljoen.

Brussel, 18 februari 2004

3. Vergelijking over vijf jaar

3.1 Balans

Activa

(duizenden euro's)

	2003	2002	2001	2000	1999
1. Goud en goudvorderingen	2.739.197	2.710.680	2.613.494	2.431.485	2.402.507
2. Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	8.704.377	11.304.447	12.780.672	10.740.780	10.885.054
2.1 Vorderingen op het IMF	3.026.021	3.169.845	3.255.684	2.615.983	2.807.152
2.2 Tegoeden bij banken, beleggingen in waardepapieren, externe leningen en overige externe activa	5.678.356	8.134.602	9.524.988	8.124.797	8.077.902
3. Vorderingen op ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	321.230	297.976	799.055	459.103	138.167
4. Vorderingen op niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	244.817	3.656	7.610	9.456	9.071
5. Kredietverlening aan kredietinstellingen van het eurogebied i.v.m. monetaire-beleidsmaatregelen, luidende in euro	16.748.708	10.876.706	7.570.189	15.441.034	20.456.952
5.1 Basis-herfinancieringstransacties	16.748.708	10.876.706	7.500.000	14.811.034	5.436.956
5.2 Langerlopende herfinancieringstransacties	-	-	70.189	630.000	15.015.000
5.3 «Fine-tuning»-transacties met wederinkoop	-	-	-	-	-
5.4 Structurele transacties met wederinkoop	-	-	-	-	-
5.5 Marginale beleningsfaciliteit	-	-	-	-	4.996
5.6 Kredieten uit hoofde van margestortingen	-	-	-	-	-
6. Overige vorderingen op kredietinstellingen van het eurogebied, luidende in euro	359	357	220	313	1.288
7. Waardepapieren uitgegeven door ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	4.109.447	3.663.289	3.621.955	3.629.307	3.683.056
8. Vorderingen binnen het Eurosysteem	12.654.164	6.367.013	1.576.190	1.576.190	1.576.190
8.1 Deelneming in het kapitaal van de ECB	143.290	143.290	143.290	143.290	143.290
8.2 Vorderingen op de ECB uit hoofde van overdracht van externe reserves	1.432.900	1.432.900	1.432.900	1.432.900	1.432.900
8.3 Nettovorderingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem	11.077.974	4.790.823			
8.4 Overige vorderingen binnen het Eurosysteem (netto)					
9. Overige activa	2.465.913	2.345.715	2.233.336	2.226.502	2.159.269
9.1 Munten uit het eurogebied	9.018	10.315	26.408	6.795	9.966
9.2 Materiële vaste activa	385.313	370.526	352.518	326.607	320.235
9.3 Overige financiële activa	1.617.015	1.528.380	1.438.009	1.359.671	1.325.696
9.4 Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans	113.334	117.700	-	996	-
9.5 Overlopende rekeningen	193.692	217.117	242.864	309.114	308.924
9.6 Diversen	147.541	101.677	173.537	223.319	194.448
Totaal activa	47.988.212	37.569.839	31.202.721	36.514.170	41.311.554

Passiva

(duizenden euro's)

	2003	2002	2001	2000	1999
1. Bankbiljetten in omloop	14.199.612	11.964.293	8.627.226	12.905.356	12.947.255
2. Verplichtingen aan kredietinstellingen van het eurogebied i.v.m. monetaire-beleidstransacties, luidende in euro	8.324.897	4.481.622	5.945.181	7.129.800	3.509.187
2.1 Rekeningen-courant (met inbegrip van reserveverplichtingen)	8.324.897	4.481.622	5.922.368	7.129.800	3.458.846
2.2 Deposito-faciliteit	-	-	22.813	-	50.341
2.3 Termijndeposito's	-	-	-	-	-
2.4 «Fine-tuning»-transacties met wederinkoop	-	-	-	-	-
2.5 Deposito's uit hoofde van margestortingen	-	-	-	-	-
3. Overige verplichtingen aan kredietinstellingen van het eurogebied, luidende in euro	-	-	-	-	-
4. Verplichtingen aan overige ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	180.920	123.637	127.485	83.479	95.880
4.1 Overheid	151.852	115.411	118.528	62.176	64.270
4.2 Overige verplichtingen	29.068	8.226	8.957	21.303	31.610
5. Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in euro	270.829	233.479	80.691	179.736	337.368
6. Verplichtingen aan ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	52.398	-	-	-	-
7. Verplichtingen aan niet-ingezetenen van het eurogebied, luidende in vreemde valuta	1.032.172	854.184	1.869.018	982.736	569.854
8. Tegenwaarde toegewezen bijzondere trekkingsrechten in het IMF	571.620	629.023	691.238	679.386	662.349
9. Verplichtingen binnen het Eurosysteem	17.835.886	12.879.052	5.168.719	6.535.792	16.275.775
9.1 Verplichtingen ingevolge de uitgifte van promessen als zekerheidstelling voor door de ECB uitgegeven schuldbewijzen	-	-	-	-	-
9.2 Nettoverplichtingen uit hoofde van de toedeling van eurobankbiljetten binnen het Eurosysteem	-	-	-	-	-
9.3 Overige verplichtingen binnen het Eurosysteem (netto)	17.835.886	12.879.052	5.168.719	6.535.792	16.275.775
10. Overige passiva	291.427	459.045	1.652.207	1.481.878	1.046.929
10.1 Herwaarderingsverschillen op instrumenten buiten de balans	-	-	8.159	-	10.049
10.2 Overlopende rekeningen	4.660	6.426	7.702	14.279	8.523
10.3 Diversen	286.767	452.619	1.636.346	1.467.599	1.028.357
11. Voorzieningen	1.035.768	1.387.068	1.181.106	988.156	798.141
11.1 Voor toekomstige wisselkoersverliezen	508.219	925.519	756.120	614.320	441.120
11.2 Voor nieuwbouw	-	-	7.060	10.540	19.040
11.3 Voor diverse risico's	527.549	461.549	417.926	363.296	330.003
11.4 Voor verlies van de ECB	-	-	-	-	7.978
12. Herwaarderingsrekeningen	2.428.584	2.902.378	4.294.569	4.080.642	3.674.206
13. Kapitaal en reservefonds	1.636.364	1.549.232	1.459.707	1.368.499	1.337.721
13.1 Kapitaal	10.000	10.000	9.916	9.916	9.916
13.2 Reservefonds:					
Statutaire reserve	104.627	100.780	96.975	93.287	89.580
Buitengewone reserve	1.150.492	1.082.180	1.014.616	953.116	932.616
Afschrijvingsrekeningen voor materiële vaste activa	371.245	356.272	338.200	312.180	305.609
14. Winst van het boekjaar	127.735	106.826	105.574	98.710	56.889
Totaal passiva	47.988.212	37.569.839	31.202.721	36.514.170	41.311.554

3.2 Resultatenrekening

(duizenden euro's)

	2003	2002	2001	2000	1999
I. Opbrengsten van de netto rentegevende activa	520.410	658.465	968.528	792.153	349.234
1. Rentebaten	785.040	839.836	1.257.070	1.286.299	900.427
2. Rentelasten (-)	-426.387	-446.909	-567.480	-480.303	-321.109
3. Kapitaalwinsten (-verliezen (-)) op waardepapieren	129.434	176.572	220.895	-14.271	-222.278
4. Toedeling van monetaire inkomsten van het Eurosysteem	10.582	15.955	243	428	172
5. Door de ECB verdeelde inkomsten	21.741	73.011	57.800		
6. Toevoeging aan de voorziening voor de dekking van het ECB-verlies (-)			-	-	-7.978
II. Wisselkoersresultaten	-98.742	94.206	139.957	200.223	260.956
1. Wisselkoersresultaten	-516.042	263.606	281.757	373.423	374.856
2. Terugneming op de voorziening voor toekomstige wisselkoersverliezen (toevoeging (-))	417.300	-169.400	-141.800	-173.200	-113.900
III. Provisies	1.933	1.181	2.591	3.531	2.576
1. Ontvangen provisies	4.675	3.244	4.320	5.041	3.251
2. Betaalde provisies (-)	-2.742	-2.063	-1.729	-1.510	-675
IV. Terugwinningen bij derden	59.848	54.123	61.714	53.426	50.553
V. Opbrengsten van de statutaire beleggingen	113.139	101.091	98.409	95.004	95.857
VI. Overige opbrengsten	3.332	1.371	4.822	2.555	404
VII. Aandeel van de Staat (-)	-135.715	-307.555	-648.656	-495.640	-123.526
1. Opbrengsten van de netto rentegevende activa (art. 29)	-347.160	-293.817	-558.351	-369.752	-86.121
2. Opbrengsten die volledig aan de Staat toekomen	-28.382	-33.209	-45.548	-41.931	-29.981
3. Wisselkoersresultaten	239.827	19.471	-44.757	-83.957	-7.424
VIII. Overboeking naar de onbeschikbare reserve meerwaarde op goud (-)	-	-	-	-	-177.115
IX. Algemene kosten (-)	-235.470	-235.097	-237.067	-233.022	-213.580
1. Bezoldigingen en sociale lasten	-185.764	-187.524	-191.118	-185.791	-175.277
2. Overige kosten	-49.706	-47.573	-45.949	-47.231	-38.303
X. Uitzonderlijke kosten (-)	-	-4.827	-11.327	-12.508	-28.192
XI. Afschrijvingen van materiële vaste activa (-)	-19.898	-20.774	-28.499	-29.415	-30.456
XII. Voorzieningen	-66.000	-36.563	-51.150	-24.793	411
1. Terugneming op voorziening voor nieuwbouw (toevoeging (-))	-	7.060	3.480	8.500	15.590
2. Terugneming op voorziening voor diverse risico's (toevoeging (-))	-66.000	-43.623	-54.630	-33.293	-15.179
XIII. Belastingen, taksen en heffingen (-)	-14.790	-198.547	-193.748	-252.804	-130.233
XIV. Overboeking naar de belastingvrije reserves (-)	-312	-248			
Winst van het boekjaar	127.735	106.826	105.574	98.710	56.889

3.3 Dividend

	2003	2002	2001	2000	1999
Nettodividend toegekend per aandeel	49,00	48,10	47,25	46,10	44,90
Roerende voorheffing ingehouden per aandeel	16,33	16,03	15,75	15,37	14,97
Brutodividend toegekend per aandeel	65,33	64,13	63,00	61,47	59,87

Verlag van de bedrijfsrevisoren

Boekjaar afgesloten op 31 december 2003

Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, brengen wij u verslag uit over de uitvoering van de controleopdracht die ons werd toevertrouwd.

Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening over het boekjaar, afgesloten op 31 december 2003, met een balanstotaal van EURO 47.988.212 (000) en waarvan de resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van EURO 127.735 (000). Deze jaarrekening is opgesteld onder de verantwoordelijkheid van het Directiecomité van de Nationale Bank van België. Wij hebben eveneens de bijkomende specifieke controles uitgevoerd die door de wet zijn vereist.

Verklaring over de jaarrekening, zonder voorbehoud

Onze controles werden verricht overeenkomstig de normen van het Instituut der Bedrijfsrevisoren. Deze beroepsnormen eisen dat onze controle zo wordt georganiseerd en uitgevoerd dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen onjuistheden van materieel belang bevat, rekening houdend met de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften met betrekking tot de jaarrekening van de Nationale Bank.

Overeenkomstig deze normen hebben wij rekening gehouden met de administratieve en boekhoudkundige organisatie van de Nationale Bank van België, alsook met de procedures van interne controle. Wij hebben van de verantwoordelijken van de Nationale Bank van België de voor onze controles vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen. Wij hebben op basis van steekproeven de verantwoording onderzocht van de bedragen opgenomen in de jaarrekening. Wij hebben de waarderingsregels, de betekenisvolle boekhoudkundige ramingen die de Nationale Bank van België maakte en de voorstelling van de jaarrekening in haar geheel beoordeeld. Wij zijn van mening dat deze werkzaamheden een redelijke basis vormen voor het uitbrengen van ons oordeel.

Naar ons oordeel, rekening houdend met de toepasselijke wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften, geeft de jaarrekening afgesloten op 31 december 2003, een getrouw beeld van het vermogen, de financiële toestand en de resultaten van de Nationale Bank van België en wordt een passende verantwoording gegeven in de toelichting.

Bijkomende verklaringen

Overeenkomstig de controlenormen verstrekken wij volgende bijkomende verklaringen. Deze zijn niet van aard om de draagwijdte van onze verklaring over de jaarrekening te wijzigen.

- De resultaatbestemming die u wordt voorgesteld is in overeenstemming met de organieke wet en de statuten.
- Wij hebben geen kennis van verrichtingen of beslissingen die een inbreuk vormen op de organieke wet, de statuten of op de vennootschapswet.
- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, wordt de boekhouding gevoerd en werd de jaarrekening opgesteld overeenkomstig de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften die daarop van toepassing zijn voor de Nationale Bank.

Brussel, 11 februari 2004

Het College van Revisoren

Klynveld Peat Marwick Goerdeler
Bedrijfsrevisoren
vertegenwoordigd door Pierre P. Berger

Deloitte & Touche
Bedrijfsrevisoren
vertegenwoordigd door Philip Maeyaert

Goedkeuring door de Regentenraad

De Regentenraad heeft de jaarrekening per 31 december 2003 onderzocht. Deze documenten werden hem door het Directiecomité voorgelegd, overeenkomstig de in artikel 44 van de statuten vastgestelde bepalingen. De Raad heeft ook kennis genomen van de goedgekeurde verklaring van de bedrijfsrevisoren over de jaarrekening 2003.

Op 18 februari 2004 heeft de Raad het verslag over de werkzaamheden alsook de jaarrekening over het boekjaar 2003 goedgekeurd. Hij heeft tevens het bestuur decharge verleend en definitief de winstverdeling voor dat boekjaar geregeld.

De Regentenraad

- HH. Guy QUADEN, gouverneur
 Luc COENE, vice-gouverneur
 Jean-Pierre PAUWELS, directeur
- Mevr. Marcia DE WACHTER, directeur
- Dhr. Jan SMETS, directeur
- Mevr. Françoise MASAI, directeur
- HH. Jean HILGERS, directeur
 Peter PRAET, directeur
 Tony VANDEPUTTE, regent
 Philippe WILMÈS, regent
 Noël DEVISCH, regent
 Christian DUMOLIN, regent
 Gérald FRÈRE, regent
 Jacques FOREST, regent
 Luc CORTEBEECK, regent
- Mevr. Mia DE VITS, regent
- Dhr. Jean-Pierre HANSEN, regent
- Mevr. Martine DUREZ, regent

Bijlage 1

Aandeelhoudersstructuur op 31 december 2003

(Overeenkomstig artikel 4, § 2, alinea 2, van de wet van 2 maart 1989 op de openbaarmaking van belangrijke deelnemingen in ter beurze genoteerde vennootschappen)

Aangever :	Belgische Staat, vertegenwoordigd door de Minister van Financiën
Aantal aangegeven stemrechten :	200.000
Quotiteit van de stemrechten :	50 pct.

Bijlage 2

Openingstijden en adressen

DIENSTEN	VESTIGINGEN WAAR DE DIENSTEN WORDEN AANGEBODEN	OPENINGSTIJDEN
Bankbiljetten en muntstukken Balanscentrale Centrale voor kredieten aan particulieren	Brussel, Antwerpen, Bergen, Hasselt, Kortrijk en Luik	van 9 tot 15.30 uur
	Aarlen, Gent en Namen ⁽¹⁾	van 9 tot 13 uur en van 14 tot 15.30 uur
Rijkskassier	Brussel, Antwerpen, Bergen, Hasselt, Kortrijk en Luik	van 9 tot 15.30 uur
Wetenschappelijke bibliotheek	Brussel	van 9 tot 16 uur
Museum	Brussel	van 10 tot 18 uur (alle dagen behalve maandag)

Inlichtingen: secretariat@nbb.be
Tel. +32 2 221 21 99

Contactpersoon pers: Kristin Bosman, dienst Communicatie
Tel. +32 2 221 46 28
Fax +32 2 221 31 60
kristin.bosman@nbb.be

Contactpersoon voor de financiële dienst van de aandelen van de Bank: Luc Janssens, dienst Effecten
Tel. +32 2 221 45 90
Fax +32 2 221 32 05
securities@nbb.be

Websiteadres: www.nbb.be

(1) De loketten biljetten en muntstukken van die vestigingen bieden een beperkte dienst aan.

Adressen:

Brussel : de Berlaimontlaan 14,
1000 Brussel
Tel. +32 2 221 21 11
Fax +32 2 221 31 00
secretariat@nbb.be

Aarlen : avenue Victor Tesch 48,
6700 Arlon
Tel. +32 63 21 02 11
Fax +32 63 21 03 90
arlongs@nbb.be

Antwerpen : Leopoldplaats 8,
2000 Antwerpen
Tel. +32 3 222 22 11
Fax +32 3 222 22 69
antwerpensg@nbb.be

Bergen : avenue Frère-Orban 26,
7000 Mons
Tel. +32 65 39 82 11
Fax +32 65 39 83 90
monssg@nbb.be

Gent : Geraard de Duivelstraat 5,
9000 Gent
Tel. +32 9 267 62 11
Fax +32 9 267 63 90
gentsg@nbb.be

Hasselt : Eurostraat 4,
3500 Hasselt
Tel. +32 11 29 92 11
Fax +32 11 29 93 90
hasseltsg@nbb.be

Kortrijk : President Kennedypark 43,
8500 Kortrijk
Tel. +32 56 27 52 11
Fax +32 56 27 53 90
kortrijksg@nbb.be

Luik : place St-Paul 12-14-16,
4000 Liège
Tel. +32 4 230 62 11
Fax +32 4 230 63 90
liegesg@nbb.be

Namen : rue de Bruxelles 83,
5000 Namur
Tel. +32 81 23 72 11
Fax +32 81 23 73 90
namursg@nbb.be

Departementen en diensten : zie punt 5.2 in deel Organisatie en website

Bijlage 3

Afkortingen

BIB	Bank voor Internationale Betalingen
BBP	Bruto binnenlands product
CBF	Commissie voor het Bank- en Financiewezen
CBFA	Commissie voor het Bank-, Financie- en Assurantiewezen
CFS	Comité voor financiële stabiliteit
CLS	<i>Continuous Linked Settlement</i>
CPSS	<i>Committee on Payment and Settlement Systems</i>
ECB	Europese Centrale Bank
ELLIPS	<i>ELectronic Large-value Interbank Payment System</i>
ERP	<i>Enterprise Resource Planning</i>
ESCB	Europees Stelsel van Centrale Banken
ESR	Europees Systeem van Rekeningen
EU	Europese Unie
G10	Groep van Tien
ICT	Informatie- en communicatietechnologie
IMF	Internationaal Monetair Fonds
INR	Instituut voor de nationale rekeningen
KMO	Kleine of middelgrote onderneming
NCB	Nationale centrale bank
OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
OLO	Lineaire obligatie
PRGF	<i>Poverty Reduction and Growth Facility</i>
PSSC	<i>Payment and Settlement Systems Committee</i>
SDR	<i>Special drawing right</i> (bijzonder trekkingsrecht)
SWIFT	<i>Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication</i>
TARGET	<i>Trans-European Automated Real-time Gross Settlement Express Transfer</i>
UCV	Uitwisselingscentrum en Verrekening
USAF	Uitgebreide structurele aanpassingsfaciliteit

Bijlage 4

Lijst van kaders, tabellen en grafieken

KADERS

De Bank en het Eurosysteem	13
De Bank en het Instituut voor de nationale rekeningen	15
Functie van bankier der banken	17
De goud- en deviezenreserves	18
Het emissierecht	21
ELLIPS	25
TARGET	26
Informatieplatform financiële markten	27
Het UitwisselingsCentrum en Verrekening	29
Het effectenvereffeningsstelsel	29
De Centrale verwerking handelspapier	30
De Bank en het prudentiële toezicht	31
Het Comité voor financiële stabiliteit	32
Het toezicht van de Bank op betalings- en effectenvereffeningssystemen	33
De <i>Core Principles for Systemically Important Payment Systems</i>	34
Effectenvereffeningssystemen uitgebraat door de privé-sector	35
Het <i>bond center</i>	39
De rol als Rijkskassier	39
Het Rentenfonds	39
De Balanscentrale	42
De Centrale voor kredieten aan ondernemingen	43
De Centrale voor kredieten aan particulieren	44
Het gebruik van micro-economische data	45
<i>Geld, een verhaal</i> : een permanente tentoonstelling	45
Pensioneringen en overlijdens	48
De Bank, een atypische naamloze vennootschap	53
De mechanismen voor controle van de activiteiten	63

TABELLEN

1. Door het Eurosysteem in omloop gebrachte eurobiljetten	22
2. Door het Eurosysteem in omloop gebrachte euromunten	23
3. Niet-teruggekeerde biljetten in Belgische frank	24
4. Aantal betalingen verwerkt door het Target-systeem en de Belgische interbancaire betalingssystemen	26
5. Door het Target-systeem en de Belgische interbancaire betalingssystemen verwerkte bedragen	27

GRAFIEKEN

1. Door het Eurosysteem in omloop gebrachte eurobiljetten	22
2. Door het Eurosysteem in omloop gebrachte euromunten	23
3. Opvragingen en stortingen van eurobiljetten bij de Bank	24
4. Interbancaire uitwisseling van cheques en postassignaties	28
5. Door het effectenvereffeningsstelsel afgewikkelde secundaire-markttransacties	30
6. Activiteiten van het systeem Centrale verwerking handelspapier	30
7. Uitbetalingskredieten verstrekt aan ingezetenen door in België gevestigde kredietinstellingen	43
8. Activiteiten van de Centrale voor kredieten aan particulieren	44
9. Raadplegingen van de website	45
10. Vast personeelsbestand	48

Verantwoordelijke uitgever

J. HILGERS

Directeur

Nationale Bank van België

de Berlaimontlaan 14 - BE-1000 Brussel

Contactpersoon voor het Verslag

Ph. QUINTIN

Chef van de dienst Communicatie

Tel. +32 2 221 22 41 - Fax +32 2 221 30 91

philippe.quintin@nbb.be

© Illustraties: fotostockdirect - goodshoot
gettyimages - digitalvision
gettyimages - photodisc
Nationale Bank van België

Opmaak: NBB Prepress
Omslag: NBB Multimedia

Gepubliceerd in maart 2004